

Handläggare
Andreas Evestedt

Telefon: 08-508 09 596

Till
Norra innerstadens
stadsdelsnämnd

Underlag för budget 2027 med inriktning 2028 och 2029 för Norra innerstadens stadsdelsnämnd

Förslag till beslut

1. Norra innerstadens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens förslag till underlag för budget 2027 med inriktning 2028 och 2029 med tillhörande bilagor.
2. Nämnden överlämnar förslaget till kommunstyrelsen för fortsatt beredning.
3. Paragrafen justeras omedelbart.

Jesper Ackinger
stadsdelsdirektörMaria Härenstam
avdelningschef

Innehållsförteckning

1 Strategisk inriktning.....	4
2 Lokala utvecklingsbehov.....	7
2.1 Välbefinnande och hälsa.....	8
2.2 Uppväxtvillkor och utbildning.....	10
2.3 Arbete och företagande.....	10
2.4 Boende och stadsmiljö.....	10
2.5 Demokrati och trygghet.....	12
2.6 Miljö och klimat.....	13
3 Planeringsförutsättningar för nämndens verksamhetsområden.....	14
3.1 Förskoleverksamhet.....	14
3.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid.....	19
3.3 Äldreomsorg.....	23
3.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning.....	28
3.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri.....	30
3.6 Stadsmiljöverksamhet.....	38
3.7 Ekonomiskt bistånd.....	41
3.8 Arbetsmarknadsåtgärder.....	43
3.9 Övrigt.....	45
4 Sammanfattande ekonomisk analys.....	54
4.1 Drift.....	54
4.2 Investeringar.....	61
4.3 Verksamhetsprojekt.....	63
5 Lokalförsörjningsplan.....	63
5.1 Sammanfattning.....	63
5.2 Planeringsförutsättningar.....	65
5.3 Hyreskostnadsutveckling.....	66
5.3.1 Administrativa lokaler.....	68
5.3.2 Arbetsmarknad.....	68
5.3.3 Förskolor.....	68

5.3.4 Kultur.....	69
5.3.5 Särskilda boenden för äldre.....	69
5.4 Samverkan.....	69
5.5 Lokalplanering - ej pedagogisk verksamhet.....	70
5.5.1 Nuläge 31 januari 2026.....	70
5.5.2 Behov och planering av lokaler för (första planeringsperioden).....	72
5.5.3 Behov och planering för lokaler (andra planeringsperioden).....	72
5.6 Lokalplanering - pedagogisk verksamhet stadsdelsnämnder.....	73
5.6.1 Nuläge 31 januari 2026.....	73
5.6.2 Planering av lokaler för år 2027-2034 (första planeringsperioden).....	73
5.6.3 Planering av lokaler för år 2035-2046 (andra planeringsperioden).....	75
5.7 Boendeplanering- särskilda boenden för äldre.....	76
5.7.1 Nuläge 31 januari 2026.....	76
5.7.2 Behov och planering år 2027-2034 (första planeringsperioden).....	76
5.7.3 Planering av lokaler för år 2035-2046 (andra planeringsperioden).....	79
5.8 Övrig information.....	79
6 Övriga redovisningar.....	79

Bilagor

Bilaga 1: SDN 09 2026

Bilaga 2: Klimatinvesteringar utsläppsminskningar 2027-2029 Norra innerstaden

Bilaga 3: Klimatanpassningsinvesteringar 2027-2029 Norra innerstaden

Bilaga 4: Kompetensförsörjningsplan 2027-2029 Norra innerstaden

Bilaga 5: Lokalförsörjningsplan 2026 Norra innerstaden

Bilaga 6: Uppdaterad Parkleksplan Norra innerstaden

1 Strategisk inriktning

I detta underlag beskrivs de kommande årens utveckling och prioriteringar för stadsdelsnämndens verksamheter samt nämndens strategiska satsningar, samverkan och lokala utvecklingsbehov som bidrar till kommunfullmäktiges tre inriktningsmål och stadens vision.

Demografisk utveckling

Norra innerstadens stadsdelsnämndsområde har idag omkring 155 600 invånare och kommer enligt Swecos prognos växa till drygt 155 700 invånare 2028, 156 400 år 2029 och till 158 900 invånare 2034. Antalet personer över 80 år beräknas öka med cirka 3 800 personer eller 43,4 procent fram till år 2034. Antalet barn mellan 1-5 år beräknas att minska med cirka 500 barn eller 6,3 procent till 2034. Inom stadsdelsnämndsområdet finns stadsdelarna Hjorthagen, Norra Djurgården, Gärdet, Djurgården, Östermalm, Vasastan, Norrmalm och Skeppsholmen.

Stadens resursfördelningssystem utgår endast från stadsdelsnämndsområdets befolkning och behov. Stora delar av resurserna riktas till förskolebarn samt äldre personer över 80 år. Under perioden 2026–2029 beräknas en minskning av antal förskolebarn med 5,5 procent medan gruppen över 80 år beräknas öka med 13,7 procent.

Förskola

De senaste åren har det skett en minskning av antal barn på förskolor inom Norra innerstadens stadsdelsnämndsområde både i kommunal och enskilt driven regi. Detta har inneburit att en överkapacitet uppstått i förskolelokalerna och förskolor har avvecklats.

Andel barn i kommunal förskola i förhållande till fristående förskola fortsätter att öka när fristående förskolor lägger ned sina verksamheter. Från och med juli 2026 placeras barn med en garantiplats endast på kommunala förskolor och inte längre även på fristående förskolor.

Befolkningsprognosen för antalet barn i åldern 1-5 år visar på en minskning med 6,1 procent från år 2025 till år 2029 och 5,0 procent till år 2032 då kurvan för antalet barn förväntas börja öka igen.

Socialtjänst

De höga kostnaderna för persontransporter innebär en utmaning för att nå en budget i balans. Kostnaderna för persontransporter belastar idag det fasta anslaget trots att de i stor utsträckning är kopplade till att enskilda har insatser som daglig verksamhet inom LSS som tillhör det rörliga anslaget.

Inom stadsdelsnämndsområdet finns en ungdomsmottagning som är en kommunövergripande verksamhet (KÖV) där anslaget varit detsamma sedan start. Anslagen för KÖV behöver uppräknas för att bibehålla en god verksamhet. Ungdomar har möjlighet att söka till valfri ungdomsmottagning varför förvaltningen vill lyfta att samtliga ungdomsmottagningar bör finansieras som kommunövergripande verksamhet.

Äldreomsorg

Andelen invånare över 80 år beräknas öka med 13,7 procent eller med 1 377 personer under planperioden. Dessa är i huvudsak målgruppen för insatser inom äldreomsorgen. För att möta

ett ökande behov av omsorg ska två nya vård- och omsorgsboenden byggas som beräknas vara klara tidigast 2031.

Delar av Micasas fastigheter behöver renoveras samt nya vård- och omsorgsboenden byggas vilket kommer innebära stora ökningar av hyreskostnader för berörda vård- och omsorgsboenden. Hyresökningen kommer inte fullt ut kunna debiteras hyresgästerna inom särskilda boendena vilket kommer medföra en ökad nettohyreskostnad efter färdigställandet av renoveringarna. Det är viktigt att planeringen av framförallt underhållsåtgärder sker i nära dialog med verksamheten.

Övergripande utveckling i stadsdelsnämndsområdet

Offentlig plats och vistelse

Området kännetecknas av ett centralt geografiskt läge, många kollektivtrafikpunkter, arbetsplatser och större arrangemang.

Invånarna i stadsdelsnämndsområdet har generellt goda levnadsvillkor vilket ligger till grund för befintliga fördelningsnycklar i resursfördelningssystemet. Inom området vistas dagligen betydligt fler personer som arbetar eller studerar. Ett stort antal unga i områdets skolor är inte bosatta i området utan kommer från hela staden och regionen. Inom stadsdelsnämndsområdet finns exempelvis 25 procent av stadens gymnasieskolor. Barn och unga som går i områdets skolor tar del av förvaltningens öppna verksamheter som parklekar, ungdomsgårdar och ungdomsmottagning.

Förvaltningens fältverksamhet bedrivs både i lokalsamhället och i citymiljöer och möter ofta unga som bor inom ett annat stadsdelsnämndsområde eller bor i annan kommun. Det socialt förebyggande arbetet bedrivs på flera nivåer och handlar såväl om uppsökande arbete för alla unga som ett riktat individarbete för personer i behov av stöd. I linje med omställningen till Framtidens socialtjänst kommer mer tid och resurser framöver att läggas på lotsning av personer som är i behov av råd och stöd. För att lyckas i uppdraget krävs fungerande samverkan med berörda aktörer. Det handlar främst om skola, socialtjänst samt hälso- och sjukvård.

En utmaning för förvaltningen är att räkna till för det stora antal aktörer som berörs av samverkan utifrån de individer förvaltningen möter. I nuvarande resursfördelningssystem inkluderas inte den vistelsepopulation av unga som dagligen vistas i området (gäller såväl studerande som personer som återkommande vistas i citymiljöer och i förvaltningens öppna fritidsverksamheter). Förvaltningen strävar efter att möta de behov som finns, men konstaterar att en justering i stadens resursfördelningssystem bör ske för att bättre möta de faktiska behoven och undvika ojämlikhet i ungas tillgång till stöd.

Geografiska områden/platser med särskilda utmaningar:

- **Klara och Sergels torg**

Kvarteren i Klara och Sergels torg anses vara en riskmiljö för unga att vistas i. De anmälda brotten i området är högre än i andra delar av Stockholm och området klassas som en öppen drogscen, det vill säga det säljs droger regelbundet och förhållandevis öppet. Klaraområdet är den sydvästra delen av Norrmalm, några kvarter runt Sergels

torg och Centralstationen.

Vid Sergels torg, mitt i Klaraområdet finns en lokal för platssamverkan som är en mötesplats för samverkande aktörer. Här genomförs trygghetsskapande platsaktivering med konst och kultur som verktyg. Den nya verksamheten *Klaranavet* startas upp våren 2026 i förvaltningens lokaler på Sergels torg. Klaranavet ska komplettera andra aktörer i att fånga upp unga/unga vuxna i behov av stöd och vägledning i frågor som rör den unges vardag. Visionen för Stockholms stads och polisens samverkan på platsen är att Klaraområdet ska vara en varaktigt trygg och trivsamt plats för boende, besökare och verksamma.

- **Centralstationen/Cityterminalen**

Centralstationen och Cityterminalen är en allmän plats som är öppen större delen av dygnet där människor i utsatthet, varav många som befinner sig i hemlöshet, återkommande vistas. Förvaltningen har en samordnande roll i platssamverkan kring de utsatta personer som stadigvarande vistas på platsen. I platssamverkan ingår Norra innerstadens stadsdelsförvaltning, socialförvaltningen, Capio Vård för hemlösa, Jernhusen och Region Stockholm.

Målsättningen med samverkan är att ge målgruppen erbjudande om stöd eller lotsning till samhällets stödsystem och att personer i behov kommer vidare till vård och/eller stöd.

- **Odenplan, Vasaparken och Observatorielunden**

Odenplan är en viktig knutpunkt för pendeltåg, buss och tunnelbana. Alla dagar, året runt, passerar eller rör sig många människor i området. Vasaparken och Observatorielunden ligger i närheten av Odenplan och ingår i området för platssamverkan. Den upplevda tryggheten på och runt Odenplan är något lägre än i andra delar av stadsdelsnämndsområdet och antalet brott och ordningsstörningar är fler.

Genom bland annat aktivering är målet att platserna ska bli tryggare, trivsammare och mer attraktiva att vistas på. När människor inte bara passerar utan stannar kvar på en plats bidrar den sociala kontrollen till att göra en plats tryggare.

Största utmaningar inom stadsdelsnämndsområdet:

- **Utmaning:**

- **Hantering och utformning av förskolelokaler**

- Höga lokalhyror inom stadsdelsnämndsområdet, lokaler som inte är anpassade för att bedriva förskola samt svårigheten att planera för mindre barngrupper samtidigt som förskolorna behöver fylla platserna är en tydlig utmaning.

- *Utmaning:*
Ekonomiska incitament att öppna stödboenden och gruppboendestäder
Förvaltningen konstaterar att det i nuläget saknas tillräckliga ekonomiska incitament för stadsdelsnämnderna att öppna stödboenden eller gruppboendestäder enligt LSS och SoL. Hyreskostnaderna i nyproduktion överstiger ofta den hyra den enskilde betalar i kombination med den ersättning som utgår genom resursfördelningssystemet.
- *Utmaning:*
Ökat behov av alla typer av äldreomsorgsinsatser
Äldreomsorgsprognosen visar på ett ökat behov av alla insatser inom äldreomsorgen. När allt fler äldre med behov av omsorg bor hemma i sitt ordinarie boende kommer behovet av dagverksamhet och hemtjänst att öka.

Största möjligheter inom stadsdelsnämndsområdet:

- *Möjlighet:*
Omställningen till Framtidens socialtjänst
Arbetet med omställningen till Framtidens socialtjänst syftar till att möjliggöra en lätt tillgänglig och kunskapsbaserad socialtjänst som når ut med förebyggande arbete och stöd i ett tidigt skede. Etableringen av Klaranavet på Sergels torg är ett exempel på hur förvaltningen tar sig an omställningsarbetet.
- *Möjlighet:*
Gemensamt ansvar för hälsa och delaktighet i en åldervänlig stad
En förutsättning för att klara de demografiska utmaningarna är en förbättrad folkhälsa, med hälsofrämjande arbete redan innan 65 års ålder, så att behovet av vård och omsorg minskar eller skjuts upp. I arbetet för en åldersvänlig stad är det hälsofrämjande centralt men det är också tydligt att detta inte enbart utförs av äldreomsorgen. Kultur, idrott, motion, föreningsliv, tillgång till parker och grönområden, inflytande och delaktighet bidrar också till stärkt folkhälsa.
- *Möjlighet:*
Digitalisering och AI
Staden bör ta ett större centralt ansvar för att invånare och medarbetare kan ta del av en likställd digitalisering. Det bör enligt förvaltningen göras genom olika modeller för finansiering av testverksamhet, uppskalning och digitala investeringar, liksom former för samverkan mellan förvaltningar så att resurser och kompetens används mer effektivt.

2 Lokala utvecklingsbehov

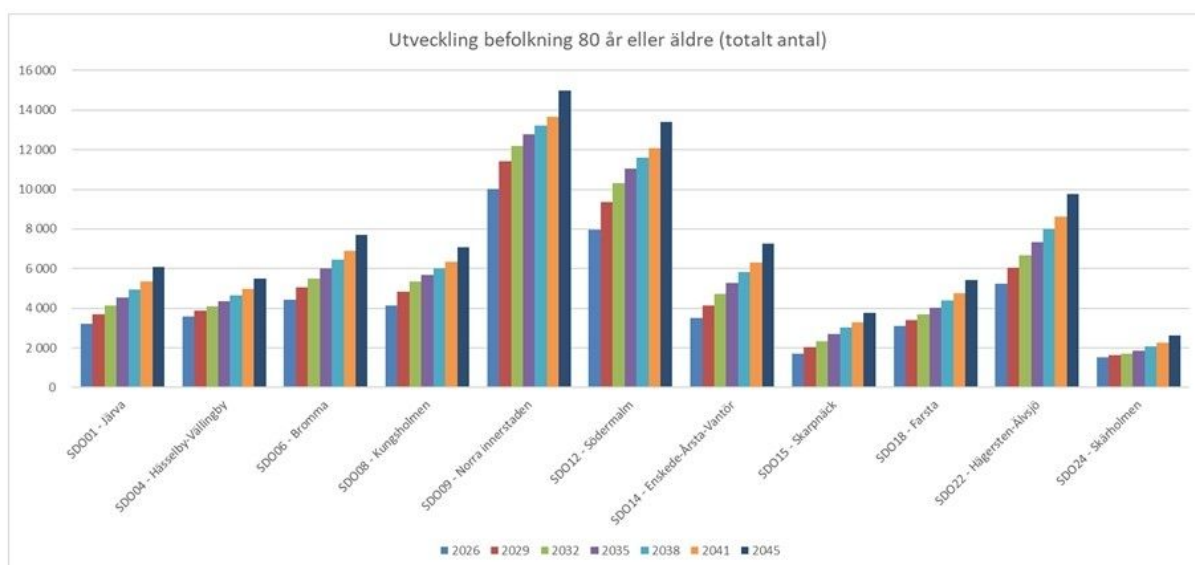
Här beskrivs stadsdelsnämndsområdets lokala utvecklingsbehov som bidrar till att främja hållbarhet och motverka stadens socioekonomiska segregation. Områdena rör övergripande frågor som kan komma att påverka budget och andra centrala styrdokument.

2.1 Välbefinnande och hälsa

Bakgrund och kännetecken

Norra innerstadens stadsdelsnämndsområde är ett av stadens mest befolkningstäta områden och väntas fortsätta växa, även om utvecklingen skiljer sig mellan stadsdelarna. Den socioekonomiska situationen är stark med högre utbildningsnivå, skolresultat, inkomster samt lägre arbetslöshet, ekonomisk utsatthet och ohälsa i jämförelse med resten av staden.

Området kännetecknas också av en växande andel invånare över 65 år, där framför allt andelen personer över 80 år ökar stort kommande år och står ut i jämförelse med andra stadsdelsnämndsområden. Befolkningen i Norra innerstadens stadsdelsnämndsområde har på gruppnivå goda förutsättningar att åldras med bibehållen hälsa. Hög ålder innebär dock i sig ökade risker för ohälsa. Med stigande ålder ökar den fysiska och psykiska skörheten.

Risken för kognitiva sjukdomar, cancersjukdomar och hjärt-/kärlsjukdomar ökar också med stigande ålder, exempelvis fördubblas förekomsten av kognitiv sjukdom ungefär vart femte år efter 65 års ålder enligt Demenscentrum. Antalet personer över 80 år prognosticeras gå från cirka 10 000 år 2026 till omkring 15 000 år 2045 vilket innebär att antalet personer med kognitiv sjukdom/demens också kommer att öka vilket påverkar omsorgsbehoven. Därför är en strategisk satsning att arbeta enligt förvaltningens plan för att förbättra livskvaliteten för personer som lever med kognitiv sjukdom/demens.

Kunskap om äldre personers levnadsvillkor inom stadsdelsnämndernas geografiska nivå (eller lägre) är svår att finna. Det finns information om befolkningen i stort (främst upp till 65 år) och om åldersfördelningen, men sällan information om äldre personer utifrån något annat än just ålder, kön och var de bor. För att kunna göra analyser kring befolkningens behov i de olika stadsdelsnämndsområdena skulle mer underlag behöva göras tillgänglig för stadsdelsförvaltningarna. Läs mer under 3.9 Övrigt - Digitalisering och AI.

Högre andel äldre äldre innebär ökat behov av stöd från äldreomsorgen

Förvaltningen ser att befolkningsutvecklingen innebär att fler personer med kognitiv sjukdom och fler multisjuka äldre personer kommer att bo kvar i sin stadsdel och i sitt ordinarie boende. Detta beror dels på att platserna på vård- och omsorgsboende inte bedöms täcka det framtida behovet, dels på att mer vård och omsorg kan ges i hemmet genom utvecklade arbetssätt och digitala lösningar. En utbyggd och utvecklad dagverksamhet är en viktig förutsättning för att möjliggöra ett hållbart kvarboende och en fungerande livssituation för både den äldre i behov av stöd och för anhöriga. Ett ökat kvarboende ställer krav på tillgängliga, förebyggande och stödjande insatser som skapar trygghet i vardagen samt ett stöttande lokalsamhälle och en närmiljö som möjliggör självständighet.

I framtiden kommer multisjuka äldre att bo hemma längre och sjukhusvistelser för denna grupp går inte att undvika helt. Att fler multisjuka bor i ordinärt boende påverkar primärvårdsbehovet. Det kan exempelvis leda till mer hemsjukvård, fler besök i primärvården och mer avancerad vård i hemmet. Detta ställer höga krav på samverkan mellan regionen och kommunen för att ge god och nära vård och omsorg.

Hälsofrämjande och förebyggande insatser för en åldrande befolkning

En förutsättning för att klara de demografiska utmaningarna är en förbättrad folkhälsa, med hälsofrämjande arbete redan innan 65 års ålder, så att behovet av vård och omsorg minskar eller skjuts upp. Primärvården har ett ansvar att förebygga ohälsa som också förtydligats med omställningen till en god och nära vård. I arbetet för en åldersvänlig stad, som syftar till att staden ska vara bra att åldras i, är det hälsofrämjande centralt men det är också tydligt att detta inte enbart utförs av äldreomsorgen. Kultur, idrott, motion, föreningsliv, tillgång till parker och grönområden, inflytande och delaktighet bidrar också till en stärkt folkhälsa.

Omställningen till framtidens socialtjänst innebär ett mer förebyggande och hälsofrämjande arbete inom hela socialtjänsten, inklusive äldreomsorg. Förvaltningen ser också en potential i att utveckla arbetet med föreningsstöd och samverkan med föreningslivet för att bidra till ett folkhälsofrämjande arbete i vuxen ålder. Det förebyggande arbetet inom äldreomsorgen syftar bland annat till att förebygga fallolyckor, undernäring, psykisk ohälsa, ofrivillig ensamhet och riskfaktorer för kognitiv sjukdom/demens. Äldreomsorgens förebyggande arbete behöver starta innan de första insatserna ges för att personen ska kunna bibehålla sina förmågor och självständighet så långt som möjligt. De öppna verksamheterna behöver fortsätta sitt arbete för att nå de som idag inte går på eller attraheras av de fasta aktiviteterna på träffpunkterna.

Strategiska prioriteringar

- Förebyggande arbete genom att arbeta enligt förvaltningens plan för att förbättra livskvaliteten för personer som lever med kognitiv sjukdom/demens, *Livsstil för hjärnhälsa* samt arbete med föreningsstöd och samverkan med föreningsliv för att vara del av det folkhälsostärkande arbetet bland vuxna.
- Förvaltningen ser behov av en fortsatt utvecklad och prioriterad samverkan med Region Stockholm kring omställningen till en god och nära vård och omsorg utifrån ovan beskrivna faktorer.

2.2 Uppväxtvillkor och utbildning

Bakgrund och kännetecken

Unga personer som bor i stadsdelsnämndsområdet har på gruppnivå goda förutsättningar avseende uppväxtvillkor och utbildning. Förvaltningens statistik från januari 2026 visar att inskrivningsgraden i förskolan uppgår till 95,9 procent. Stadens framtagna *Statistik för stadsdelsområden 2025* visar att behörigheten till gymnasiet hos niondeklassare boende i Norra innerstadens stadsdelsnämndsområde uppgår till 97,3 procent (2024).

Statistiken visar även att andelen barnhushåll med låg ekonomisk standard i Norra innerstadens stadsdelsnämndsområde uppgick till 6,1 procent, jämfört med 13,5 procent för hela staden (2023). Förvaltningen har för indikatorn *Andelen barn som lever i familjer med ekonomiskt bistånd* under de senaste tre åren rapporterat in ett värde på 0,3 procent.

- **Förvaltningen har inte identifierat något lokalt utvecklingsbehov inom området *Uppväxtvillkor och utbildning***

2.3 Arbete och företagande

Bakgrund och kännetecken

Det geografiska område som Norra innerstaden inbegriper har både flest antal anställda och antal arbetsställen i staden. Runt hälften arbetar inom juridik, ekonomi, vetenskap, teknik, informations- och kommunikationsverksamhet samt finans- och försäkringsverksamhet. Bland de största arbetsgivarna finns universitet, högskola, kommun och banker.

Utmärkande är flera stora arbetsgivare och huvudkontor kombinerat med en stor variation av ett flertal små branscher som sysselsätter 5-8 procent av områdets anställda vardera. Norra innerstadens stadsdelsnämndsområde har en lägre andel öppet arbetslösa än snittet för staden och lägst långtidsarbetslöshet. Sysselsättningsgraden är samtidigt sedan ett antal år lägre än för övriga innerstadsstadsdelar, 79,7 jämfört med 80,5 procent.

Arbetet fortlöper under planperioden för att stärka etableringen till arbetsmarknaden med samordnade, långsiktiga och individanpassade insatser samt stöd till grupper med långvarig utsatthet i enlighet med rubrik *Planeringsförutsättningar för nämndens verksamhetsområden*.

Förvaltningen kommer i samverkan med Stockholm Business Region AB utveckla arbetet för det lokala näringslivet utifrån etableringen av funktionen näringslivsutvecklare. Förvaltningen kommer i detta utvecklingsarbete väga in de frågor om trygghet och säkerhet som är aktuella i stadsdelsnämndsområdets samverkan med näringslivet idag.

- **Förvaltningen har inte identifierat något lokalt utvecklingsbehov gällande område *Arbete och företagande*.**

2.4 Boende och stadsmiljö

Bakgrund och kännetecken

Enligt Stockholms stads befolkningsprognos väntas antalet äldre öka kraftigt under de kommande åren, vilket medför ett betydande och växande behov av vård- och

omsorgsboenden för äldre. Enbart för att möta behovet inom Norra innerstadens stadsdelsnämndsområde beräknas 153 ytterligare platser behöva tillskapas under den kommande treårsperioden, enligt äldreomsorgsprognosen.

Samordning av processerna för boendeplanering

Från och med i år finns en ny process för boendeplaneringen, *Samordnad äldreboendeplanering (SÄB)*, där förvaltningen kommer att lyfta mer preciserade behov. Förvaltningen ser med tillförsikt fram emot att denna nya process ska leda till mer konkreta resultat. Samtidigt vill förvaltningen lyfta behovet av att utveckla samordningen mellan stadens olika boendeplaneringsprocesser för att säkerställa en mer sammanhållen planering över tid.

Utvecklingen av hälso- och sjukvård innebär att personer med funktionsnedsättning successivt lever allt längre. I takt med att personer med psykisk funktionsnedsättning inom socialpsykiatriens stödboenden åldras uppstår i ökande grad behov av omsorg, vilket kan fås på vård- och omsorgsboende. Kvarboendeprincipen innebär också att många väljer att bo kvar i stödboenden med mer omfattande omsorgsbehov, vilket påverkar boendemiljön och verksamhetens inriktning. Det medför samtidigt svårigheter för yngre personer att få tillgång till dessa bostäder och ålderssammansättningen kan upplevas mindre ändamålsenlig för den som nyligen flyttat hemifrån. Läs mer under *Tillgång till ett varierat utbud av boenden* under 3.4 *Stöd och service till personer med funktionsnedsättning* och 3.5 *Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri*.

För att säkerställa att dessa olika behov kan mötas på ett hållbart och kostnadseffektivt sätt behöver all boendeplanering omfattas av en sammanhållen och integrerad lokalförsörjningsprocess. En sådan helhetssyn skulle stärka den långsiktiga planeringen av boendeplatser som beviljas enligt såväl socialtjänstlagen som LSS.

Öka ekonomiska incitament att öppna stödboenden och gruppboendestäder

Förvaltningen konstaterar att det i nuläget saknas tillräckliga ekonomiska incitament för stadsdelsnämnderna att öppna stödboenden eller gruppboendestäder enligt LSS och SoL. Hyreskostnaderna i nyproduktion överstiger ofta den hyra den enskilde betalar i kombination med den ersättning som utgår genom resursfördelningssystemet. Detta riskerar att hämma utbyggnadstakten trots identifierade behov. Om staden i större utsträckning skulle driva LSS-bostäder i egenregi kan det på sikt minska stadens kostnader för LSS-utjämningen, som i dag uppgår till cirka 2 miljarder kronor. Genom att analysera varför stadens bidrag till utjämningen är så högt och därefter skapa tydliga ekonomiska incitament för stadsdelsnämnderna att utveckla stöd och service för personer med funktionsnedsättning kan staden både stärka verksamheten och förbättra sin ekonomi. Det skulle gynna såväl staden som de personer som är i behov av stöd.

Strategiska prioriteringar

- Lyfta behov av vård- och omsorgsplatser i den samordnade äldreboendeplaneringen (SÄB).
- Lyfta behovet av att boendeplanering för personer med funktionsnedsättning i behov

av stödboende eller gruppboende enligt SoL eller LSS integreras i den övergripande lokalförsörjningsprocessen, i likhet med SÄB.

2.5 Demokrati och trygghet

Bakgrund och kännetecken

Förvaltningen verkar i en av stadens mest intensiva och komplexa miljöer. Det geografiska områdesansvaret omfattar inte bara invånare utan även en betydande dagbefolkning, ett stort antal arbetsplatser och arbetstillfällen samt omfattande besöksnäring med hotellnätter och tillfälliga besökare. Det innebär att belastningen på det offentliga rummet är konstant - över dygnets alla timmar och årets alla säsonger.

För att förstå nämndens uppdrag behöver förvaltningens storlek och ansvar belysas ur flera perspektiv: antal invånare, andel äldre, dagbefolkning, antal arbetsplatser, kollektivtrafikflöden och besöksintensitet. I relation till övriga staden och andra kommuner innebär detta ett ovanligt högt nyttjande av offentliga miljöer och en särskild komplexitet i trygghets- och demokratifrågor.

Det geografiska områdesansvaret i en föränderlig demografi

Den demografiska utvecklingen ställer nya krav. Vi lever längre och är friskare högre upp i åldrarna, men andelen äldre ökar samtidigt som fler lever med kroniska sjukdomar eller demens och är i behov av stöd i hemmet.

Samtidigt minskar barnantalet. Sammantaget medför utvecklingen ett behov av att se över lekparkstruktur, tillgång till utegym, ytor för spontanidrott och att tillgängliggöra ytor för äldres rörelse. Frågan är dock komplex, besöksintensiteten i området gör att trycket på exempelvis lekplatser kan kvarstå trots ett minskat lokalt barnantal. Planering behöver därför utgå från faktisk användning, inte enbart folkbokförd statistik.

Trygghet i det offentliga rummet

Det offentliga rummet i stadsdelsnämndsområdet används kontinuerligt och av många olika grupper. Det är en demokratisk grundprincip att människor ska kunna vistas i trygga offentliga miljöer utan att det kostar pengar. Att värna det demokratiska rummet är därför en kärnuppgift.

Äldre uttrycker ofta oro för att ramla, både på grund av bristande väglag och på grund av trängsel eller risk att bli påkörda eller knuffade. Trygghetsarbetet behöver därför omfatta både fysisk utformning (belysning, halkbekämpning, separation av trafikslag) och social närvaro. Äldre personer är också en resurs i trygghetsarbetet och när äldre personer vistas på en plats upplevs den ofta som trygg även för andra.

Förvaltningen har ett brottsförebyggande och trygghetsskapande ansvar, samtidigt som andra aktörer ansvarar för exempelvis trafik, belysning och kollektivtrafikmiljöer. För att åstadkomma effekt krävs samverkan, särskilt vid kollektivtrafikknutpunkter där många människor möts och där otrygghet riskerar att uppstå.

Många aktörer på samma arena

I stadsdelsnämndsområdet verkar många aktörer samtidigt, vilket medför en risk att arbetet

blir fragmenterat snarare än samordnat.

Civilsamhället är en viktig partner som kan komplettera nämndens verksamheter. Exempelvis möter församlingar äldre som bor i hyresrätter inom stadsdelsnämndsområdet som lever i ekonomisk utsatthet. Ofrivillig ensamhet är inte åldersbunden och kräver bred samverkan mellan offentliga aktörer och ideella krafter. Strukturen behöver stärkas för samarbete där olika aktörer kompletterar varandra.

Strategiska prioriteringar

- Värna och utveckla demokratiska offentliga platser - trygga, tillgängliga och kostnadsfria miljöer för alla.
- Stärka tryggheten vid knutpunkter för kollektivtrafik genom samverkan med ansvariga för trafik, belysning och fastigheter, samt inspirera och möjliggöra aktivering vid kollektivknutpunkter likt verksamheten på Sergels torg.

2.6 Miljö och klimat

Bakgrund och kännetecken

Värmeproblematiken i stadsdelsnämndsområdet är bland de större i staden, samtidigt som antalet invånare över 85 år är högre än i övriga staden. Äldre personer är tillsammans med barn, personer med funktionsnedsättning och personer med underliggande sjukdomar särskilt känsliga för värme.

Stärkt grönstruktur för motverkan av värmeöar

Förvaltningen ser ett behov att stärka grönstrukturen genom att utveckla gröna gaturum, med fokus på skuggande trädstråk tillsammans med trafikkontoret. Det är viktigt att äldre personer kan promenera och ta sig till parker och grönområden för svalka och rekreation. Som grund för arbetet behöver förvaltningen tillsammans med trafikkontoret identifiera och prioritera platser där utveckling av gröna, skuggande stråk är möjlig och mest angelägen.

Förutom att stärka grönstruktur behöver även befintliga träd värnas och utvecklas. I innerstaden är det ont om utrymme för teknisk infrastruktur som ledningar, vatten och avlopp. Förvaltningen hanterar många ansökningar om schakttillstånd och ser att dessa ofta hamnar i konflikt med mål om att värna och utveckla stadens träd. Det finns behov av utökade resurser för att skapa möjlighet att förbättra stadens arbete med att både utveckla och följa upp att kraven i stadens tekniska handbok efterlevs och att schakter sker korrekt så att värdefulla träd skyddas.

Strategiska prioriteringar

- Öka tillgång till svalka i stadsmiljön genom att stärka grönstrukturer och minska förekomsten av värmeöar genom samarbete med trafikkontoret.
- Stadsdelsförvaltningen och trafikkontoret samverkar vid externa ansökningar om schakttillstånd för att förbättra möjligheter att värna stadens träd vid schaktarbeten.

3 Planeringsförutsättningar för nämndens verksamhetsområden

Under respektive verksamhetsområde beskrivs omvärldsfaktorer, interna faktorer av betydelse och utmaningar som verksamheterna står inför och vilka prioriteringar som bedöms behöver göras de kommande tre åren. Här beskrivs även behov och förslag på effektiviseringar som sänker kostnader och/eller höjer kvaliteten i verksamheten.

3.1 Förskoleverksamhet

Demografi och omvärldsfaktorer

Förvaltningen har under en längre tid fokuserat på förskolans kompensatoriska uppdrag och hälsofrämjande lärmiljö som nu utgör en bra grund för fortsatt arbete. Det hälsofrämjande och förebyggande arbetssättet måste fortgå samtidigt som ett skärpt fokus behöver riktas mot undervisningen. Förmågan att utvärdera, följa upp och analysera undervisningens effekter på alla nivåer i styrkedjan, från undervisningsnivå- till rektors- och huvudmannanivå, ska stärkas.

Forskning visar att barns närvaro i förskolan bidrar till goda livschanser. Arbetet med att följa upp barns frånvaro och främja närvaro kommer därför att vara fortsatt prioriterat. Förskolan och socialtjänsten behöver gemensamt stärka förståelsen hos medarbetare och vårdnadshavare om att regelbunden närvaro i förskolan utgör en friskfaktor som främjar barns hälsa, lärande och sociala skyddsfaktorer.

Flera verksamheter inom förvaltningen ser en ökad otrygghet i föräldrarollen hos nyblivna föräldrar. För att ge adekvat stöd till dessa föräldrar krävs en samverkan mellan förskola och socialtjänst som är tidig, tillgänglig och samordnad. Det kräver att verksamheterna identifierar gemensamma behov, utbyter erfarenheter och lägesbilder, vilket förvaltningens handlingsplan för samverkan mellan förskola och socialtjänst förväntas bidra med. Även en starkt samverkan med barnavårdscentraler är önskvärd.

Ändamålsenliga lokaler och hyreskostnader

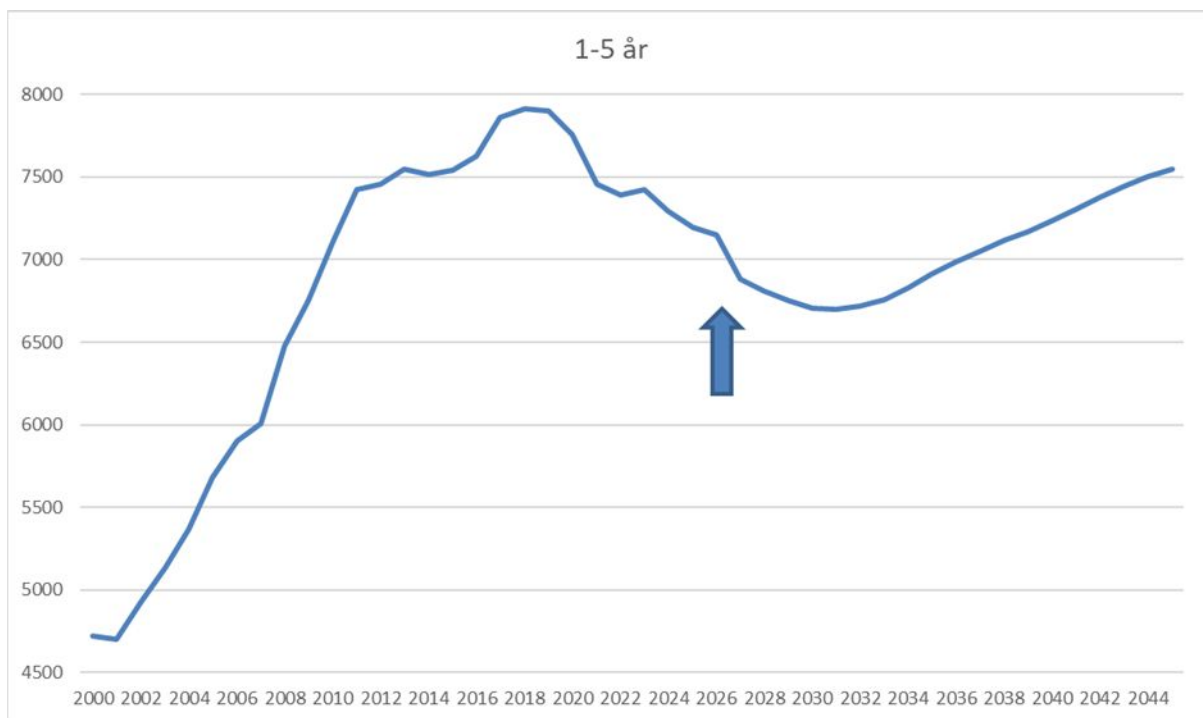
Befolkningsprognoserna och osäkerhet kring kommande nybyggnationer gör det svårt att planera för framtida behov av förskoleplatser. Förvaltningen behöver förbereda verksamheten på att antalet barn minskar, men vara försiktig med att ändra de faktiska förhållandena för att ha en kapacitet att vara flexibel. Processen från planering av byggprojekt till att lokalerna är färdiga att tas i bruk är lång och pågår ofta i flera år, vilket gör att behovet under tiden kan komma att förändras. Flexibilitet i planprocessen till skillnad mot det som varit behövs. En detaljplan bör ha fler användningsområden för flexibilitet.

De senaste åren har det skett en minskning av antal barn på förskolor inom Norra innerstadens stadsdelsnämndsområde, både i kommunal och enskilt driven regi. Detta har inneburit att en överkapacitet uppstått i förskolelokalerna och både kommunala och fristående förskolor har avvecklats och verksamheter slagit samman. När fristående förskolor har avvecklats har förvaltningen kunnat erbjuda platser på kommunala förskolor. Om denna trend fortgår som en konsekvens av ett sjunkande barnunderlag behövs en utökad beredskap och överkapacitet i antalet platser hos de kommunala förskolorna. Från och med den 1 juli 2026 kan garantiplatser i förskolan enbart erbjudas på kommunala förskolor. Detta kan komma att

påverka fristående förskolors förutsättningar att bedriva kostnadseffektiva verksamheter om antalet barn i verksamheterna minskar som i sin tur ställer ytterligare krav på kommunala förskolors förmåga att kunna erbjuda plats. Förändringen behöver en noggrann bevakning framöver.

För närvarande görs en genomgång av samtliga förskolelokaler för att få ett grepp om skick och underhållsbehov samt kapacitet för att anpassa lokalerna utifrån det framtida behovet av förskolor. Ett funktionsprogram för förskola har arbetas fram liksom typrumsbeskrivningar med bland annat färg och materialval. Planering av ytor ska vara i relation till kapacitet och att verksamhet tas in i ett tidigt skede för att inte ändringar behöver göras i ett senare skede som gör det kostsamt.

Befolkningsprognosen för antalet barn i åldern 1-5 år visar på en minskning med 5,5 procent från år 2026 till år 2029 och 6,2 procent fram till år 2031, varefter kurvan för antalet barn förväntas börja öka igen.

Hyreskostnader

Stadens resursfördelningssystem tar inte hänsyn till de höga hyresnivåerna i innerstaden. Vid varje omförhandling av hyreskontrakt sker en marknadsanpassning av hyrorna och ansvar för inre underhåll övergår till stadsdelsnämnden, vilket medför betydande kostnadsökningar. Den kompensation som idag ges för höga hyror anses fortsatt nödvändig, även om den inte utgör en tillräcklig kompensation för innerstadens höga hyreskostnader.

Hyreskostnaderna inom förskolan har ökat bland annat till följd av nybyggnation av förskolelokaler. Nya lokaler som tagits i bruk har högre hyresnivåer vilket ställer krav på effektivt lokalutnyttjande. Det är en utmaning att redan beslutade projekt kraftigt ökar i

kostnad och att den summa nämnderna har fått beslutat inte längre överensstämmer med projektets kostnader. Det blir även ökade kostnader för investeringar i inventarier som uppstår vid etablering av nya förskolor. Förvaltningen arbetar med att nå ett effektivt lokalutnyttjande i förhållande till det sjunkande barnantalet i stadsdelsnämndsområdet. Utveckling av möjligheterna till lokalsamordning och att avveckla lokaler som inte behövs är ett led i effektiviseringsarbetet. Här ser förvaltningen en möjlighet i att använda skollokaler som står tomma om skolor lägger ner/slår samman sin verksamhet. Nya större lokaler skulle potentiellt kunna samutnyttjas med exempelvis en familjecentralsverksamhet, vilket förvaltningen har haft svårt att starta upp bland annat på grund av lokalbrist.

Behovet av förskoleplatser påverkas av hur många bostäder som byggs i stadsdelsnämndsområdet samt hur befolkningsprognosen utvecklas. Årets prognos under planperioden visar en minskning med 564 barn, vilket är 86 färre barn än vad Sweco prognostiserade förra året, då prognosen visade en minskning med 478 barn under planperioden.

Bostadsantagandet i befolkningsprognosen inkluderar endast de byggprojekt där detaljplanen har vunnit laga kraft. I exploateringskontorets tidplan finns flera byggprojekt planerade än vad som speglas i befolkningsprognosen. När tidplanerna för byggprojekten förskjuts innebär det ökad osäkerhet för planering av verksamheter.

Utifrån barnantalets variationer behöver anpassningar göras för att nå en väldimensionerad och ekonomiskt hållbar organisation på både kort och lång sikt, både vad gäller förskola och öppen förskola.

Förvaltningen prognostiserar ökade löner, fortsatt höga livsmedelspriser och höga hyror. Underhållet av verksamhetslokaler inom förskolan är eftersatt och underhållsarbetet kommer att belasta en redan ansträngd budget främst genom hyresökningar. Politiska styrsignaler beträffande barngruppers storlek, chefstäthet, personaltäthet och förskollärartäthet utgör målkonflikter när ekonomin är ansträngd och hyror som ska täckas trots minskat barnunderlag tar allt större del av ersättningen.

Inskrivningsgrad

Enligt stadens senaste mätning är 95,9 procent av barn i åldern 2-5 år boende inom Norra innerstadens stadsdelsnämndsområde inskrivna i förskola, i dessa siffror är barn med tillfälligt personnummer inte inräknade. Detta är en ökning från 95,3 procent år 2024. Per den 31 januari 2026 var 6 865 barn inskrivna i förskola inom stadsdelsnämndsområdet, av dessa är 55,3 procent inskrivna i nämndens förskolor, vilket kan jämföras med 55,5 procent år 2025. Prognos för antalet förskoleplatser och planerade verksamhetsanpassningar beskrivs närmare i lokalförsörjningsplanen under avsnitt 5.6 *Pedagogisk verksamhet*.

Undervisningen i fokus

Barnens språkutveckling är ett fortsatt prioriterat område. Forskning visar att god språkutveckling är en skyddsfaktor och en förutsättning för fortsatt lärande.

Det systematiska kvalitetsarbetet med undervisningen i fokus är fortsatt prioriterat under kommande planperiod. Förskolan har etablerat en stabil struktur för kvalitetsarbetet och utgår ifrån Skolverkets nationella kvalitetssystem med tillhörande mål och framgångsfaktorer. Det

fortsatta utvecklingsarbetet behöver i högre grad rikta uppmärksamheten mot att följa upp undervisningens effekter samt kunna aggregera resultat från undervisningsnivån genom hela styrkedjan, från arbetslag till rektor och huvudman.

I samband med införandet av *Infomentor* har gemensamma underlag för planering och uppföljning tagits fram. Underlagen kommer ge nya och förbättrade möjligheter för bedömning av progression i barns lärande och kunskap om hur utbildningen i förskolan bidrar till barns utveckling och lärande. Det är viktigt att nämndens arbete kan fortgå i linje med det arbete som också pågår på förskoleförvaltningen med att ta fram en gemensam modell för uppföljning av förskolornas kvalitet inom staden. Det blir fortsatt viktigt att beakta hur denna modell kan skapa nytta i hela styrkedjan och i den lokala kontexten utifrån förutsättningar och behov.

Organisatoriska mellanrum och behov av samarbete/samverkan

Stärkt samarbete med socialtjänsten

Förskolan har en central roll i att stötta vårdnadshavare, både genom daglig kontakt och i samtal om barnets utveckling, trivsel och behov. Genom dialog, vägledning och ett tillgängligt bemötande ger förskolan direkt stöttning till föräldrar.

Tidigt och förebyggande stöd behöver erbjudas barn och deras vårdnadshavare innan problem växt sig stora. Förskolan kan i sin kontakt med vårdnadshavare bidra till att uppmärksamma behov och slussa vidare till relevanta stödinsatser och öka vårdnadshavarnas kännedom om det stöd som finns att tillgå. För att kunna arbeta tidigt och förebyggande med de yngre barnen och deras familjer behövs både kunskap och redskap. Av vikt är att uppmärksamma barn som, tillfälligt eller varaktigt, har behov av särskilt stöd. För att öka möjligheten till tidig upptäckt av barn som lever med missförhållanden i hemmet finns ett behov av kontinuerliga kompetenshöjningsinsatser för att se och agera på tecken på omsorgsbrist, till exempel föräldrars missbruk eller barn som upplever våld i hemmet.

Förvaltningen har arbetat fram en gemensam handlingsplan mellan förskola- och socialtjänst som ska stärka samarbetet under planperioden. Fokus för handlingsplanen och tillhörande aktiviteter är stärkt samverkan mellan avdelningarnas ledningsfunktioner, stärkt föräldrastöd samt tidiga insatser.

I linje med god och nära vård och omsorg är även samarbetet med vårdaktörer på gruppnivå en prioriterad fråga. Förvaltningens samverkan med både regionens och privata aktörers barnavårdscentraler (BVC) och barnmorskemottagningar (BMM) är utmanande utifrån att det inte finns en tydligt etablerad samverkan. Både förskola och socialtjänst ser behov av exempelvis en huvudöverenskommelse med regionen, som möjliggör ökad samverkan med BVC och BMM för att stärka det tidigt främjande och förebyggande arbetet.

Intressekonflikter i stadens arbete

Nuvarande resursfördelningssystem gör det svårt för förvaltningen att möta förväntningarna i vissa av stadens indikatorer, det gäller framför allt *barn per grupp* och *antal barn per medarbetare*.

Nämnden får ingen extra resurstilldelning för huvudmannaskapet mer än för köhandläggningen gällande förskolan. Det saknas ersättning som inkluderar den beredskap

som förvaltningen behöver ha för att möta upp behovet av förskoleplatser när exempelvis fristående förskolor väljer att ha lägre barnantal än de har tillstånd för, eller stänger sin verksamhet. Något som blir mer aktuellt utifrån ett minskat behov av förskoleplatser till följd av ett minskat barnunderlag. Förvaltningen ser ett behov av att resurstilldelningen ses över, alternativt ge möjlighet till budgetjusteringar, med exempelvis stadsdelsanpassade indikatorer för detta ändamål.

Konsekvenser av att förskolor i enskild regi stänger

Utifrån det minskade barnantalet märker förvaltningen en tendens att antalet fristående förskolor minskar. Det kan komma att bli färre fristående förskolor i framtiden utifrån prognosen om fortsatt minskning av barnantal, osäker inflyttningsprognos samt eventuella framtida politiska beslut som kan komma att påverka fristående aktörers förutsättningar.

Från och med juli 2026 får garantiplatser enbart erbjudas på kommunala förskolor vilket kan påverka fristående verksamheters förmåga att bedriva kostnadseffektiva verksamheter. Hur förändringen kommer att påverka fristående och kommunala förskolor behöver bevakas noggrant.

När fristående förskolor stänger kan det innebära svårigheter för förvaltningen att på kort tid tillhandahålla förskoleplatser i närområdet till de barn som står utan. I arbetet med att säkerställa en väldimensionerad organisation utifrån det minskade barnunderlaget är det viktigt att inte enbart beakta det totala antalet platser utan även deras geografiska placering. Var barnen bor behöver vara en aspekt i planeringen så att tillgången till förskola är fortsatt god så att resvägen för barn och vårdnadshavare är rimlig.

Kompetensförsörjning

Förvaltningen har det senaste året haft en mycket låg extern personalomsättning utanför staden gällande förskollärare och barnskötare.

Det kan i framtiden riskera att bli en övertalighet inom förskolans verksamheter om det fortsatt sjunkande barnantalet, som framkommer av den långsiktiga befolkningsprognosen, blir verklighet. Utifrån att efterfrågan minskat är tillgången till förskollärare just nu god och det tidigare ansträngda rekryteringsläget för barnskötare med rätt kompetens är inte längre lika relevant. Istället finns en risk för övertalighet då barnskötare som slutar inte ersätts i samma utsträckning som tidigare, vilket också innebär att förskollärartätheten ökar.

Den eventuella framtida övertaligheten i förskolan kan leda till ett behov av omställning i kompetens, med fokus på äldre målgrupper, vilket förvaltningen kan behöva ta höjd för. En sådan omställning kan inte betraktas som enbart en förflyttning av arbetskraft då kompetensen och uppdragen skiljer sig åt avseende innehåll, ansvar och styrning utifrån olika lagar och regler. En sådan omställning behöver också beaktas utifrån medarbetarnas motivation och professionella identitet då uppdraget, arbetsvillkoren och målgruppen skiljer sig åt. Här kan staden stötta med skräddarsydda utbildningar för att underlätta omställningen.

Idag är det många sökanden till de få förskollärartjänster som utlyses inom förvaltningen. En faktor som kan komma att påverka tillgången i framtiden, om det blir en fortsatt trend, är att bland annat Stockholms universitet ser en kraftig minskning av antalet sökande till förskollärarutbildningen mellan åren 2025-2026. Dessutom kommer beslutet, att det framöver

kommer att kräva som lägst betyget D i svenska för att vara behörig till förskollärarytbildningen, sortera ut fler sökanden.

Behov av kompetensutveckling

Enligt förskolans läroplan har legitimerade förskollärare det pedagogiska ansvaret på förskolan och därmed ett särskilt ansvar i undervisningen som arbetslaget bedriver. Förskolläraren behöver således kunna leda arbetslaget i undervisningens genomförande. Då flera stadsdelsförvaltningar har liknande behov, ser förvaltningen gärna att staden samordnar och skapar förutsättningar för kompetenshöjning avseende förskollärares ledarskap. Förvaltningen kommer att bidra till praktisknära forskning med fokus på förskollärares ledarskap genom deltagande i ett treårig FoU-program som leds av forskningsinstitutet *Ifous*.

När arbetssätt och verktyg digitaliseras behövs en kompetenshöjning inom medarbetargruppen. Andra utvecklingsbehov inom förskolan är att höja flerspråkig personals språkkompetens i yrkessvenska.

Barnskötarnas kompetens är en fortsatt prioriterat område varför det gemensamma arbetet som pågår kring kartläggning av barnskötarens kompetens och framtagandet av gemensam yrkestitulatur samt validering och kompetensutvecklingsinsatser anses betydelsefullt.

Arbetsmiljö

Förvaltningen fortsätter att arbeta med och följa upp den framtagna handlingsplanen för en förbättrad arbetsmiljö för förskollärare och barnskötare. Handlingsplanen fokuserar bland annat på ett närvarande ledarskap, förbättrade förutsättningar för att planera, genomföra, följa upp och utveckla undervisningen samt på minskad sjukfrånvaro. Förvaltningen ser gärna att underlaget för förbättrad arbetsmiljö (2017) ses över och förnyas.

Systemstöd för synpunkter och klagomål

Förvaltningen saknar ett enkelt och välfungerande systemstöd för inkommande synpunkter och klagomål och för ärenden gällande kränkande behandling i förskolan och klagomål mot utbildningen. Ett ändamålsenligt systemstöd skulle underlätta för förvaltningen både i hanteringen av synpunkter och klagomål, men också i uppföljningen och analysarbetet, vilket i sin tur skulle kunna förbättra barnrätts- och jämställdhetsarbetet.

Prioriterade satsningar

- Arbeta i enlighet med den plan för samverkan som finns mellan förskola och socialtjänst med fokus på stärkt samverkan mellan ledningsfunktioner, stärkt föräldrastöd och tidiga insatser.
- Utveckla mer ändamålsenliga förskolelokaler samt öka lokalernas flexibilitet för att möjliggöra nyttjande av fler målgrupper.
- Utveckla det systematiska kvalitetsarbetet med fokus på uppföljning och analys av undervisningens effekter.

3.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid

Demografi och omvärldsfaktorer

I takt med att stadsdelsområdet växer med byggandet av Hagastaden och Norra Djurgårdsstaden behöver förvaltningen se över mötesplatser och behov hos målgruppen.

Stadsdelsnämndsområdets centrala läge med många kulturetablissemang och mötesplatser gör området unikt när det gäller genomströmning av personer som inte är bosatta i området. De öppna verksamheterna tar emot många besökare från andra delar av staden. En utmaning är att slitage och besöksantal ökar men att den ekonomiska fördelningsnyckeln inte tar hänsyn till besöksantal utan endast respektive stadsdelsnämndsområdes invånarantal.

De öppna förskolorna är uppskattade och viktiga mötesplatser för familjer. Verksamhetens lärmiljöer bjuder in till lek och gemenskap och föräldrar erbjuds stöd i sin föräldraroll. Öppna förskolan är dessutom en viktig arena för att nå ut till föräldrar och skapa tillit till förskolans verksamhet och är för många en bra introduktion till att senare börja i förskola. Öppna förskolan har en god samverkan med biblioteket, regionen och socialtjänsten och öppna förskolan fungerar som informationskanal till föräldrar bland annat genom att informera om socialtjänstens tidiga stöd och förebyggande verksamhet. För att säkerställa en god och likvärdig kvalitet inom öppna förskolan behöver verksamheten följas upp och utvärderas. Under planperioden vill förvaltningen fokusera på att skapa en bättre bild av efterfrågan och behov av öppen förskola i enlighet med stadens gemensamma program för öppen förskola. Målet är att utifrån en lokal kontext i Norra innerstaden kunna säkerställa tillgängliga verksamheter med generösa öppettider. Uppföljningen och utvärderingen av verksamheten kommer att göras utifrån stadens nya *Program för öppen förskola* som ska implementeras under planperioden.

Aktuell statistik och befolkningsprognoser visar att antalet barn och unga minskar vilket gäller såväl lokalt, i staden och i landet. Förvaltningen ser dock en ökning av besökare på nämndens ungdomsgårdar och i vissa parklekar. Förvaltningen saknar dock mer precisa underlag för att veta var besökarna i framför allt parklekarna bor, för att kunna analysera trenden mer detaljerat.

Parklekarna i området används även ofta som skol- och förskolegårdar för verksamheter som inte har en egen gård. Att satsa på det främjande arbete i parklekar är långsiktigt brottsförebyggande. Verksamheten behöver anpassas för att möta behovet och attrahera låg- och mellanstadiebarn, bland annat genom att investera i parkleksbyggnader och verksamhetens innehåll. Ett resonemang om fördelar med eventuell samlokalisering med skolan kan behöva föras under planperioden. Förvaltningen ser även att det blir allt viktigare att möta barn och ungdomar på nya platser vilket kommer innebära ökade kostnader under planperioden.

I och med att förvaltningens öppna fritidsverksamheter lockar besökare från hela staden och länet, utgör Norra innerstadens stadsdelsförvaltning en viktig aktör för att fånga upp även dessa ungdomar och ge dem en meningsfull fritid. Förvaltningen ser att senareläggande av öppettider i flera av nämndens parklekar bidrar till fler besökare bosatta utanför stadsdelsnämndsområdet, vilket kan kräva annan bemanning och ett annat säkerhetstänk än tidigare. För att ta höjd för detta har parklekarnas bemanning utökats med personal från nämndens ungdomsgårdar. Ytterligare en utmaning i mötet med unga generellt är den förändrade syn som finns på demokrati och mänskliga rättigheter.

Organisatoriska mellanrum och behov av samverkan

Både fältassistenter och ungdomsmottagningen har i uppdrag att samverka mer med skolorna.

En utmaning inom stadsdelsnämndsområdet är det stora antalet skolor och antalet olika huvudmän att samverka med. Ett nytt uppdrag i budget är att jobba mer med fristående skolor vilket inte varit prioriterat tidigare på grund av resursbrist. Idag får fältassistenter ibland säga nej till att gå ut till skolor då det inte finns resurser att möta alla förfrågningar. Förfrågningar kommer redan från åk. 6, vilket är positivt men inte matchar förvaltningens arbete där fältassistenter generellt gör skolbesök från åk 7.

Intressekonflikter i stadens arbete

Utbud av öppen förskola

För öppen förskola behövs en översyn av utbud och efterfrågan kopplat till sjunkande barnantal. Förvaltningen upplever en utmaning i att planera verksamheten utifrån behovet av öppen förskola. Det finns inga tydliga direktiv i staden om vilken omfattning som ska erbjudas avseende antal platser samt öppettider på verksamhet. En tydligare vägledning för planeringen ger bättre förutsättningar att nå målet om att erbjuda en tillgänglig och likvärdig verksamhet inom staden. Här ser förvaltningen att det idag blir en intressekonflikt utifrån önskemål, behov och kostnad jämfört med tilldelad budget för verksamheten.

Samverkan på offentlig plats

På vissa platser är det många olika aktörer som ska samverka med uppsökande arbete vilket innebär ett stort behov av att klargöra vem som har vilken roll och vilket mandat. Inom fältverksamheten finns ramverket *Stockholmsstandard för socialt fältarbete* som säkerställer att stadens fältassistenter arbetar enhetligt, förebyggande och evidensbaserat, vilket underlättar samverkan. Förvaltningen ser att arbetet som läggs på ansvarsförtydligande och gränsdragningar i samverkansarbetet är viktigt för att få till en väl fungerande verksamhet. Förstärkningsuppdraget som stärker samverkan mellan stadens ungdomsjour och förvaltningens Klarafältare är ett gott exempel på samverkan och hur verksamheter kan komplettera varandra.

Parklekarnas innehåll och utformning

Parklekarna ska vara mötesplatser med trygga vuxna förebilder. Under planperioden kommer samverkan ske med kulturnämnden i implementeringen av stadens parkleksstrategi för utveckling av verksamheten. I vissa parklekar är merparten av besökarna yngre barn än den av parkleksstrategin prioriterade målgruppen, 6-12 år, vilket behöver tas i beaktande i planering av verksamhetens innehåll.

Det saknas idag lämpliga inomhuslokaler för verksamhet riktad till 9-12 åringar förutom i Vasaparkens parklek. Om förvaltningen ska lyckas med uppdraget att nå den prioriterade målgruppen krävs andra förutsättningar och tillgång till lämpliga lokaler. Genom att stadens skolor har minskade elevunderlag skulle stadsdelsnämnden kunna samverka med utbildningsnämnden avseende lokaler för denna målgrupp.

Verksamheter för barn i mellanstadieålder

Från och med halvårsskiftet 2025 blev fritidsklubbarna som drivs av utbildningsnämnden avgiftsfria. Verksamheten riktar sig till delvis samma målgrupp som stadsdelsnämndens parklekar. Utbildningsnämnden konstaterar i sin verksamhetsberättelse 2025 att inskrivningsgraden på fritidsklubbarna har ökat efter förändringen. Under 2025 hade utbildningsnämnden även i uppdrag att ”i samråd med stadsdelsnämnderna, idrottsnämnden

och kulturnämnden, utreda och föreslå åtgärder för hur stadens verksamheter för barn i mellanstadieålder kan samverka och komplettera varandra bättre för att säkerställa meningsfull och vuxenledd fritid under och efter skoltid”. Nämnden konstaterar att det är positivt att inskrivningsgraden på fritidsklubbarna ökat men efterlyser resultatet av utredningen för att staden gemensamt ska kunna ta ett helhetsgrepp och tydliggöra vad som blir parklekarnas huvudsakliga uppdrag när allt fler mellanstadiebarn deltar i fritidsklubbarna.

Samverkan med föreningslivet

Inom målgruppen barn och unga fördelar idrottsnämnden föreningsstöd främst till lagverksamhet. De har ett riktat stöd till drop in-verksamhet, men det fördelas enbart till prioriterade stadsdelsområden, exempelvis Järva, med krav på kostnadsfri träning. Sedan 2025 har Norra innerstadens stadsdelsnämnd fått in ett ökat antal ansökningar om stöd för drop in-verksamhet, med syfte att nå äldre tonåringar som antingen valt att sluta med lagsport eller aldrig börjat och här ser föreningslivet ett behov av låga trösklar. Att som ungdom få vara med baserat på krav om träningar tre gånger i veckan och matcher på det gör att många både barn och unga förlorar intresset. Syftet med drop in-verksamhet är att unga ska kunna spela för att det är kul utan krav på prestationer och därigenom möjliggöra ett ökat deltagande inom en åldersgrupp som slutar och har en underrepresentation av tjejer. Förslaget är att idrottsnämnden, som har den högsta sakkunskapen i idrottsfrågor, bör vara den nämnd inom staden som fördelar stöd för idrottslig drop in-verksamhet. Idag är det en otydlighet gentemot föreningslivet om vilket stöd de kan söka från vilken nämnd och staden uppvisar inte någon enhetlig strategi i frågan

Kompetensförsörjning

Över lag är det lätt att rekrytera medarbetare till förebyggande uppdrag. Dock anses det svårt att rekrytera till tjänsterna på ungdomsgårdar då löneläget ligger lägre än motsvarande tjänster inom skolorna.

Då tillgängligheten till socialtjänstens förebyggande stöd ska öka kan allt fler antas komma att jobba utanför klassiska kontorstider och på flera platser, vilket kan bli svårare att rekrytera till. Det gäller även arbetsledande funktioner och chefer som i högre grad kan komma att behöva ha beredskap. Ska dessa tjänster bemannas och fungera över tid är det angeläget att formulera uppdrag och skapa en organisation som är hållbar över tid. Då fler medarbetare arbetar i offentliga miljöer uppstår också andra frågor som behöver hanteras kopplat till arbetsmiljö och säkerhet. Det handlar bland annat om larm och nära samverkan med bland annat ordningsvakter och ibland polis.

Behov av kontinuerlig utbildning

Öppna förskolan är en viktig del för att förvaltningen ska kunna arbeta främjande och förebyggande med tidiga insatser, i enlighet med omställningen till Framtidens socialtjänst. En god samverkan mellan öppna förskolan och socialtjänsten är därför fortsatt prioriterad och viktig för kunna erbjuda tidigt stöd innan problem växer sig stora. Ytterligare samverkan och kunskap om socialtjänstens föräldrastöd och BVC behövs för att kunna skapa tillit och motivera föräldrar till att ta emot stöd. Vidare krävs hög kompetens hos öppna förskolans personal för att möta behoven hos de barn som inte går i förskola, och vid behov kunna lotsa till lämpligt stöd och förebyggande insatser. Det finns generellt ett behov av att öka

kunskapen hos medarbetare inom öppna fritidsverksamheten om vilket stöd som erbjuds inom nämndens verksamheter, för att lättare kunna informera och lotsa vidare.

Arbete på ungdomsgård är ett genomgångsyrke med många kvällsarbetande timanställda. Det behövs kontinuerlig demokratifrämjande utbildning/kompetensutveckling för att kunna axla rollen som förebild och att arbeta utifrån stadens värderingar, vision och program. Rekrytering av lämplig personal till dessa tjänster är av största vikt.

Prioriterade satsningar

- Utveckla Öppen förskola utifrån stadens framtagna program
- Utveckla Öppen förskola med fokus på ökad tillgänglighet samt ökat samarbetet med socialtjänstens föräldrastöd och BVC.
- Utveckla en systematisk uppföljning av Öppna förskolan som ger en bild av besöksstryck och behov, som i sin tur kan utgöra grund i planeringen av verksamheten och, i enlighet med stadens program, erbjuda "tillgängliga och generösa öppettider".
- Med avstamp i stadens strategi för fritids- och ungdomsgårdar, arbeta med demokratifrämjande utbildningssatsningar för personal i den öppna fritidsverksamheten. Framtagande av evidensbaserade och effektiva arbetssätt kan med fördel göras i samverkan mellan andra stadsdelsförvaltningar och staden centralt.
- Utifrån parkleksstrategin arbeta för tillgängliga och attraktiva parklekar med pedagogisk verksamhet av hög kvalitet.
- Anpassning av parklekarnas miljö och verksamheter- utifrån ett våldsförebyggande perspektiv.

3.3 Äldreomsorg

Demografi och omvärldsfaktorer

Antalet invånare över 65 år inom Norra innerstadens stadsdelsnämndsområde kommer att fortsätta öka. Behovet av äldreomsorg är störst för personer över 80 år och det är också inom den åldersgruppen där den största ökningen finns i stadsdelsnämndsområdet. Andelen invånare över 80 år beräknas öka med 20 procent eller med 1 939 personer under planperioden till år 2029. Invånare inom stadsdelsnämndsområdet har också en högre medellivslängd än staden i övrigt. Andelen kvinnor är högre i de äldre åldersgrupperna men männen blir också allt äldre. Bland de personer som är över 80 år är cirka 60 procent kvinnor och bland de som är över 90 år är cirka 70 procent kvinnor. Läs mer under lokalt utvecklingsområde *Levnadsvillkor och hälsa*.

För inspel om digitalisering och AI, se rubrik 3.9 *Övrigt - Digitalisering och AI*.

För inspel om välfärdsbrott, se rubrik 3.9 *Övrigt - Välfärdsbrott*

Ökat behov av alla typer av äldreomsorgsinsatser

Äldreomsorgsprognosen visar på ett ökat behov av alla insatser inom äldreomsorgen. När allt fler äldre med behov av omsorg bor hemma i sitt ordinarie boende kommer behovet av dagverksamhet och hemtjänst att öka. Enligt äldreomsorgsprognosen kommer 286 fler individer att vara i behov av hemtjänst år 2029. Samtidigt är erfarenheten från

biståndsbedömningen för äldre att när man nu ansöker om äldreomsorg, så har man mer omfattande behov än tidigare, vilket gör att antalet i behov av hemtjänst inte ger hela bilden av behovet. Förvaltningen vill även framhålla att behovet av de öppna förebyggande och hälsofrämjande verksamheterna ökar, läs mer under lokalt utvecklingsområde *Levnadsvillkor och hälsa*.

Dagverksamheten är viktig inte bara för den enskilde utan innebär också en avlastning för den anhöriga. Önskemålen från invånarna är att dagverksamheten ska finnas lokalt, intresset för att åka till en dagverksamhet i andra stadsdelsnämndsområden är relativt lågt. För att möta ökade behov och en heterogen målgrupp behöver dagverksamheten utvecklas vad gäller öppethållande (dagar och tider) och innehåll så att den i högre grad kan anpassas efter individens behov, intressen och förmågor. För att genomföra denna utveckling och utökning krävs både resursförstärkningar och tillgång till lämpliga lokaler för dagverksamhet. Utifrån omställningen till framtidens socialtjänst är det också viktigt att personer med kognitiv sjukdom/demens får stöd tidigare, inom dagverksamhet eller på öppna träffpunkter

Förvaltningen ser även att behovet av vård- och omsorgsboenden har ökat. Antalet ej verkställda beslut har också stigit. Cirka 90 personer har tackat nej till erbjuden plats eftersom de önskar bo på ett specifikt vård- och omsorgsboende inom den egna stadsdelsnämndens område. I innerstaden är det svårt att hitta mark och lokaler för att etablera nya boenden och antalet platser inom innerstaden kommer därför inte att motsvara antalet personer som beviljas plats för vård- och omsorgsboende. Det innebär en risk för att förväntningar på boende i närområdet inte kan infrias, vilket kan leda till besvikelse hos de enskilda och deras anhöriga.

Förvaltningen ser ett stort behov av samverkan kring hur behovet av evakuering av boende inom äldreomsorgen vid renovering av fastigheter ska hanteras. Utmaningen berör samtliga stadsdelsnämnder och behöver hanteras gemensamt för staden så att inte varje stadsdelsnämnd måste hitta sina egna lösningar. Genom en gemensam hantering av frågan skulle samma evakueringslösning kunna användas för flera stadsdelsnämnder och därmed ge ekonomiska och tidsmässiga vinster för staden som helhet. Läs mer om boendeplanering under lokalt utvecklingsområde *Stadsmiljö och boende*.

Ökning av personer med komplexa behov

Norra innerstadens stadsdelsnämndsförvaltning möter utmaningen med en snabbt åldrande befolkning redan nu och ser att de äldre personer som ansöker om stöd har en mer komplex situation/behov som tar längre tid att motivera och utreda. Komplexiteten för den enskilde handlar om att personer över 65 år i ökad utsträckning har psykisk ohälsa, neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, skadligt bruk och beroende samt andra sociala problem i kombination med svårigheter att klara det dagliga livet på grund av sjukdom och ålderdom som äldreomsorgens insatser är inriktade mot. Framöver ser förvaltningen att mer tid kommer att behöva läggas på personer med mer komplexa behov och att handläggning av serviceinsatser kan förenklas.

Tryggt mottagande

Med en ökande äldre befolkning kommer insatsen tryggt mottagande med dagens utformning att bli ännu mer resurskrävande. För att kunna ge samma kvalitet i insatsen på längre sikt bör

insatsen hemtjänst utvecklas så att ett tryggt mottagande kan ges hemtjänsten och erbjudas dygnet runt veckans alla dagar.

Organisatoriska mellanrum och behov av samarbete/samverkan

Socialtjänst för personer över 65 år

Omställningen till en god och nära vård och omställningen till framtidens socialtjänst innebär ett perspektivskifte där den enskilda personen ska ses som en aktiv medskapare och insatser ges i tidigt skede och samordnas utifrån personens fokus. Utifrån detta bör personens behov och inte ålder vara avgörande för hur och av vilken del av socialtjänstens verksamhetsgrenar den äldre personen får stöd. Förvaltningen har under året arbetet kring de gemensamma målgrupperna för socialtjänst och äldreomsorg, läs mer under *Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri*.

Palliativ vård och omsorg – samverkan med regionen

Förvaltningen ser ett ökat antal fall där regionen i lägre grad vill ta hand om palliativa patienter, både inom slutenvård och avancerad sjukvård i hemmet (ASIH). Exempelvis skrivs äldre personer som bara har några dagar kvar i livet ut av slutenvården till vård- och omsorgsboenden. Även regionens palliativa enheter skriver ut patienter för att deras inskrivningstid blir för lång. I båda fallen blir det en kort tid med palliativ vård och omsorg på vård- och omsorgsboende. Förvaltningen ser att gränsdragningen mellan regionen och kommunen behöver förtydligas och att det nu sker en förskjutning av ansvars- och kostnadsansvar till kommunen. Detta bidrar inte till ett värdigt avslut för den enskilda personen eller för anhöriga.

När den palliativa vården sker i hemmet, får den enskilde omsorg av hemtjänsten och eventuell vård av regionens utförare av ASIH, eller primärvården. Även om rollerna för hemtjänst och ASIH formellt är tydliga behöver förväntningarna på varandra i arbetet i hemmet stämma mer överens. Förvaltningen ser att regionens utförare av ASIH lägger över ett stort ansvar på hemtjänsten. Även informationskedjan behöver stärkas, så att hemtjänsten får information av vården när den enskilda personen är i ett palliativt skede.

Avancerad geriatrisk vård – gränsdragning mellan kommun och region

Vård- och omsorgsboendena får idag ta emot allt fler äldre i behov av avancerad medicinsk och teknisk vård, vilket inte är i enlighet med den överenskommelse som finns mellan kommunerna och Region Stockholm. Även patienter med omfattande omvårdnadsbehov, som vid exempelvis ALS, riskerar att få en osäker vård- och omsorgssituation när det blir glapp mellan vård- och omsorgsboende, hospice, ASIH och slutenvård på sjukhus. Samverkan har förbättrats under året och förvaltningens vård- och omsorgsboenden har även blivit bättre på att kräva utbildning av regionen innan vård- och omsorgsboendet tar emot omsorgstagaren. Läkare har även kommit och föreläst för sjuksköterskor på vård- och omsorgsboenden samt deltagit i träffar med närstående.

Förvaltningens vård- och omsorgsboenden är bemannade med sjuksköterskor dygnet runt och tar därför emot en större andel av omsorgstagare i behov av avancerad geriatrisk vård, än verksamheter som enbart har sjuksköterskor på plats mellan klockan 08:00 till 16:30. Detta innebär att förvaltningen även tar ett större ekonomiskt ansvar för dessa äldre personer. I verksamheter som saknar sjuksköterska dygnet runt kommer sjuksköterska till boendet vid

planerade insatser då den ska utföras, i annat fall måste omvårdnadspersonal kontakta sjuksköterska i tjänst som då har en inställetid på 30 minuter.

Samverkan inom staden vid ombyggnad och evakuering av vård- och omsorgsboenden

Det krävs en god framförhållning och långsiktig planering i samband med renoveringar av särskilda boenden, framför allt om det krävs evakuering av de äldre personerna som bor där. För att ha tillgång till evakueringslägenheter ska renoveringar samplaneras med nybyggnation. Staden behöver ta ett gemensamt ansvar för detta, både för evakueringsplatser och för kostnaderna som riskerar att vida överstiga tilldelad budget.

Utevistelse

Forskning visar att utevistelse bidrar till bättre hälsa och ökat välbefinnande hos äldre, och det ingår också i riktlinjer och uppdragsbeskrivningar för äldreomsorgens olika verksamheter. Detta är ett område där förvaltningen ser ett behov av att undersöka verksamheternas förutsättningar utifrån exempelvis inriktning, aktiviteter, lokaler och närmiljö. Vintertid kan oro för fall vara begränsande och under sommartid kan höga temperaturer påverka förutsättningarna för utevistelse. Samtidigt är tillgång till parker och grönområden särskilt viktig vid värme, eftersom de kan erbjuda svalka och återhämtning. Läs mer nedan under *Fallförebyggande arbete* och under lokalt utvecklingsområde 2.6 *Miljö och klimat*.

Fallförebyggande arbete

Fallförebyggande arbete är samhällsekonomiskt lönsamt och minskar både mänskligt lidande och kostnader för vård och omsorg. Fall kan förutom fysiska skador även leda till oro för att gå ut, med negativa konsekvenser för både den fysiska och psykiska hälsan. Det fallförebyggande arbetet handlar både om att rusta de målgrupper som har störst risk för fall, och om utformning och underhåll av den fysiska miljön så att den är säker och tillgänglig året runt. Äldreomsorgens hälsofrämjande verksamheter och primärvården har en viktig roll i att rusta personer med fallrisk. Samtidigt behöver den fysiska miljön också vara säker och tillgänglig, och där är ansvaret fördelat mellan flera förvaltningar. Förvaltningen ser att det behövs en gemensam riktning och helhetssyn i staden för att det fallförebyggande arbetet i staden ska få större effekt. Underlag som statistik kring olyckor är ett viktigt utvecklingsområde för att kunna vidta och följa upp åtgärder. Samtidigt är det viktigt att inte enbart fokusera på olyckor, utan att även ta med de äldre stockholmarnas perspektiv och upplevelser – finns det till exempel en oro för fall i vissa miljöer eller på särskilda platser?

Intressekonflikter i stadens arbete

Rätten till heltid riskerar att påverka ekonomin för hemtjänstverksamheterna när uppräknningen inte motsvarar kostnadsökningarna.

Det förebyggande arbetet är grundläggande för att kunna skjuta upp och minska behov av äldreomsorg. Ersättningen för insatser i ordinärt boende, förebyggande och hälsofrämjande arbetet signalerar en åtstramning av verksamhet då inflation och löneökningar överskrider ersättningarna.

Det behövs ett ökat antal platser på vård- och omsorgsboenden, samtidigt finns det ett behov av att renovera befintliga vård- och omsorgsboenden. Detta kommer innebära stora öknings av hyreskostnader för berörda vård- och omsorgsboenden. Hyresökningen kommer inte fullt

ut kunna debiteras hyresgästerna inom särskilda boendena vilket kommer medför en ökad nettohyreskostnad efter färdigställandet av renoveringarna. Vid renoveringen kommer platser på nya vård- och omsorgsboenden behövas för evakuering under renoveringen och det finns en risk att antalet tillgängliga platser är konstant, istället för att öka. En effekt av ökade kostnader för lokaler är att den ersättning som fördelas för respektive boendeplats i större utsträckning går till kostnadstäckning för hyra. Utrymmet för personal minskar vilket kan påverka kvaliteten i omsorgen. Staden bör utreda möjligheten till ersättning för hög hyra för att skapa likvärdiga förutsättningar för god vård oavsett lokalkostnad.

Kompetensförsörjning

Framöver kommer problemen med att rekrytera såväl medarbetare som chefer att öka inom alla verksamhetsområden. Hemsjukvården ser ut att även de närmaste åren vara regionens ansvar. Det innebär att arbetsuppgifterna för undersköterskor inom hemtjänsten kommer att vara omsorg och service men inga vårduppgifter, vilket kan försvåra rekryteringen. Ett sätt att göra anställningarna som undersköterska mer attraktiva är att öka andelen arbetsuppgifter som avser omsorgsinsatser. Genom att tydligare dela upp arbetsuppgifter i service- respektive omsorgsinsatser kan undersköterskors kompetens användas mer effektivt och yrkesrollen stärkas. Inom förskolan kommer behovet av personal att minska på längre sikt och en strategisk satsning från stadens sida skulle kunna vara att erbjuda omskolning för barnskötare till undersköterska.

Med den nya chefsstrukturen har det blivit svårare att rekrytera enhetschefer. Genom att rollen biträdande enhetschef togs bort försvann möjlighet för medarbetare att stegvis växa in i ett ledaruppdrag. Utmaningen är särskilt påtaglig inom hemtjänsten, där uppdraget är komplext och chefsansvaret ofta omfattar stora personalgrupper. Därför finns det behov av att se över utbildning, karriärvägar och hur rätt kompetens attraheras till enhetschefstjänsterna.

Kunskapsbrister trots utbildning

Förvaltningen ser idag att sökanden trots formella meriter inte har den grundläggande kompetens som krävs för att klara ett uppdrag som sjuksköterska eller undersköterska inom äldreomsorgen. Det är därför svårt att använda de utbildningar som erbjuds av äldreförvaltningen, exempelvis genom äldreomsorgslyftet eftersom de fokuserar på personer som inte har de formella meriterna.

Förvaltningen arbetar med att inventera kompetensnivån hos medarbetare anställda som undersköterskor för att kartlägga behov av kompletteringar och att motivera och stötta fler att ansöka om yrkesskyddad titel. Kunskaper i svenska är fortsatt ett utvecklingsområde och ett hinder för annan kompetensutveckling.

Prioriterade satsningar

- Utveckla det tidiga förebyggande arbetet för att skjuta upp behov av äldreomsorgens biståndsbedömda insatser, i linje med omställningen till Framtidens socialtjänst.
- Stärka kompetensen; arbeta för att fler av medarbetarna får skyddad yrkestitel som undersköterska, öka medarbetares medicinska kompetens, öka kompetensen inom palliativ vård och omsorg, utveckla det språkstärkande arbetssättet. Göra undersköterskearbetet mer attraktivt genom att öka andelen omvårdnadsuppgifter.

- Stärka samverkan med regionen för att lyckas med omställningen till en god och nära vård.

3.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Demografi och omvärldsfaktorer

Den nya socialtjänstlagen och omställningen till en god och nära vård och omsorg kommer att påverka förvaltningens arbetssätt, kompetensförsörjning och organisering. Att barn, vuxna och äldre med funktionsnedsättning finns i alla socialtjänstens verksamheter behöver vara tydligt i omställningsarbetet för att nå en mer förebyggande, lätt tillgänglig, kunskapsbaserad, jämlik och jämställd socialtjänst för alla.

Personer födda med olika typer av funktionsnedsättning blir äldre än tidigare vilket ställer nya krav på rätt kompetens och insatser, läs mer under rubrik *Tillgång till ett varierat utbud av boenden*. Den befolkningsprognos Norra innerstadens stadsdelsnämndsområde står inför innebär att samverkan med regionen behöver intensifieras även kring de målgrupper som omfattas av LSS då behovet av sjukhusvård ofta ökar med stigande ålder. Här behöver ansvarsfördelningen mellan regionen och staden ses över för de fall då regionen inte kan tillgodose de behov av stöd en person med funktionsnedsättning kan ha under sjukhusvistelsen.

Arbetet med att bekämpa välfärdsbrott inom verksamheter inom LSS väcker behov av en bred och tvärprofessionell samverkan, läs mer under rubrik 3.9 *Övrigt, Välfärdsbrott*.

Hälsofrämjande arbete och sysselsättning

Det finns ett fortsatt behov av att stärka arbetet med hälsofrämjande insatser för unga och vuxna med funktionsnedsättning. Förvaltningen ser en utmaning att inom detta arbete också kunna satsa på de hälsofrämjande aspekter som handlar om kost, mat och måltider. De ekonomiska villkor som många med funktionsnedsättning lever under, med små inkomster, höga hyror och ökade priser på mat begränsar den enskildes möjlighet att köpa och laga hälsofrämjande måltider. Här ser förvaltningen behov av nya sätt att arbeta, exempelvis att vissa gemensamma måltider kan ingå i det verksamheten erbjuder.

Fler personer beviljas daglig verksamhet vilket tillsammans med en höjd pensionsålder gör att staden behöver följa behov av antal platser och lokaler. Ett övergripande mål inom daglig verksamhet är att hjälpa personer att komma ut i arbetslivet. Målgruppernas behov av insatser som stärker rätten till sysselsättning, arbete och försörjning ser olika ut. Det saknas stadsövergripande data över utvecklingen av övergång till arbete för personer med funktionsnedsättning. Samtidigt visar forskning att det finns tydliga inslag av inlåsningseffekter i insatsen. Det är därför viktigt att staden och förvaltningen tar fram kunskap, gör den tillgänglig och följer utvecklingen noga. För att möta dessa utmaningar bör staden som arbetsgivare förstärka möjligheterna för personer med funktionsnedsättning, samt öka samverkan med relevanta aktörer för att möjliggöra sysselsättning och arbete. En del i detta bör vara att se över den enskildes väg från motiverande arbete, identifiera rätt insatser, få ett biståndsbeslut om till exempel iWork och att sedan faktiskt få tillgång till detta stöd. Idag kan väntetiden ofta vara fyra till sex månader vilket inte är gynnsamt. Det handlar också om att stötta elever i övergången mellan anpassad gymnasieskola och arbetsmarknad. Eleverna i

denna målgrupp behöver få kännedom om stadsdelsförvaltningens insatser och för barn som inte är aktuella inom socialtjänsten är skolan en lämplig arena för socialtjänsten att möta målgruppen och informera om det utbud som finns. En komplettering av samverkansöverenskommelsen mellan skola och socialtjänst genom att explicit inkludera barn med funktionsnedsättning kan vara ett sätt att komma framåt i detta arbete.

Tillgång till ett varierat utbud av boenden

Stadsdelsförvaltningen ser en fortsatt ökande utmaning i att verkställa placeringar både för barn och vuxna inom stadens valfrihetssystem. Det medför svårigheter att placera geografiskt nära hemort och risk för att kompenserande insatser behöver sättas in i avvaktan på boende och att behoven inte tillgodoses under dessa, ibland längre, perioder. Det leder också till ökad arbetsbelastning hos handläggare.

Kostnader för individuella avtal är också en möjlig framtida ekonomisk utmaning. Då nuvarande utbud av upphandlade boenden och boenden i egen regi inte tillgodoser behoven kommer det fortsatt finnas behov av att upprätta individuella avtal. Om inte prisökningar för dessa avtal och ersättningarna i stadens utjämningsystem går i takt ser förvaltningen en risk att kostnaderna kommer att öka än mer då byggnation av bostäder inte sker i takt med behoven.

En fortsatt viktig fråga är att det finns ett varierat utbud av bostäder för alla åldersgrupper. Detta beskrivs i detalj inom ramen för boendeplaneringen för särskilt boende för personer med funktionsnedsättning enligt LSS och SoL. Förvaltningen vill dock även här särskilt lyfta bristen och behovet av utveckling av bostad med särskild service för barn och ungdomar (LSS). De barn och ungdomar som förvaltningen behöver placera har komplex problematik och det är särskilt viktigt för denna målgrupp att fortsatt bo i närheten av sina föräldrar, det vill säga i Stockholm stad eller angränsande kommun. Förvaltningen ser ett fortsatt behov av bostäder inom samtliga kategorier. Behovet bedöms vara störst inom gruppboende LSS med normal tillgänglighetsanpassning följt av serviceboende LSS. Förvaltningen ser också att fler personer i stadsdelsnämndsområdets grupp- respektive serviceboende än tidigare har ett skadligt bruk och beroende samt psykiska sjukdomar där det stöd som går att få inom boendeformen är otillräckligt. Boendeformer som på grund av innerstadens täta bebyggelse är en utmaning att tillgodose och planerad produktion möter inte behoven.

Personer födda med olika typer av funktionsnedsättning får mer adekvat vård idag än tidigare och förväntas ha en ökad livslängd. Då personer som bor i bostad med särskild service vanligtvis bor kvar hela livet kommer det att på dessa boenden finnas ett ökande stödbehov utifrån just de omständigheter som åldrande orsakar. Behovet av boenden med geriatrisk kompetens för personer med funktionsnedsättning och ett utbud av tillgänglighetsanpassade boenden för att kunna möta behov av hjälpmedel som exempelvis lift, rullatorer och rullstolar kommer därför att öka. Förvaltningen vill också lyfta att kvarboendepincipen redan idag innebär att det i samma bostad med särskild service finns hyresgäster från ung vuxen till äldre senior. Med den befolkningsutveckling som väntas för Stockholms stad kan staden framöver behöva bevaka om och hur de blandade åldrarna i framtiden kan påverka möjligheterna för hyresgästerna att få sina behov tillgodosedda.

Förvaltningen vill även lyfta att flera fastigheter kommer att behöva evakueras för större

renoveringar och underhåll under eller i anslutning till planperioden. Under planperioden kommer ett arbete behöva ske kring att hitta hållbara evakueringslösningar. En effekt av ökade kostnader för lokaler är att den ersättning som fördelas för respektive boendeplats i större utsträckning går till kostnadstäckning för hyra. Utrymmet för personal minskar vilket kan påverka kvaliteten i omsorgen. Staden bör utreda möjligheten till ersättning för hög hyra för att skapa likvärdiga förutsättningar för god vård oavsett lokalkostnad. Detta skulle också tillskapa incitament att starta upp fler gruppboendestäder i staden.

För att säkerställa att stadens boendeplaneringar sker utifrån nuvarande och framtida behov, se medskick under rubrik *Lokala utvecklingsområden, Boende och stadsmiljö*.

Personlig assistans, ledsagning och avlösarservice

Försäkringskassan utreder förutsättningarna för att genomföra huvudmannaskapsutredningens ambitioner om att Försäkringskassan får ett samlat huvudmannaskap för beslut och finansiering av personlig assistans. Förslaget innebär stora förändringar där kommunerna fortsätter att utföra personlig assistans om den enskilde begär det. Förvaltningen ser därför positivt på utredningsuppdraget i Stockholms stads budget om att utreda förutsättningarna för en central eller regional utförarorganisation för personlig assistans, avlösarservice och ledsagning. En sådan krävs för att den enskilde ska kunna erbjudas personlig assistans på ett kvalitativt, säkert och effektivt sätt nu och i framtiden.

Intressekonflikter i stadens arbete

Hyran i bostad med särskild service är ofta hög och riskerar att bli än högre i de bostäder som behöver byggas framöver. Detta är en utmaning för målgruppen men också för förvaltningen, läs mer under rubrik *Lokala utvecklingsområden, Boende och stadsmiljö*.

Kompetensförsörjning

Se text under samma rubrik vid *Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri*.

Prioriterade satsningar

- Arbete inom ramen för omställning till en god och nära vård och omsorg och ny socialtjänstlag genom bland annat kompetensutveckling och ökad samverkan gällande personer med samtidigt autism, psykisk sjukdom och skadligt bruk och beroende.
- Fortsatt stärka det hälsofrämjande arbetet i de verksamheter som barn, vuxna och äldre tar del av inom ramen för förvaltningens LSS-verksamheter.
- Stärka medarbetares kompetens inom ramen för en kunskapsbaserad socialtjänst
- Stärka medarbetares och målgruppens digital kompetens
- Om välfärdsbrott, se 3.9 Övrigt, Välfärdsbrott.

3.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Demografi och omvärldsfaktorer

Omställningen till Framtidens socialtjänst samt en God och nära vård och omsorg ska i det längre perspektivet åstadkomma en mer kvalitativ och resurseffektiv välfärd. Omställningen kommer också innebära en period av ökade kostnader som under en period kommer att kompenseras av statsbidrag. Ökade kostnader kan på sikt också komma ur behovet av

anpassade arbetstider med ökad tillgänglighet på kvällar och helger. Omställningarna behöver fortsatt samordnas inom staden för att säkerställa likställighet och effektivitet. Förvaltningen behöver också jobba ihop och gå i takt med det som görs nationellt och i andra kommuner. Socialtjänstens uppdrag inom ramen för den nya lagen innebär också att nå ut till människor tidigt, innan problem vuxit sig stora. För att lyckas med omställningen behöver staden arbeta med tydlig information och kommunikation till socialtjänstens målgrupper men även gentemot allmänhet, samarbetsparter och medarbetare med syfte att stärka förtroende, tillit och kunskap om socialtjänstens uppdrag. Detta behöver ske både samordnat i staden och lokalt anpassat.

Utifrån Norra innerstadens befolkningsprognos ser förvaltningen att behovet av stöd till personer över 65 år kommer att öka på sikt. Äldre personer är en förändrad målgrupp där ett ökat antal individer primärt inte kommer att ha behov av äldreomsorgsinsatser utan av andra insatser från socialtjänsten, till exempel med anledning av psykisk ohälsa, våld i nära relationer och/eller skadligt bruk och beroende. Det finns en risk att stadens resursfördelning, där äldreomsorgen tilldelas resurser för personer över 65 år, innebär att äldre personers behov av övrig socialtjänst inte synliggörs.

För inspel om digitalisering och AI, se rubrik 3.9 *Övrigt - Digitalisering och AI*.

För inspel om välfärdsbrott, se rubrik 3.9 *Övrigt - Välfärdsbrott*

Barn och unga

Föräldrastöd är en viktig del i socialtjänstens förebyggande uppdrag och arbetet med att möta den ökade efterfrågan av föräldrastödsprogram fortsätter. Föräldrar erbjuds även råd- och stödsamtal samt gruppverksamhet utan biståndsbeslut via föräldrarådgivare. Genom förvaltningens familjecentrerade arbete ökar förutsättningarna för att nå fler föräldrar med barn 0-5 år och erbjuda tidigt stöd till dem som behöver.

Arbetet utifrån stadens ANDTS-program (Alkohol, Narkotika, Dopning, Tobak och Spel om pengar) behöver fortsätta. Att arbeta med ANDTS-frågor är i sig brottsförebyggande och förvaltningen ser även ett behov av att tidigt informera vårdnadshavare om den negativa påverkan som föräldrars bruk av alkohol och narkotika har på barnen.

Konflikten mellan intentionen i nya socialtjänstlagen och annan ny repressiv lagstiftning är en stor utmaning. En fråga som väcks är hur socialtjänsten ska kommunicera med medborgarna kring dessa motstridiga förflyttningar i lagstiftningen och ändå vara trovärdiga och bygga tillit. En utmaning i tillitsskapandet är också den desinformation samt hot och våld socialtjänsten behöver hantera.

Antal inkomna anmälningar gällande oro för barn och unga fortsätter att öka. Förvaltningen ser en ökning av utredningar som inleds på grund av föräldrars konflikter. Föräldrars konflikter är en överrepresenterad aktualiseringsorsak i Norra innerstadens stadsdelsnämnd och andelen utredningar med föräldrars konflikt som aktualiseringsorsak sticker ut i jämförelse med övriga stadsdelar. Även inom familjerättsområdet märker förvaltningen av ett högt tryck på samarbetssamtal och en ökning av inledda vårdnad-, boende- och umgängesutredningar. Högkonfliktärenden och vårdnadstvister kan pågå i flera år och många barn lever i en pågående vårdnadstvist under stor del av sin uppväxt. Ökningen av ärenden

inom denna målgrupp kräver resurser från flera av socialtjänstens verksamheter och här vill förvaltningen uppmärksamma att nyckeltalen för resursfördelning inte är kopplade till denna målgrupp.

Vidare är problematisk skolfrånvaro en relativt vanlig anmälningsorsak och socialtjänsten ser en viss tendens till en ökning av anmälningar som rör yngre skolbarn. Ökningen av antal inkomna orosanmälningar avspeglar inte alltid motsvarande ökning av antal individer som aktualiseras då inkomna anmälningarna kan röra samma individ. Flera verksamheter, exempelvis skola och polis, skickar i större utsträckning än tidigare orosanmälan om samma barn utifrån samma identifierade problematik. Förvaltningen ser även en ökning av komplexiteten i ärenden, bland annat barn med NPF-diagnoser (Neuropsykiatrisk funktionsnedsättning).

Ibland krävs det att barn och ungdomar med komplex problematik placeras utanför hemmet. Förvaltningen ser en viss ökning av placeringar, även om antalet placeringar fortsatt är relativt lågt. Placeringskostnaderna har dock ökat med 20 procent mellan år 2024 och 2025. Ökningen av placeringar och därmed placeringskostnader, beror på ökad komplexitet i kombination med regionens beslut om färre samplaceringar i dessa ärenden. Även stadens omfördelning av statliga subventionsmedel för SiS- och HVB-placeringar, till förmån för utsatta områden, påverkar det ekonomiska utfallet.

Det finns få SiS och HVB-platser och det är svårt att hitta rätt placering för barn och unga med stora behov. Förvaltningen ser ett stort behov av bättre placeringsalternativ för de barn och unga som har stora och komplexa vårdbehov. För att tillgodose dessa behov behöver samarbetet och samordningen mellan staten (SiS), regionen och kommunen stärkas.

Vuxna med skadligt bruk och beroende

Antal personer som blir aktuella i förvaltningens stöd för skadligt bruk och beroende har varit stabilt över tid. Likaså har det under lång tid varit komplexa livssituationer med samsjuklighet och att de som i Norra innerstaden kommer i kontakt med socialtjänstens stödinsatser gör det sent. Istället får man stöd inom regionens beroendevård till exempel. Samtidigt har komplexiteten i hjälpbehoven hos de personer som kommer till socialtjänsten ökat. Det handlar främst om den växande gruppen personer i olika åldrar med samsjuklighet och för att kunna erbjuda adekvat stöd krävs ofta samtidiga insatser från socialtjänsten samt hälso- och sjukvården.

Omställningen till ny ansvarsfördelning mellan regionen och stadsdelsnämnderna i enlighet med samsjuklighetsutredningen kommer att innebära betydande förändringar i vården av personer med psykiatriska diagnoser och skadligt bruk och beroende. Socialtjänstens huvudsakliga ansvar blir uppsökande verksamhet, förebyggande arbete, olika sociala stödinsatser som stärker den enskildes resurser och funktionsförmåga samt stöd till anhöriga. Regionens hälso- och sjukvård tar över all behandling och tvångsvård för skadligt bruk och beroende. För stadsdelsnämnderna innebär detta ett ökat behov av att stärka och utveckla insatser inom sysselsättning och boendestöd för personer med beroende. Ökad samsjuklighet ökar också behovet av casemanagers. Staden behöver också se över framtida behov av stödboenden som kan ta emot när den enskilde är medicinsk färdigbehandlad inom regionens vård. Kommun och region blir i utredningens förslag skyldiga att driva en samordnad vård-

och stödverksamhet vilket ställer krav på samverkan utifrån nya förutsättningar.

Mot bakgrund av Norra innerstadens befolkningsprognos och vetskapen om att ohälsa kan kopplas till hög alkoholkonsumtion samt att antalet alkoholrelaterade dödsfall i äldre åldersgrupper ökar kan ett framtida scenario vara att antalet äldre personer med somatiska sjukdomar, kognitiva sjukdomar och samtidigt skadligt bruk och beroende kommer att öka.

Detta tillsammans med att omställningen till framtidens socialtjänst ställer höga krav på uppsökande arbete, förebyggande insatser samt lätt tillgängligt och kunskapsbaserat stöd. Det innebär behov av utveckling av nya arbetssätt och kompetens i samarbete mellan socialtjänst, äldreomsorg och regionens primärvård och beroendevård.

Behovet av boendeformer med anpassad miljö för äldre personer med psykisk ohälsa och skadligt bruk och beroende när målgruppen inte uppfyller kraven för en plats inom äldreomsorgen kan också öka.

Socialpsykiatri

Tillgång till ett varierat utbud av boenden

Förvaltningen ser en ökning i antalet personer som behöver stöd inom socialpsykiatri. Detta tillsammans med en åldrande befolkning innebär att det idag är det långa kö till boenden med stöd och service för personer med psykisk funktionsnedsättning. Kvarboendepincipen gör att bristen på boenden riskerar att öka än mer för yngre personer. Konsekvensen av bristen på boendeplatser blir för den enskilde att man inte får ändamålsenligt stöd och insatser och för förvaltningen att man inte kan verkställa beslut och istället behöver göra kostsamma tillfälliga placeringar på HVB-boenden. Den utbyggnad som sker är inte i takt med behoven vilket också beskrivs inom ramen för stadens boendeplanering för särskilt boende för personer med funktionsnedsättning enligt LSS och SoL. Förvaltningen vill också här lyfta att en ökad samsjuklighet hos personer med komplexa behov innebär att fler personer inte kan få sina behov av både beroende- och socialpsykiatriskt stöd tillgodosedda inom dagens utbud av boendeformer. Fler äldre personer med komplexa behov sedan tidigare får ökande omvårdnadsbehov vilket ställer krav på boendemiljöer med rätt tillgänglighetsanpassning och kompetens.

För att säkerställa att stadens boendeplaneringar sker utifrån nuvarande och framtida behov, se medskick under rubrik *Lokala utvecklingsområden, Boende och stadsmiljö*.

Utveckla och stärk boendestödet

Utvecklingen med ökad samsjuklighet och pågående skadligt bruk ökar behovet av boendestöd med en breddad kompetens och ett utökat uppdrag för att kunna möta den enskildes behov. Ett sådant uppdrag skulle med fördel organiseras stadsgemensamt där socialförvaltningens samlarteam skulle kunna vara en förlaga.

Förvaltningen ser behov av att ersättningen för boendestöd ses över då nuvarande system inte tar hänsyn till övrigt arbete med den enskilde utanför tiden för själva besöket, vilket medför att det faktiska behovet av bemanning är större än tilldelningen ger utrymme för.

En ökad ekonomisk utsatthet och en allt mer orolig omvärld är faktorer som leder till sämre psykisk hälsa i målgruppen, där ökad risk för hemlöshet och suicid behöver lyftas. Det ställer ännu högre krav på fungerande samverkan och lägre trösklar för de allra mest utsatta.

Kravet på att som enskild kunna navigera i samhällets och välfärdens allt mer digitaliserade uppbyggnad får utestängande konsekvenser för många personer med psykisk funktionsnedsättning. Det märks inom ramen för boendestöd men också hos de personer som söker stöd hos personligt ombud där efterfrågan på stöd fortsatt ökat under flera år. De ser att målgruppen upplever ökade svårigheter att få sina behov tillgodosedda och en större andel stödsökande med autism, som är anhöriga och hemmasittare. Personligt ombud ser också att den enskildes situation ofta är allt mer komplex och därmed också mer tidskrävande att stötta i. Flera stödsökande har också boendestöd, vilket kan vara ett tecken på att behoven av vägledning och samordning inte alltid kan tillgodoses av utifrån de förutsättningar boendestöd har.

Nyanlända

Det finns inte längre några boenden för nyanlända i Norra innerstaden.

Hemlöshet och vräkningsförebyggande arbete

Förvaltningen ser ett kraftigt ökat inflöde av meddelanden om hyresskulder. Detta tillsammans med rådande lågkonjunktur, inflation och den bostadsmarknad som råder i Stockholmsområdet gör att förvaltningen ser en risk för fler personer med otrygga bostadsförhållanden och ökad framtida hemlöshet. Denna risk finns också bland personer över 65 år där hemlösheten ökat i staden över tid. För den äldre målgruppen är orsaken till otrygga bostadsförhållanden och hemlöshet ofta komplex och kan bero på flera olika faktorer, bland annat sviktande psykisk och kognitiv hälsa, samt ekonomiska svårigheter och ett bristande nätverk. Denna komplexitet medför ett större behov av samverkan mellan olika funktioner kring den äldre. Mot bakgrund av Norra innerstadens befolkningsprognos med en stor ökning av antalet äldre ser förvaltningen en ökad framtida risk för hemlöshet bland äldre.

Behovet av att förebygga och motverka hemlöshet, från indirekt förebyggande stöd och insatser, förebyggande stöd och insatser till vräkningsförebyggande insatser kommer därför att öka. För att erbjuda relevant stöd behöver förvaltningen fortsätta utveckla det vräkningsförebyggande arbetet genom fler tidiga, förebyggande och uppsökande insatser för att fånga upp personer i alla åldrar med risk för hemlöshet och för att nå personer som förvaltningen inte redan har kännedom om. Det handlar till exempel om ökat behov av motiverande arbete och insatser som boendestöd, hemtjänst, stödboende och praktiskt stöd av bolots. Det handlar också bland annat om tätare samarbete mellan olika funktioner inom förvaltningen och samverkan med stadens verksamheter.

Förvaltningen ser att staden gemensamt behöver säkerställa att lämpligt stöd, adekvata insatser och ett varierat utbud av boendeformer som motsvarar behoven i målgruppen erbjuds på ett likställt sätt.

Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck

Förvaltningen ser en kraftigt ökad efterfrågan på stöd inom stadsdelsnämndens relationsvårdsteam, där den vanligaste insatsen är att få insats hos relationsvårdscentrum. Om ökningen håller i sig kan en möjlig konsekvens av detta i kombination med utökade möjligheter till stöd hos relationsvårdscentrum utan behovsprövning vara att fler når relationsvårdscentrums insatser snabbare. Det är positivt men kräver förutsättningar hos utföraren.

Det är en utmaning att säkerställa att barn får stöd att bearbeta sina erfarenheter av utsatthet för våld i nära relationer. Bakgrunden kan vara att den våldsutsatta vårdnadshavaren är rädd för att repressalier eller att våldsutövande vårdnadshavaren inte vill samtycka till stödinsatser för barnet. För att effektivt bidra till våldets upphörande behöver arbetet med att nå och motivera våldsutövare att söka stöd utvecklas. Många våldsutövare har vuxit upp med egen utsatthet. Att de får stöd i att hantera sina erfarenheter är en del i det förebyggande arbetet. En del i detta är att stärka samarbetet mellan område barn och unga, förskola, skola och förvaltningens relationsvårdsteam då många våldsutövare också är föräldrar och kan motiveras genom sin vilja att vara en bra förälder. I det förebyggande arbetet behöver våldsutsatta och våldsutövare i unga relationer uppmärksammas i större utsträckning. Arbetsformer för att upptäcka och stötta unga till sunda relationer där våld inte förekommer behöver tas fram.

Satsningarna på att förvaltningens medarbetare ska uppmärksamma tecken på våld i nära relationer i alla åldrar har inneburit att många fler våldsutsatta och våldsutövare över 65 år uppmärksammas. Staden behöver säkerställa att ett ökat antal personer över 65 år får möjlighet att ta del av det stöd som finns i staden. Ett sådant exempel är stödsamtal enskilt eller i grupp som få äldre personer idag tar del av. Ofta är svårigheter att fysiskt ta sig till den verksamhet där insatsen erbjuds ett hinder. Där kan nya arbetssätt som hembesök göra skillnad. Att de insatser staden erbjuder behöver ha ett tillgänglighetsperspektiv gäller också avsaknaden av skyddat boende anpassat för personer med omvårdnadsbehov och/eller funktionsnedsättning.

Även stadens medarbetare kan utsättas för våld i nära relationer. Därför vill förvaltningen lyfta arbetsgivarens roll i att uppmärksamma och motverka våldsutsatthet, exempelvis genom kompetensutveckling för chefer.

Organisatoriska mellanrum och behov av samarbete/samverkan

Barn och unga

I arbetet med barn och unga behövs ett extra fokus på målgruppen barn 0-6 år. För att kunna arbeta tidigt och förebyggande med de yngre barnen och deras familjer behövs både kunskap och redskap. Stöd till föräldrar med barn i förskoleåldern behöver ske i samverkan mellan förskola och socialtjänst och förvaltningens arbete kommer utgå från den nyss framtagna handlingsplanen förskola-socialtjänst. Svårigheten att samverka med regionen, utifrån att det är många aktörer, påverkar i förlängningen barnens framtid och utveckling. Ett fungerande och samordnat stöd för barn och deras föräldrar är viktigt och i linje med omställningen till en god och nära vård och nya socialtjänstlagen. Samverkan mellan olika aktörer kräver gemensamma problemformuleringar och kunskapsbaserade arbetssätt.

Utifrån ökningen av problematisk skolfrånvaro ser förvaltningen ett behov av att stärka samverkan med både utbildningsförvaltningen på central nivå och skolor lokalt för att se över samverkansstrukturer, tydliggöra ansvarsområden samt se över vilka arbetssätt och insatser som hjälper barnet. Inom Norra innerstadens stadsdelsnämndsområde finns många privata aktörer inom både öppen förskola, förskola och skola, vilket ställer höga krav på effektiva arbetssätt vid samverkan då det blir tidskrävande att upprätthålla och utveckla samverkan med många olika aktörer. Skolorna i sin tur har många elever som bor i andra

stadsdelsnämndsområden och kommuner, vilket påverkar tiden som skolorna kan lägga på samverkan med olika parter. För yngre barn behöver stödinsatser kunna erbjudas till både barn och vårdnadshavare i ett tidigt skede, för att kunna möta upp och stötta utifrån individuella behov. Förvaltningens nyss framtagna handlingsplan för samverkan förskola-socialtjänst blir ett centralt styrdokument för den interna samverkan under de kommande åren. Utöver beslutade aktiviteter blir säkerställan av ändamålsenlig organisation, med styrgrupp och arbetsgrupper samt samsyn och uppföljning av stor vikt.

Att komma in tidigt i barns liv och erbjuda förebyggande stöd kan minska tröskeln för föräldrar att söka stöd hos socialtjänsten senare i barnens liv. Tidiga insatser kan förebygga och minska behovet av mer omfattande insatser från socialtjänstens myndighetsutövning och på så sätt även vara resursbesparande för förvaltningen. Tilliten är dock en förutsättning för att socialtjänsten ska kunna nå dem med tidiga och förebyggande insatser. Att stärka tilliten till socialtjänstens verksamhet är en utmaning och i detta behöver staden och förvaltningen jobba brett för att nå ut och föra dialog med stadens medborgare, men även kroka arm med exempelvis civilsamhället. Här behöver samverkan med exempelvis privata aktörer inom öppna förskolan inkluderas. Staden och stadsdelsförvaltningarna behöver gemensamt och var för sig nå ut till stockholmarna om vikten av att söka stöd tidigt, innan problem vuxit sig stora. Inför detta arbete behöver staden gemensamt definiera och exemplifiera vad som menas med begreppet "lätt tillgänglig" samt med gemensam information och kommunikation nå ut till alla invånare om det lätt tillgängliga stödet.

Vidare behövs ett utvecklingsarbete i socialtjänstens myndighetsutövande verksamhet. Arbetet med komplexa ärenden behöver utvecklas, där arbetet i tvärprofessionella team blir en nyckelfaktor för att lyckas möta behoven och utmaningarna hos varje individ. I omställningen till Framtidens socialtjänst behöver staden koppla ihop sig bättre med det som är nationellt, regionalt och kommunalt för att nå målsättningen med en kunskapsbaserad, jämställd och jämlik socialtjänst.

Förvaltningen ser en ökning av komplexiteten i ärenden vilket kräver bättre samverkan både internt och externt, bland annat för barn med NPF-diagnoser. Det behövs ett ökat stöd till familjer med barn med komplex problematik, där är en sammanhållen socialtjänst och samverkan med regionen, BUP och habiliteringen, behövs för att erbjuda rätt stöd/insatser/placeringsformer. Arbetet utifrån regionens framtagna samverkansmodell BUP FACT, som testats i ett pilotprojekt tillsammans med två av stadens stadsdelsförvaltningar, lyfts som ett gott exempel på möjligt framtida utvecklingsarbete.

Intressekonflikter i stadens arbete

En ökad administration märks av inom socialtjänsten på alla nivåer. I och med ökad digitalisering har fler uppgifter hamnat på chef att hantera. Serviceförvaltningens arbetssätt har ändrats, där mycket av arbetet nu ska göras i olika och ofta långsamma verksamhetssystem där olika moduler inte samarbetar eller synkroniserar med varandra. Det ökade kontorsadministrativa arbetet behöver ses över, digitala system behöver utvecklas och förvaltningen behöver aktivt se över vilka system och arbetssätt som kan avslutas.

Kompetensförsörjning

För att genomföra de förändringar som den nya socialtjänstlagen, god och nära vård och omsorg samt samsjuklighetsutredningen medför, behöver förvaltningen se över vilka kompetenser som krävs och hur de ska organiseras och samarbeta. Omställningen innebär exempelvis nya och utökade arbetsuppgifter för medarbetare inom förebyggande och öppna insatser samt behov av kompetensutveckling och nyrekrytering. Socialtjänsten behöver attrahera rätt medarbetare som vill jobba med omställningen till Framtidens socialtjänst. En potentiell utmaning ligger i hur socialtjänsten ska kunna vara en attraktiv arbetsplats för en ny generation socialarbetare, givet tung administration och repressiv politik från nationella beslutsfattare.

Ökad uppföljning av verksamheten är positivt men kräver tid, exempelvis dokumentation av icke behovsprövade insatser. Att säkerställa tillräckliga personalresurser för att möta behoven är kostsamt. Förvaltningen ser ett behov av att gemensamt i staden utbilda medarbetare i vad som är tillräcklig dokumentation för att undvika onödig arbetsbelastning.

Internt i staden behövs förtydligande om hur vi planerar att förverkliga den nya socialtjänstlagens intention om att socialtjänsten ska finnas tillgänglig på flera arenor. En utmaning under perioden blir att se över arbetstidsmättet kopplat till framtidens socialtjänst. För att attrahera en ny generation medarbetare behövs därför en tydlighet med ett väl definierat syfte och mål när arbetssätt förändras.

Bemanning inom Barn och unga

Socialtjänsten behöver kompetensutveckla för att kunna möta förflyttningen från myndighetsutövning till förebyggande insatser, som kommer med omställningen till Framtidens socialtjänst. Många som arbetar med förebyggande insatser har vidareutbildningar och förvaltningen ser ett behov av att fortsätta vidareutbilda socialsekreterare i bland annat systemteori för att möta kraven i omställningen till framtidens socialtjänst. Förvaltningen behöver även säkerställa kompetens och kunskapsbaserad socialtjänst i förflyttningen till en mer förebyggande socialtjänst och tidiga insatser. Att höja medarbetares kunskap om systematisk uppföljning och systematiskt kvalitetsarbete är en pusselbit för att kunna jobba mer kunskapsbaserat i socialtjänsten.

- Framtidens socialtjänst kommer ställa högre krav på att socialarbetare är generalister, till skillnad från idag då många är specialister inom olika områden.
- Svårare att rekrytera biståndshandläggare inom funktionshinderområdet med sökanden som har kortare erfarenhet.
- Kompetens i att stötta/navigera personer med komplexa situationer – vem behöver kunna vad och när?
- Digital kompetens inom LSS-verksamheter som motsvarar hyresgästernas

Prioriterade satsningar

Omställning till en god och nära vård- och omsorg samt den nya socialtjänstlagen genom att;

En lätt tillgänglig socialtjänst

- Breddinförande av stadens beslutade arbetssätt
- Vara tillgängliga på fler platser, exempelvis genom uppsökande arbete för personer

med skadligt bruk och beroende

- Införa de insatser som staden beslutat ska erbjudas utan behovsprövning
- Förenkla kontakten med socialtjänstens alla verksamheter oavsett ålder, med fokus på både fysiska och digitala kontaktvägar och närvaro på olika arenor.
- Stärka arbetet med våld i nära relation (förbyggande, insats, samverkan) för särskilt prioriterade åldersgrupper, både våldsutsatta och våldsutövare. Se under rubriken *Våld i nära relation*.

Samverkan

- I samarbete med förskolan, arbeta för att öka antalet ansökningar om stöd till socialtjänsten inom barn och familj.
- Förbättra samverkan med vårdgivare och andra myndigheter för att invånare inte ska hamna i de organisatoriska mellanrummen och för att undvika att personer inte får adekvat utredning/diagnos, vård/ behandling, insats/stöd. Särskilt fokus på unga personer och de som har minderåriga barn samt personer med komplex problematik.
- Samverka med fackförvaltningarna i omställningsarbetet till Framtidens socialtjänst.
- Utarbeta en samverkansöverenskommelse och en tydlig organisation för det brottsförebyggande arbetet. Tydliggöra vilka beslut som fattas var. Jobba med strukturer och tydlig organisation och representation.
- Samarbeta med äldreomsorg och andra relevanta aktörer om stöd och insatser för sociala problems till en åldrande befolkning.

Kompetensutveckling

- Definiera och utveckla en kunskapsbaserad socialtjänst som präglas av systematisk uppföljning och utvärdering av verksamheten.
- Ge utrymme för omställningen till framtidens socialtjänst i hela förvaltningen- för alla berörda medarbetare, chefer och stödprocesser.
- Rusta medarbetare med den kompetens som framtidens socialtjänst kräver.

3.6 Stadsmiljöverksamhet

Demografi och omvärldsfaktorer

Stadsdelsområdets parker och grönområden har ett stort värde för invånare och besökare i ett växande Stockholm. I stadsdelsnämndsområdet pågår förtätningar av befintlig stadsmiljö samt större stadsutvecklingsprojekt där nya stadsdelar växer fram. Fler parkbesökare, efterfrågan på fler funktioner, ökade anspråk på ytorna samt insatser för att möta effekterna av klimatförändringar, ställer höga krav på skötsel och förnyelse av parkerna samtidigt som natur- och kulturvärden ska värnas.

Den demografiska utvecklingen i Stockholm visar på ökad andel äldre, vilket ställer krav på att parkmiljöerna utvecklas med hänsyn till stadens handlingsplan för en åldersvänlig stad. Samtidigt sker en minskning av andel barn och förvaltningen behöver följa utveckling och konsekvenser av detta för att kunna avgöra om anpassningar behövs i parkerna för att möta förändringar, till exempel om förskolor eller skolor avvecklas. Trots detta ser förvaltningen att barn och unga, tillsammans med äldre och funktionsnedsatta, fortsatt är viktiga målgrupper

och målet är att parker och grönområden ska vara attraktiva, trygga och tillgängliga för alla. En del i arbetet med att möta demografiska förändringar är att fortsätta sträva efter att ha dialog med en bred allmänhet, verksamheter samt andra förvaltningar i staden.

Organisatoriska mellanrum och behov av samarbete/samverkan

Utredning parkdrift egen regi

Förvaltningen har i uppdrag att utreda möjlighet att samverka med andra stadsdelsnämnder inom innerstaden kring egen regi av parkdrift, och ser behov av att bland annat inhämta erfarenhet från de stadsdelsförvaltningar som gjort denna omställning. Vidare ser förvaltningen att det faktum att olika driftformer förekommer i staden kan påverka stadsmiljöverksamheterna som helhet och att dessa organisatoriska förändringar kräver andra former av samordning även med trafikkontoret.

Planering av grönstruktur

För att stärka ekosystemtjänsterna i parker och grönområden och för att uppnå målen kring klimatanpassning och stärkt biologisk mångfald, ser förvaltningen att stadsbyggnadskontoret i samverkan med övriga förvaltningar behöver få möjlighet att arbeta med en förbättrad och stärkt områdesplanering genom ett stadsövergripande grönstrukturarbete.

Ett sätt att stärka de gröna sambanden i innerstaden är att utveckla de gröna gaturummen i samarbete med trafikkontoret. En tydligare långsiktig systematisk planering efterfrågas. Det finns även ett behov av samverkan med fastighetskontoret och de kommunala fastighetsbolagen för att stärka de gröna sambanden inom staden.

Läs även under rubrik 2.6 *Miljö och klimat* gällande trädvård.

Klimatarbete

Ökad och intensivare nederbörd medför större behov av utjämning och fördröjning av vattenflöden där vattnet tas om hand lokalt. Högre krav på lokalt omhändertagande av dagvatten vid ombyggnationer och exploatering innebär också att parkmark kan behöva tas i anspråk för rening och fördröjning. Detta ställer krav på samarbeten, nya avtal och diskussion om fördelning av medel mellan fackförvaltningarna, stadsdelsförvaltningarna och ledningsägare i drift- och förvaltningsskedet.

I syfte att bidra till minskade utsläpp av växthusgaser ställer förvaltningen de stadsgemensamma miljökraven i avtal gällande parkdrifts- och anläggningsentreprenader. Dessa innehåller bland annat krav på drivmedel till fordon och arbetsmaskiner. Förvaltningen ser ett behov av kompetensstöd i dessa frågor i samband med upphandling och uppföljning samt tydligare delmål för att stadens målsättning om en fossilbränslefri stadsmiljöverksamhet ska kunna uppnås.

Förvaltningen ser ett behov av att långsiktigt säkra och öka tillgången till kommunaltekniska ytor. Detta för att förvaltningen ska kunna minska sina transporter, hantera omlastning samt fortsätta förbättra sitt arbete med återbruk, kompostering och lagring av material som använts vid upprustningar och skötsel av parker och grönområden. Förvaltningen efterfrågar en stadsövergripande diskussion om hur tillgången på denna typ av ytor ska säkras.

Stadsutveckling

När stadsbyggnadskontoret och exploateringskontoret planerar nya parker i stadsutvecklingsområdena är det angeläget att dialog förs med stadsdelsförvaltningen i ett så tidigt skede som möjligt. Eftersom förvaltningen tar över driften av nya parker behöver det säkerställas att parkytorna motsvarar stadsdelsområdets behov samt är möjliga att sköta både praktiskt och ekonomiskt, för att undvika höga drift- och reinvesteringskostnader. Förvaltningen anser att staden bör ta fram driftkostnadsanalyser för tillkommande allmänna platser i syfte att säkerställa att de anläggningar som planeras, och som stadsdelsförvaltningen tar över driften för, är möjliga att sköta ekonomiskt.

I en stad som växer är ekologisk kompensation ett viktigt verktyg för att kunna värna och bibehålla de ekologiska funktioner som finns i grönstrukturen. Kompensationen ska vara i paritet till de värden som går förlorade i och med exploateringen. Stadens arbete med ekologisk kompensation bedrivs idag huvudsakligen inom ramen för enskilda exploateringsprojekt. Det saknas ett sammanhållet arbete med ekologisk kompensation på strategisk nivå där ny metodik kombinerat med innovativa finansieringsmodeller för kompensation tas tillvara och utvecklas. En tydligare beslutsgång efterfrågas där stadsdelsförvaltningen ges bättre möjlighet att delta i framtagandet av kompensationsåtgärder.

En förutsättning för att kunna sköta nya parker är att garantiskötseln följs upp under de första åren och att parkytorna är väl etablerade när stadsdelsförvaltningen tar över dem. Vid övertagande behöver exploateringskontoret också se till att parkdatabasen är korrekt uppdaterad och relationshandlingar överlämnade. Det finns behov av ett förbättringsarbete avseende planering och överlämning av projekt från exploateringskontoret till stadsdelsförvaltningen. Exempelvis behöver rutinerna för när och hur ofta stadsdelsförvaltningen ska involveras i stadsutvecklingsprojekt efterlevas i enlighet med stadens verktyg för gemensamma rutiner i plan- och exploateringsprojekt (Ledstången).

Då anspråken på parkmiljöerna stadigt ökar ser förvaltningen ett behov av att aktivt befästa och säkra viktiga parkmiljöer genom att se över gamla detaljplaner och justera så att ytor som i realiteten nyttjas som park även planläggs som detta. Förvaltningen efterfrågar att stadsbyggnadskontoret i dialog med berörda förvaltningar får möjlighet att arbeta med justering av befintliga detaljplaner så att de fungerar ändamålsenligt.

Stockholm vid vattnet

Staden arbetar för att utveckla möjligheterna för bad och här ser förvaltningen behov av samordning och förbättrad samsyn i staden, bland annat finns behov av gemensamma riktlinjer för bastu. Eftersom strandlinjerna i Norra innerstaden till stor del ligger under Kungliga Djurgårdsförvaltningens ansvar välkomnar förvaltningen att de involveras i stadens övergripande arbete med att utveckla möjligheterna till bad och bastu.

Intressekonflikter i stadens arbete

Högt tryck på parkerna

Trycket på stadens parkmiljöer har ökat de senaste åren i takt med förtätningar och att nya bostadsområden byggs. Trots prognoser som visar på minskad andel barn i stadsdelsnämndsområdet ser förvaltningen att många förskolor och skolor i innerstaden fortsatt kommer ha begränsad tillgång till egna utemiljöer och vara beroende av parker för sin utomhusverksamhet. Förvaltningen ser att det behövs ett fördjupat samarbete med både

kommunala och fristående aktörer för att hantera drift och underhåll av parker och lekplatser som påverkas av förskolors och skolors nyttjande. Förvaltningen ser ett grundläggande behov av att tillräckligt stora friytor, både på fastighetsmark och offentlig plats, prioriteras och värnas i stadsutvecklingen.

Många arrangörer och näringsidkare vill nyttja parkmark för försäljning, servering och olika typer av evenemang. Till viss del kan detta bidra till ökad trivsel och trygghet i parkerna men det leder också till att parkerna slits hårt och riskerar att privatiseras. För att främja stadens mål om hållbara evenemang, värna natur-, kultur- och sociala värden samt säkra allmänhetens tillgång till parkerna, finns ett behov av att tydligare beskriva förutsättningarna för evenemang och andra upplåtelser på parkmark. Det behövs även tydligare ansvarsfördelning och fördelning av intäkter (eller kostnader) mellan trafikkontoret och stadsdelsförvaltningarna. Inkomster från avgifter för upplåtelser går direkt till trafikkontoret, utan att komma förvaltningen till del trots att det är stadsdelsförvaltningens ytor som används.

Teknisk infrastruktur och stadens trädsmål

I innerstaden är det ont om utrymme för teknisk infrastruktur som ledningar, vatten och avlopp. Förvaltningen hanterar många ansökningar om schakttillstånd och ser att dessa ofta hamnar i konflikt med mål om att värna och utveckla staden träd. Det finns behov av att förbättra stadens arbete med att både utveckla och följa upp att kraven i tekniska handbok efterlevs och att schaktningar sker korrekt så att träden skyddas.

Kompetensförsörjning

Kraven på verksamhetsområdet ökar till följd av bland annat behov av högintensiv skötsel och underhåll av parkerna, klimatanpassningar samt omfattande arbetsinsatser avseende upphandlingar och avtalsuppföljning. Förvaltningen behöver arbeta för en hållbar kompetensförsörjning i takt med att kraven ökar och vara en attraktiv och välmående arbetsplats för såväl befintliga som nya medarbetare.

Skulle förvaltningen gå över till parkdrift i egen regi kan det komma att bli utmaningar gällande kompetensförsörjning av parkpersonal.

Förvaltningen kan bidra till att kompetensförsörja branschen genom att fortsätta skapa möjlighet att anställa studerande landskapsarkitekter/landskapsingenjörer som extrapersonal på sommaren samt ta emot praktikanter.

Prioriterade satsningar

- Vårda och värna gamla träd i linje med stadens trädpolicy.
- Plantera nya träd.

3.7 Ekonomiskt bistånd

Demografi och omvärldsfaktorer

Ekonomiskt bistånd fortsätter att vara ett viktigt skyddsnät i Norra innerstaden i en tid med fortsatt lågkonjunktur och en arbetsmarknad som ställer allt högre krav på utbildning, språkkunskaper och arbetsförmåga. I Stockholms stad uppgick kostnaderna för ekonomiskt bistånd till drygt en miljard kronor 2024, med en ökande andel hushåll med mycket långvarigt

behov, vilket speglar både den ekonomiska situationen och den demografiska sammansättningen i stadens olika stadsdelar. Arbetslöshet är det vanligaste försörjningshindret, följt av nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom och sociala eller medicinska skäl, vilket understryker behovet av breda och individanpassade insatser.

Behovet av bistånd hänger tätt samman med individens möjligheter att etablera sig i arbete eller andra försörjningsformer. I takt med att en större andel biståndsmottagare har komplex problematik, exempelvis psykisk ohälsa och samsjuklighet krävs längre utrednings- och handläggningstid samt tätare stödsatser. Denna utveckling förstärker kraven på professionell kompetens och samordning med andra aktörer för att stödja steg mot egen försörjning.

Staden genomförde till år 2026 en förändring av resursfördelningssystemet inom ekonomiskt bistånd. Detta påverkade Norra innerstaden genom en minskning av fördelning på 20 procent. Här efterlyser nämnden en uppföljning av hur fördelningsnyckeln slår utifrån behovet av ekonomiskt bistånd. Vid översyn av resursfördelningssystemet i framtiden bör dessa gå på remiss till nämnder som berörs så att förberedelse av effekterna kan genomföras i god tid.

Bidragsreform och aktivitetskrav

Bidragsreformen från 1 juli 2026 innebär aktivitetskrav, bidragstak och skärpta villkor för rätt till ekonomiskt bistånd. Kommunen får ett tydligare ansvar att erbjuda arbetsmarknadsaktiviteter, vilket ökar arbetsbelastningen för socialsekreterare genom fler uppföljningar, matchning och administrativt arbete under tidspress. Detta medför kostnader även utan att biståndsperioderna förlängs.

För Norra innerstaden och Kungsholmen kan reformen på kort sikt ge ökade kostnader kopplat till boendesituationen. Skärpta krav på godkända hyresförhållanden kan innebära att personer i andrahandsboenden utan hyresvärdens tillstånd förlorar rätt till bistånd, vilket ökar behovet av tillfälliga boenden och akut logi. Vid avhysning kvarstår dessutom ansvaret för bistånd hos tidigare bostättningsstadsdel under en övergångsperiod.

Aktivitetskravet ställer krav på att kommunen kan erbjuda arbetsmarknadsaktiviteter i tillräcklig omfattning. Om kapaciteten inte räcker riskerar mer kvalificerade insatser, som stöd för personer längst från arbetsmarknaden, att trängas undan. Administration och handläggning ökar innan reformens långsiktiga effekter, såsom minskat biståndsberoende, kan uppnås.

Ändringar i nationella regler kan även påverka möjligheten att tillämpa Stockholmsnormen, vilket kan öka behovet av kompletterande stöd och fler individuella prövningar, med konsekventa ökade kostnader för stadsdelen.

Sveriges Kommuner och Regioner har pekat på att reformen kan innebära ökade kostnader för kommunerna, särskilt om statliga ersättningar och andra trygghetssystem begränsas, vilket ytterligare kan belasta det kommunala ekonomiska biståndet.

Organisatoriska mellanrum och behov av samarbete/samverkan

Trots en stark professionell kompetens hos socialsekreterare kvarstår organisatoriska mellanrum mellan socialtjänsten, Arbetsförmedlingen, hälso- och sjukvård samt stadens arbetsmarknadsaktörer. Det handlar inte om bristande samarbetsvilja, utan om olikheter i regelverk, målbild och uppdrag som ibland gör det svårare att skapa en helhetslösning för

individen. För att bidra till att individer snabbare kan lämna ekonomiskt bistånd och etablera sig i egen försörjning krävs en fortsatt förbättrad samverkan, tydliga gemensamma målsättningar och uppföljning över myndighetsgränser.

Samtidigt är förvaltningens egen verktygslåda för arbetsmarknadsinsatser relativt begränsad, och resurserna för sådana insatser ligger i sin helhet hos aktörer som stadens Jobbtorg. För att nå önskade resultat behöver denna samverkan fortsätta utvecklas med gemensamma indikatorer och uppföljning som visar hur insatserna bidrar till förbättring för den enskilde.

Kompetensförsörjning

En målgrupp med allt mer komplexa behov och utvecklingen i omvärlden innebär att socialtjänsten behöver attrahera och behålla medarbetare med bred och spetskompetens. För att möta dessa utmaningar behöver verksamheten vara en attraktiv arbetsgivare med fokus på utveckling, lärande och stöd till medarbetare i ett föränderligt uppdrag.

Prioriterade satsningar

- Utveckla nya arbetssätt som tidigt identifierar behov, stärker individens självständighet och säkerställer snabb lotsning till relevanta stödinsatser, i linje med intentionerna i den nya socialtjänstlagen.
- Kontinuerlig och strategisk kompetensutveckling – socialsekreterare ska stärkas i kunskaps- och evidensbaserat arbete för att säkerställa tidig identifiering av behov, förebyggande stöd och kvalificerat beslutsfattande i komplexa ärenden.
- Stärka gemensamma arbetssätt, målbilder och indikatorer över verksamhetsgränser för att säkerställa att insatserna ger effekt och progression mot egen försörjning, samtidigt som resurser används effektivt.
- Införa digitala verktyg för handläggning för att frigöra tid till kvalificerat socialt arbete.

3.8 Arbetsmarknadsåtgärder

Demografi och omvärldsfaktorer

Återhämtningen på arbetsmarknaden bedöms bli utdragen och präglas av fortsatt relativt hög arbetslöshet. Konkurrenten om instegsjobb är fortsatt hård, vilket särskilt påverkar personer som står långt från reguljär arbetsmarknad. Långtidsarbetslöshet och komplexa hinder hos vissa biståndsmottagare ökar risken för att individer blir kvar utanför arbetslivet under längre perioder. I detta läge förstärks behovet av arbetslivsnära insatser som offentligt skyddad anställning (OSA) och feriejobb, som ger struktur, erfarenhet och kontakt med arbetslivet.

Förändrade behov till följd av aktivitetskravet

Det nya nationella aktivitetskravet innebär att kommunen får ett tydligare ansvar att erbjuda arbetsförberedande aktiviteter till personer med ekonomiskt bistånd. För Norra innerstaden innebär detta ett resurskrävande uppdrag; fler aktiviteter behöver planeras, matchas mot individers behov och följas upp, vilket ökar behovet av samverkan med Jobbtorg, handläggning, administration och arbetsbelastning under tidspress.

Om kapaciteten inte räcker finns en risk att resurser flyttas från mer kvalificerade och långsiktiga insatser, såsom offentligt skyddade insatser (OSA) och subventionerade

anställningar, vilket kan påverka personer som står längst från arbetsmarknaden. Även om lagen inte innebär automatisk sanktion mot kommunen, skapar kravet ett tydligt ekonomiskt och organisatoriskt ansvar som kan driva kostnader under införandeperioden innan de långsiktiga effekterna uppnås. Risken är också att konkurrensen om arbetslivsnära platser ökar i ett läge med begränsad kapacitet och hög efterfrågan. Detta kan påverka tillgången till OSA och feriejobb, som är särskilt viktiga för personer med svag eller ingen tidigare anknytning till arbetslivet. Det är därför angeläget att säkerställa att dessa insatser fortsatt kan prioriteras utifrån målgruppens behov och långsiktiga etablering i arbetslivet.

Reformen innebär därmed en ekonomisk och organisatorisk risk för förvaltningen, särskilt under införandefasen, och understryker behovet av tillräckliga resurser och fungerande strukturer för arbetsmarknadsinsatser.

Behov av arbetslivsnära insatser

I Norra innerstaden består en stor del av målgruppen av personer med komplex problematik och långvarig eller ingen etablering på arbetsmarknaden och som behöver anpassat stöd för att kunna delta i arbetslivsinriktade insatser. I ett läge med hög arbetslöshet ökar risken att fler blir kvar utanför arbetslivet under lång tid, vilket innebär både ökad individuell utsatthet och högre samhällskostnader. Insatser som OSA fyller därför en viktig funktion genom att ge struktur, sammanhang och arbetslivserfarenhet, samtidigt som de bidrar till att minska biståndsberoendet över tid.

För unga är tidig arbetslivserfarenhet särskilt viktig i ett svagt konjunkturläge. Feriejobb ger arbetsvana, motivation och referenser som stärker möjligheten till fortsatt etablering i utbildning och arbete. Insatsen är särskilt betydelsefull för ungdomar med svag förankring på arbetsmarknaden, där tidig kontakt med arbetslivet kan förebygga långvarig arbetslöshet och utanförskap.

Kompletterande arbetsförmågeutredningar som strategiskt verktyg

För personer som har genomgått OSA och där arbetsförmågan fortsatt är begränsad finns ett tydligt behov av kompletterande arbetsförmågeutredningar. Dessa utredningar ger ett viktigt underlag för att bedöma rätt fortsatt inriktning, exempelvis övergång till sjukersättning eller andra långsiktiga stödinsatser. Erfarenheten visar att arbetsförmågeutredningar är ett värdefullt komplement till stadsdelens arbetsmarknadsarbete.

En stärkt kapacitet inom detta område bidrar till bättre planering, mer träffsäkra insatser och en effektiv användning av stadens resurser. I en situation där förvaltningens verktygslåda är begränsad är tillgången till arbetsförmågeutredningar särskilt viktig för att säkerställa att individer får rätt stöd och en långsiktigt hållbar väg vidare.

Organisatoriska mellanrum och behov av samarbete/samverkan

Se rubrik *Ekonomiskt bistånd, Organisatoriska mellanrum och behov av samarbete/samverkan*.

Kompetensförsörjning

Se rubrik *Ekonomiskt bistånd, Kompetensförsörjning*.

Prioriterade satsningar

- Stärka tillgången till kompletterande arbetsförmågeutredningar som ett strategiskt verktyg för att säkerställa att rätt insats ges i rätt tid och möjliggör långsiktigt hållbara lösningar för personer med begränsad arbetsförmåga.
- Säkerställa att personer som avslutat OSA kan få en smidig övergång till arbetslivet genom tillgång till subventionerade anställningsformer, vilket är avgörande för att insatsen ska ge effekt, stödja individer som står långt från arbetsmarknaden och samtidigt bidra till en hållbar utveckling av stadens samlade arbetsmarknadsarbete.
- Bibehålla och utveckla feriejobb för unga, särskilt för ungdomar med svag etablering på arbetsmarknaden, i syfte att stärka möjligheter till framtida egen försörjning och bidrar till social hållbarhet.
- Stärkt kapacitet för att kunna möta nationella aktivitetskravet. Detta inkluderar samverkan, planering, matchning, uppföljning av aktiviteter för personer med ekonomiskt bistånd.

3.9 Övrigt**Civil beredskap**

Stadsdelsförvaltningen ingår fortsatt som en av tre stadsdelsförvaltningar i stadens sektorsorganisation för civil beredskap. Stadens sektorsarbete syftar till att gemensamt identifiera stadsövergripande behov och åtgärder inom sektorernas respektive område. Därutöver att ta fram strategier och planer för vidare hantering som kan integreras med stadens ordinarie budget- och beslutsprocesser.

En utmaning i sektorsarbetet är att definiera vad som bör anses ingå i stadsdelsnämndernas geografiska områdesansvar kopplat till höjd beredskap och svårigheter att kommunicera ut till alla målgrupper. En annan utmaning är att förväntansbilden på staden skiljer sig markant mot vad kommunen är ålagd att ta ansvar för. I samhällsdebatten framförs att det finns en ökad förväntansbild på att kommunen ska ta ansvaret för bland annat evakuering av personer med funktionsnedsättning i ordinärt boende men även att kommunen i direkt anslutning till en samhällsstörning kommer bistå invånare med exempelvis mat och vatten.

Ny och ändrad nationell lagstiftning inom civil beredskap utreds och etableras vilka kan ändra förutsättningarna för det redan befintliga arbetet som gjorts. En utredning har gett förslag på att det ska finnas en trygghetspunkt per 10 000 invånare vilket skulle ge förvaltningen stora utmaningar i bemanningsplaneringen då trygghetspunkterna är ett tillkommande uppdrag som aktiveras vid större samhällsstörningar då förvaltningens fokus samtidigt ska vara att bemanna och bedriva den dagliga kärnverksamheten. Förslagsvis ska trygghetspunkter ses som ett stadsövergripande ansvar där samtliga förvaltningar och bolag inkluderas.

I förvaltningens lokala arbete ses utmaningar både arbetsrättsligt och ekonomiskt med att säkerställa bemanning och beredskap dygnet runt när det gäller det tillkommande uppdraget krisstöd. För att effektivisera stadens resurser ses möjligheten att socialförvaltningen kan ges ett större ansvar gällande beredskap för krisstöd.

Vidare bör det även förtydligas vad som kommer att samordnas av staden centralt och vad som kan komma att uppdras åt stadsdelsnämnderna samt även tydligare definiera vilka aktörer

det är rimligt att samordna. Norra innerstadens stadsdelsnämndsområde har en mängd nationella myndigheter, dagligen stora flöden av invånare och besökare och inom stadsdelsnämndsområdet finns verksamheter och knutpunkter som är kritiska för hela landets infrastruktur. Ett fortsatt utvecklingsområde är att stadsövergripande fastställa vad som avses med totalförsvarsviktig verksamhet och verka för en likställighet över staden.

Som en del i att skapa robusta verksamheter i en allt mer orolig omvärld ser förvaltningen ett behov av uppföljande registerkontroller och bakgrundskontroller av redan anställd personal. Staden arbetar systematiskt med registerkontroller vid nyanställning men behovet av systematisk uppföljning finns.

Brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete

Norra innerstadens stadsdelsnämndsområde har stora dagliga flöden av invånare och besökare. Inom området finns även verksamheter och knutpunkter som är kritiska för hela landets infrastruktur. Omvärldsläget innebär ett ökat fokus på den civila beredskapen.

Stadsdelsnämndsområdet är ur många aspekter ett av Stockholms tryggaste stadsdelsnämndsområden. I anslutning till stadsdelsnämndsområdets två stora kollektivtrafikknutpunkter, Centralstationen och Sergels torg respektive Odenplan, ligger dock otryggheten och den anmälda brottsligheten högre än i resten av stadsdelsnämndsområdet. Knutpunkterna ligger i anslutning till en öppen drogscen respektive en nyligen upphörd öppen drogscen, vilket medför att det lokala trygghetsskapande arbetet fokuseras till dessa platser.

En utmaning är att det inom området återkommande vistas en hög andel utsatta människor i sociala miljöer och riskmiljöer som inte har sin tillhörighet inom stadsdelsområdet. Det gäller dels unga i city och dels vuxna och personer som stadigvarande vistas på Centralstationen och Cityterminalen. Stadsdelsförvaltningen har ett samordnande ansvar utifrån det trygghetsskapande arbetet och god och nära samverkan med socialförvaltningens aktörer som ansvarar för stadens uppsökande arbetet.

Platssamverkan

Under perioden fortsätter förvaltningen med platssamverkan på flera utpekade platser. Platssamverkan är ett lagarbete som kräver deltagande från berörda parter. Det är fortsatt ett utvecklingsarbete att få alla parter verksamma runt en plats att se sin roll i det trygghetsskapande- och brottsförebyggande arbetet samt medverka i platssamverkan.

Sedan 2023 finns en formaliserad platssamverkan kring de utsatta personer som stadigvarande vistas på Centralstationen och Cityterminalen. I platssamverkan ingår Norra innerstadens stadsdelsförvaltning, socialförvaltningen, Capio Vård för hemlösa, Jernhusen och Regionen. Vid vissa tillfällen deltar även berörda civilsamhällesaktörer. Samverkan fungerar väl och flera förbättringsområden har identifierats. Förvaltningen konstaterar dock att omfattningen av den utsatthet som råder och det antal personer som är i behov av stöd kräver fler arbetssätt och förslag på lösningar än vad som finns idag. Vidare är bedömningen att nuvarande ekonomiska läge riskerar att bidra till att målgruppen i utsatthet ökar. Förvaltningen föreslår en särskild satsning/ett uppdrag kring att i nära samverkan med andra berörda aktörer testa nya arbetssätt och erbjuda andra lösningar i syfte att fler personer ska ta emot stöd och färre

personer befinna sig i utsatthet.

Demokrati, inflytande och medborgarkontor

Förvaltningen kommer att inrätta ett medborgarkontor. Medborgarkontoret syftar till att öka likställigheten över staden i den service som erbjuds och ökar invånarnas inflytande och delaktighet. Val av plats för medborgarkontoret kopplas till den pågående planeringen av ett gemensamt förvaltningskontor. Förvaltningen efterfrågar en stadsövergripande samordning kring medborgarkontoren och angränsande frågor för att öka likställigheten i vad som erbjuds invånarna i staden och att alla medborgarkontor finns till för alla invånare. Detta gäller också kanaler in till stadens stöd, service och verksamheter som underlättar för invånare i form av telefonnummer, e-tjänster och chattfunktioner bland annat.

Miljö och klimat

Förvaltningen prioriterar implementeringen av arbetssättet *Hållbara verksamheter*. Arbetssättet bygger på miljöförvaltningens koncept för *Hållbar äldreomsorg* som förvaltningen i samverkan med miljöförvaltningen anpassar till att nu även tillämpa inom förskoleverksamhet och även inom socialtjänstens utförarverksamheter.

Förvaltningen fokuserar på att minska förbrukningsartiklar i plast såsom exempelvis blöjor och plasthandskar. Att förskolebarn slutar tidigt med blöja har i första hand en positiv hälsoaspekt. Därtill minskar även klimatpåverkan när en mindre volym blöjor och plasthandskar behöver användas inom förskoleverksamheten. Förvaltningen anser det vara prioriterat att de plastartiklar som staden upphandlar består av så hög andel återvunnet alternativt biobaserat material som möjligt.

Gällande livsmedelsinköp fortsätter arbetet med att öka andelen ekologiska varor. Förvaltningen ser ett behov av att ytterligare förtydliga och förenkla i stadens inköpssystem så det blir lättare att göra rätt. En viktig aspekt är att stadens upphandlade livsmedel erbjuder ett brett sortiment av ekologiska artiklar inom samtliga produktgrupper där det finns tillgängligt på marknaden.

Arbetet med energieffektivisering inom nämndens verksamheter behöver fortsätta. Förvaltningen saknar det tidigare sökbara investeringsstödet gällande utbyte till LED-belysning.

Klimatinvesteringsmedel

Kylbehovet av lokaler bedöms öka på grund av en ökad frekvens, styrka och varaktighet på värmeböljor samt ett ökande antal äldre människor inom stadsdelsnämndsområdet. Flera verksamheter har portabla AC-anläggningar vilka inte bedöms vara tillräckligt effektiva. Förvaltningen ser därför ett behov av att kunna söka klimatinvesteringsmedel för installation av mer permanenta lösningar för kylning av både delar av verksamhetslokaler, men även i träffpunkter för äldre i syfte att uppfylla budgetuppdraget gällande att erbjuda äldre invånare som inte annars har insatser från äldreomsorgen svalka under värmeböljor.

Digitalisering och AI

För att möta både stockholmarnas och förvaltningens framtida behov och utmaningar, finns ett fortsatt behov av att gemensamt inom staden arbeta samordnat i linje med

kvalitetsprogrammets områden innovation, systematiskt kvalitetsarbete och digitalisering inklusive AI.

Stadens och förvaltningens organisering och resurssättning

I dag finns organisatoriska mellanrum i stadens arbete med digitalisering och AI utifrån ansvar, struktur, prioriteringar, kompetenser och resurssättning som hindrar utveckling och/eller skapar parallella spår. Centrala funktioner i staden behöver ta ansvar för att invånare och medarbetare kan ta del av en likställd digitalisering. Det bör enligt förvaltningen göras genom olika modeller för finansiering av testverksamhet, uppskalning och digitala investeringar, liksom former för samverkan mellan förvaltningar så att resurser och kompetens används mer effektivt. Det skulle möjliggöra utveckling på flera nivåer utan att satsningarna ”stör ut” varandra.

Förvaltningen ser fram emot det arbete som görs under planperioden med att ersätta dagens två leveranser av gemensam it-service med en.

I arbetet med den digitala omställningen kommer förvaltningen under planperioden att arbeta för en tydligare intern organisation, ansvarsfördelning och arbetssätt för verksamhetsutveckling. Dels för att möjliggöra utveckling och förvaltning av digitala system men också för att vara en kompetent mottagare av stadsgemensamma satsningar. Förvaltningen ska också verka för att möjliggöra säker och korrekt användning av AI-tjänster där så bedöms lämpligt.

Digitalisering som del av omställning till framtidens socialtjänst

Förvaltningen ser digitalisering och AI som del av omställningen till Framtidens socialtjänst, vilken beskrivits under ett flertal rubriker i detta dokument. Förvaltningen välkomnar särskilt utredningen och arbetet med en gemensam digital kontaktväg till socialtjänsten för stadens invånare. De vägval som görs i den pågående digitala omställningen behöver beakta såväl invånarnas behov som hur vi vill uppfattas av våra invånare och medarbetare. Det handlar till exempel om att digitala tjänster, verktyg och system ska ge invånare möjlighet till enklare och tidigare kontakt med socialtjänsten samt möjliggöra mer flexibla arbetssätt för medarbetare oavsett var man befinner sig. Ett exempel är tillgång till arbetsstöd och rutiner i mobiltelefon, vilket bland annat kräver en översyn av personliga inlogg samt VPN i mobila enheter. Digitala lösningar som bokning, bekräftelse av tid och med påminnelse skulle också underlätta för både invånare och verksamhet. Samtidigt kan ökad digitalisering skapa utestängningseffekter för vissa målgrupper. Personer med funktionsnedsättning, lägre inkomst- och utbildningsnivå samt högre ålder är de grupper som forskning lyfter fram bland de som sällan använder internet för att till exempel boka läkartid eller handla på nätet. Förvaltningen och staden behöver därför arbeta för digital delaktighet och trygghet inom exempelvis socialpsykiatri, LSS och för äldre invånare men också med kompletterande arbetssätt när vi ska åstadkomma exempelvis enklare kontakt med socialtjänsten.

Omställningen till en mer digitaliserad verksamhet handlar också om system som möjliggör en kunskapsbaserad socialtjänst genom att möta behov av uppföljning på både individ- och gruppnivå. Detta för att se vilka arbetssätt och insatser som ger resultat både inom icke behovsprövade insatser och inom myndighetsutövning.

Förvaltningen ser fram emot den gemensamma portföljstyrning som arbetas fram av socialförvaltningen och äldreförvaltningen, med förhoppning om att den ger förutsättningar för att göra den skillnad i utvecklingstakt, utbud av kvalitativa tjänster och system samt likställighet som staden behöver. För att portföljstyrningen ska kunna bedrivas ändamålsenligt krävs att stadsdelsförvaltningarna har resurser som bidrar i att olika satsningar kan realiseras, implementeras och förvaltas.

Underlätta analys genom lätt tillgängliga beslutsunderlag

Det finns ett stort behov inom stadsdelsförvaltningens verksamheter av att på ett flexibelt sätt kunna ta fram statistik och beslutsunderlag för analys, verksamhetsutveckling och beslutsfattande. För att underlagen ska få genomslag behöver de vara lättillgängliga och presenteras på ett pedagogiskt och överskådligt sätt, exempelvis genom diagram eller tematiska kartor. Stockholms stad gör betydande satsningar på öppna data, men samtidigt saknar stadsdelsförvaltningarna tillgång till moderna analysverktyg. Detta begränsar möjligheten att omsätta data i praktisk verksamhetsutveckling och riskerar att analysarbetet inte utvecklas i takt med tiden.

Det pågår ett intressant utvecklingsarbete kring statistik från Paraplysystemet och dess integrering i beslutsstöd. Samtidigt är behovet av analysverktyg bredare än socialtjänstens och äldreomsorgens verksamheter. I anvisningarna för fleråringen lyfts Huddingeanalysen fram som ett värdefullt analysverktyg, och förvaltningen ser stora utvecklingsmöjligheter i liknande lösningar och har också lyft detta till stadsledningskontorets stödfunktion för digitalisering. Det skulle underlätta för stadsdelsförvaltningarna om staden samverkade med andra aktörer i utvecklingen av sådana verktyg, så att stadens geografiska indelningar i stadsdelsnämndsområden och stadsdelar blir valbar och att staden ges möjlighet att påverka vilka variabler som inkluderas. I dag är den äldre befolkningens levnadsvillkor otillräckligt belysta i flera tillgängliga analysverktyg, vilket begränsar möjligheten till heltäckande analyser. Mot bakgrund av att Stockholms stad är en åldersvänlig stad och medlem i WHO:s nätverk för åldersvänliga städer finns goda förutsättningar att ta en mer aktiv roll i att driva utvecklingen av relevanta analysverktyg och indikatorer som även speglar äldre personers livsvillkor.

AI och GDPR

Användning av AI-lösningar innebär att förvaltningen behöver vara fortsatt vaksam på att följa de grundläggande principerna för personuppgiftshantering enligt GDPR. Principerna gäller redan men sammanhangen där risker kan uppstå kan bli fler. Ett exempel är principen om ändamålsbegränsning som innebär att personuppgifter bara får behandlas för det syfte man ursprungligen definierat. Flera AI-lösningar som skulle kunna effektivisera arbete och ge verksamheten mer kunskap skulle också kunna innebära risk för att använda personuppgifterna till andra ändamål. Även principen om uppgiftsminimering, att så få personuppgifter som möjligt ska behandlas, kan skapa utmaningar i en AI-lösning som bygger på att mycket uppgifter ska matas in.

Personuppgiftshantering i kombination med AI ställer krav på kompetens för att rätt säkerhetsåtgärder ska kunna vidtas för att minska riskerna för de personer vars personuppgifter behandlas i lösningen. Det ställer också krav på att informera inblandade om

hur personuppgiftsbehandling kommer ske på ett transparent och korrekt sätt. Förvaltningen behöver också kunna säkerställa att det går att uppfylla registrerades rättigheter i form av exempelvis tillgång till personuppgifter som behandlas och rätten till radering eller rättelse av personuppgifter som är felaktiga.

Kompetensförsörjning

Förvaltningen ser behov av en systematisk kompetensutveckling inom digitalisering och AI. Det gäller både för att kunna använda de lösningar och system vi har idag fullt ut men också vara redo för nya lösningar där även AI ingår. Det kan innebära att definiera en gemensam basnivå för digital kompetens och att tydliggöra när specialistkompetens krävs. Informationssäkerhet, dataskydd och etiska avvägningar är självklara delar av detta arbete. Här behöver stadens centrala funktioner ta ett helhetsansvar för att göra spetskompetens inom juridik, personuppgiftshantering men också kompetens inom upphandling av digitala verktyg och AI med mera tillgängliga.

Digitalisering behöver göras med hänsyn till arbetsmiljö. De digitala lösningar som väljs ska underlätta för invånare, chefer och medarbetare och inte skapa ökad belastning i form av exempelvis ökad administration, exempelvis olika system som inte pratar med varandra. En effektiv digital omställning är också en del av att säkerställa framtida kompetensförsörjning där staden behöver vara en attraktiv arbetsgivare genom att ligga i framkant. Stockholms stad måste även växla upp sitt arbete med att använda AI för att minska administrativt betungande eller tidskrävande arbetsuppgifter. Två exempel är transkribering inom socialtjänsten respektive hantering av stora mängder synpunkter och klagomål om stadsmiljö. En effektivisering kan i detta fall bidra till att tid och resurser istället kan läggas på möten med klienter, brukare och invånare.

Förvaltningen ser att invånares användning av AI i kontakt med bland annat förskola och ekonomiskt bistånd ökar. Det har lett till omfattande överklaganden och juridiskt komplexa skrivelser som kräver ökad tid för handläggning och hantering samt behov av mer juridiskt stöd.

Informationssäkerhet och dataskydd

Informationssäkerhet

Den digitala utvecklingen blir allt mer komplex och har en hög förändringstakt samtidigt som omvärldsläget är fortsatt oroligt vilket förutsätter att det genomförs strategiska satsningar inom kultur, ledarskap, juridik, teknik och information. Vid införande och vidareutveckling av digitala stödtjänster behöver information som ska hanteras vara av god kvalitet. Efterfrågan av införande av AI, automatisering och robotik ökar inom förvaltningens verksamheter vilket kräver att det finns en samordnande funktion både centralt i staden och i förvaltningen som säkerställer styrdokument, informationssäkerhet, dataskydd, rättssäkerhet och resurser för en långsiktigt hållbar och säker informationshantering. I nuläget hanterar inte staden information som en central resurs i tillräcklig omfattning och samverkan behöver prioriteras. Bristen på gemensamma sätt att hantera information i staden bidrar till ineffektiva arbetssätt, sämre datakvalitet och sämre rättsskydd för den enskilde. Det behövs bra metodstöd för informationsklassningar, säkerhetsåtgärder samt förvaltning av informationsobjekt. För att säkerställa att informationssäkerhetsperspektivet vid upphandlingar och förnyelse av avtal för

stadsgemensamma system och tjänster är det av stor vikt att normerande klassningar genomförs. Förvaltningen fortsätter att genomföra implementering av metodstödet pm3 och fördjupar samarbetet med lokal upphandlingsfunktion, arkiv, registratur och IT. Förvaltningen fortsätter även att genomföra nätverksträffar för dataskyddshandläggare och andra inbjudna funktioner inom informationssäkerhet och dataskydd för att få en djupare inblick i verksamheternas vardag för att exempelvis erbjuda stödinsatser för hantering av informationssäkerhetsincidenter. Nätverket bidrar även till att utveckla och förbättra informationssäkerhetskulturen inom förvaltningen.

I och med att omvärldsläget är fortsatt oroligt och införande av nya lagkrav inom cybersäkerhet utvecklar staden sitt ledningssystem för informationssäkerhet med införande under 2026 och 2027. För att säkerställa att staden uppfyller lagkrav i Cybersäkerhetslagen (NIS2) förbättras och effektiviseras stadens processer i och med införandet av det nya ledningssystemet, LIS 2.0. Arbetet drivs av stadsledningskontoret och förvaltningen avser att delta.

EU:s NIS2-direktiv inkluderades i och med att den nya Cybersäkerhetslagen trädde i kraft 15 januari 2026 i svensk lagstiftning. Lagen syftar bland annat till att nå en hög gemensam cybersäkerhetsnivå för samhällsviktig verksamhet inom EU. Lagen gäller hela förvaltningen till skillnad från det tidigare NIS1-direktivet som endast berörda förvaltningens verksamheter inom hälso- och sjukvård. Förvaltningen arbetar med implementering av den nya lagstiftningen, dels på egen hand och dels i samråd med övriga staden genom olika nätverk.

Dataskydd

Ett mer samordnat arbete behöver ske i staden för att klargöra vilka leverantörer och underleverantörer som agerar biträden i personuppgiftsbehandlingar och säkerställa att det finns aktuella och säkerställda avtal som fastställer ansvarsfördelning och förutsättningar för personuppgiftsbehandlingar som sker i processer eller system som är lika för flera stadsdelsförvaltningar och/eller bolag i staden. Tydlig objektsförvaltning på central nivå behöver upprättas för att skapa effektivitet i detta och så att det ser lika ut över staden.

Oriktiga eller brist på avtal skapar risker i sig vid personuppgiftsbehandlingar där ansvaret för säkerhetsåtgärder blir bristande och risk och omfattning av personuppgiftsincidenter ökar. Även risken för att tredjelandsoverföringar sker i strid mot GDPR ökar om det saknas aktuella och väl upprättade avtal mellan leverantör och stadsdelsförvaltning.

EU-kommission har presenterat förslag på förändringar i GDPR vilket delvis kan komma att innebära förenklingar i att följa lagstiftningen men kan även komma att innebära högre risker för de registrerade. Förslaget är fortfarande under behandling.

Upphandling och inköp

Ett allt viktigare verktyg och ökade krav på verksamheten

Genom löpande stöd och utbildning har förvaltningens behovsplanering och inköpsmognad successivt ökat. Det är av stor vikt för att kunna följa lagar och riktlinjer men också få hög kvalitet i kravställning och implementering. Detta kommer vara fortsatt aktuellt att jobba vidare med under kommande år då inköp blir ett allt viktigare verktyg för att nå stadens mål och att skapa förändring i samhället. Exempel på det är att ställa krav på miljö och

klimathänsyn samt arbetsvillkor i upphandlingsförfarandet men också att under avtalstiden göra medvetna val; att välja miljömärkta varor även när de är dyrare eller att hyra eller återbruka istället för att köpa nytt. Därutöver tillkommer alltfler aspekter att ta hänsyn till som kräver mer tid under förberedelsefasen, exempelvis krisberedskap, medvetenhet kring riskbranscher och välfärdsbrott, samt informationssäkerhet och dataskydd. Allt detta ställer allt större krav på förvaltningen och på verksamheten, och innebär även att vikten av planering och framförhållning ökar ytterligare. Verksamheten, både beställare och expertfunktioner inom sakområden, behöver ges tillräckliga resurser för att kunna lägga den tid som krävs på förarbetet och ha möjlighet att i god tid beakta alla betydelsefulla aspekter inför en eventuell anskaffning.

Ett område som kommer bli alltmer aktuellt kommande år är AI. Det handlar både om att många leverantörer har börjat använda sig av AI vid anbudsinlämning och att efterfrågan på att avropa/upphandla AI-tjänster börjar komma. Detta ställer höga krav på ett grundligt förarbete och att nödvändiga kompetenser kopplas in tidigt i processen, samt att stadens centrala avtal omfattar AI-tjänster och kompetens inom området.

För att klara av ovanstående är det en förutsättning att samverka med andra förvaltningar och bolag kring upphandling och avtalsuppföljning så att resurser optimeras. Samordningsvinster kan på så sätt lättare nås och kvaliteten ytterligare höjas i upphandlingar och avtal. Förvaltningen ser det som fortsatt viktigt att samordningen ökar och att serviceförvaltningen tar ett större ansvar inom fler områden där upphandling och förvaltning kan ske övergripande, exempelvis inom bemanningstjänster och hantverkstjänster där detta till vis del påbörjats. Det finns även anledningar att hantera upphandlingar som rör parkdrift och lokalvård mer centralt då det finns en stort politiskt fokus i staden på att återta verksamheten i egen regi. Att återta verksamheter i egen regi leder oftast till behov av att upphandla fler mindre avtal vilket bör samordnas centralt.

Förvaltningen ser på sikt risk för flera målkonflikter. När fler och skarpare krav ställs kan det leda till högre priser och kostnader. Det skapar en utmaning för de verksamheter som redan idag har ekonomiska utmaningar. Ett annat exempel är målkonflikt mellan miljökrav och krisberedskap, där krav på eldrivna produkter/fordon kan bli en utmaning i händelse av strömavbrott.

Vikten av resurser till uppföljning av avtal och kategoristyrning

För att säkerställa att avtalade villkor efterlevs och att upphandling som verktyg för förändring får effekt samt motverka välfärdsbrott och oseriösa aktörer blir vikten av att arbeta aktivt med att följa upp avtal, krav och leverantörer allt viktigare. Uppföljning får även ett allt större fokus i staden och behovet av uppföljning samt krav på uppföljning ökar. För att det ska vara möjligt att säkerställa strukturerade rutiner, att fördjupa arbetet samt ha möjlighet att leva upp till de allt fler och högre kraven måste förvaltningen ges tillräckliga resurser som motsvarar ett utökat uppdrag. Det är en utmaning hos flera stadsdelar att hinna följa upp i den utsträckning som man skulle vilja. Förvaltningen ser även att det kan finnas behov att köpa tjänsten för avtalsuppföljning från serviceförvaltningens för vissa större avtal, likt det man gjort för lokalvårdstjänster. Det behöver även finnas möjlighet att köpa tjänsten för platskontroller hos leverantörer och andra utökade kontroller när förvaltningen själva inte har

möjligheten att genomföra detta.

Ett ökat återtagande av verksamheter i egen regi får även det en påverkan på området på längre sikt och kräver också mer från verksamheten. Inköp som gjordes inom entreprenaden kommer efter ett återtag behöva hanteras av förvaltningens egen personal och egna avtal inom flera områden kommer troligtvis behöva upphandlas och löpande förvaltas.

Stadens arbete med kategoristyrning är ett betydelsefullt verktyg för att optimera resurser, anpassa strategiskt viktiga områden och sätta användarnas och invånarnas behov i fokus. Frågan om tillräckliga resurser för att få effekt gäller även här. Som kategoriägare sedan 2023 har förvaltningen identifierat en stor utmaning i att bemanna kategoriteamet med den kompetens och personal som behövs. Staden behöver säkerställa att förvaltningar och bolag bidrar med personalresurser och kompetens för att kategoristyrningen ska få effekt. Kategoriägande förvaltning behöver därför ett tydligt mandat i att utse teammedlemmar, ett mandat som inte finns i dagsläget.

Välfärdsbrott

Förvaltningen fortsätter arbetet mot välfärdsbrott och ser positivt på det team mot välfärdsbrott som staden nu etablerar. För att effektivt motverka välfärdsbrott behövs breda och samordnade insatser som involverar flera professioner och kompetenser. Stadsdelsförvaltningarna och central förvaltning behöver samverka kring de resurser som behöver finnas i detta arbete. Förvaltningen ser att teamet mot välfärdsbrott behöver permanentas och ser även behov av ytterligare funktioner som är specialiserade på välfärdsbrott. För att arbetet ska kunna få effekt behöver kunskap i juridik, ekonomi och särskilt sårbara verksamhetsområden kombineras med tid att arbeta förebyggande, upptäckande och åtgärdande. Förvaltningarna behöver kunna få operativt stöd och vägledning i granskningsarbetet för att det ska bli effektivt och likställt över staden.

Förvaltningen ser också att det är viktigt att integrera perspektivet på välfärdsbrott i våra ordinarie processer och verksamheter. Det kan handla om att beakta aspekterna i både i våra kärnuppdrag och i HR-frågor, digitalisering, upphandling och andra områden där risken för välfärdsbrott kan vara stor.

För att identifiera och analysera avvikelser som kan indikera välfärdsbrott behöver vi utveckla möjligheten att arbeta effektivt i våra olika system och databaser. Detta skulle kunna vara gemensamma plattformar för datainsamling och analys, eller att verktyg som upptäcker och varnar för misstänkt aktivitet.

Prioriterade satsningar

- Inrätta ett medborgarkontor
- Stärka intern organisation och ramverk för verksamhetsutveckling med stöd av innovation, digitalisering och AI, inklusive fortsatt införande av pm3
- Stärka den digitala kompetensen både hos medarbetare och målgrupper inom stadens verksamheter
- Verka för stadsgemensamma lösningar i omställningen till framtidens socialtjänst
 - Avvikelsehantering för samtliga verksamheter
 - System som möjliggör mindre administration och mer socialt arbete,

exempelvis transkribering

- Prioritera att minska inköp av förbrukningsartiklar i plast samt att styra mot mer klimatvänlig plast
- Prioritera att öka andelen ekologiska livsmedel
- Stärka ett systematiskt informationssäkerhetsarbete genom
 - kompetensutveckling inom informationssäkerhet och dataskydd
 - kompetenshöjande insatser för en kulturförändring där information ses som en strategisk och kritisk resurs där chefer och ledare agerar som förebilder.
 - implementera den nya Cybersäkerhetslagen.
 - medverka i framtagandet av stadens nya ledningssystem för informationssäkerhet, LIS 2.0
 - kartlägga och vidareutveckla processerna inom informationssäkerhet och IT inom pm3
 - öka förståelsen för hantering av informationssäkerhetsperspektivet i tidigt skede inför tekniska, organisatoriska och fysiska förändringar
- Stärka arbetet med att förebygga och motverka välfärdsbrott genom fokus på ökad kompetens och särskilda riskområden.

4 Sammanfattande ekonomisk analys

4.1 Drift

Enligt Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) cirkulär 25:59, Aktuell ekonomi – planeringsförutsättningar för åren 2025–2029, bedöms skatteunderlaget för kommuner och regioner öka med närmare fyra procent under 2026. Denna utveckling grundar sig på en gradvis uppgång i den inhemska efterfrågan och en förbättrad ekonomisk aktivitet efter flera år med svaghet i ekonomin. Även BNP-tillväxten väntas ta fart under 2026, vilket också förväntas leda till en starkare utveckling av sysselsättningen och därmed en positiv påverkan på löneinkomsterna framöver. Ökade arbetade timmar och högre produktion väntas bidra till ökade skatteintäkter för kommuner. Hushållens konsumtion utvecklades starkare än tidigare prognoser visade, vilket tillsammans med förbättrad export och investeringar tyder på en konjunkturuppgång. Detta bidrar till att den ekonomiska återhämtningen förstärks under 2026 och förväntas fortgå under planperioden.

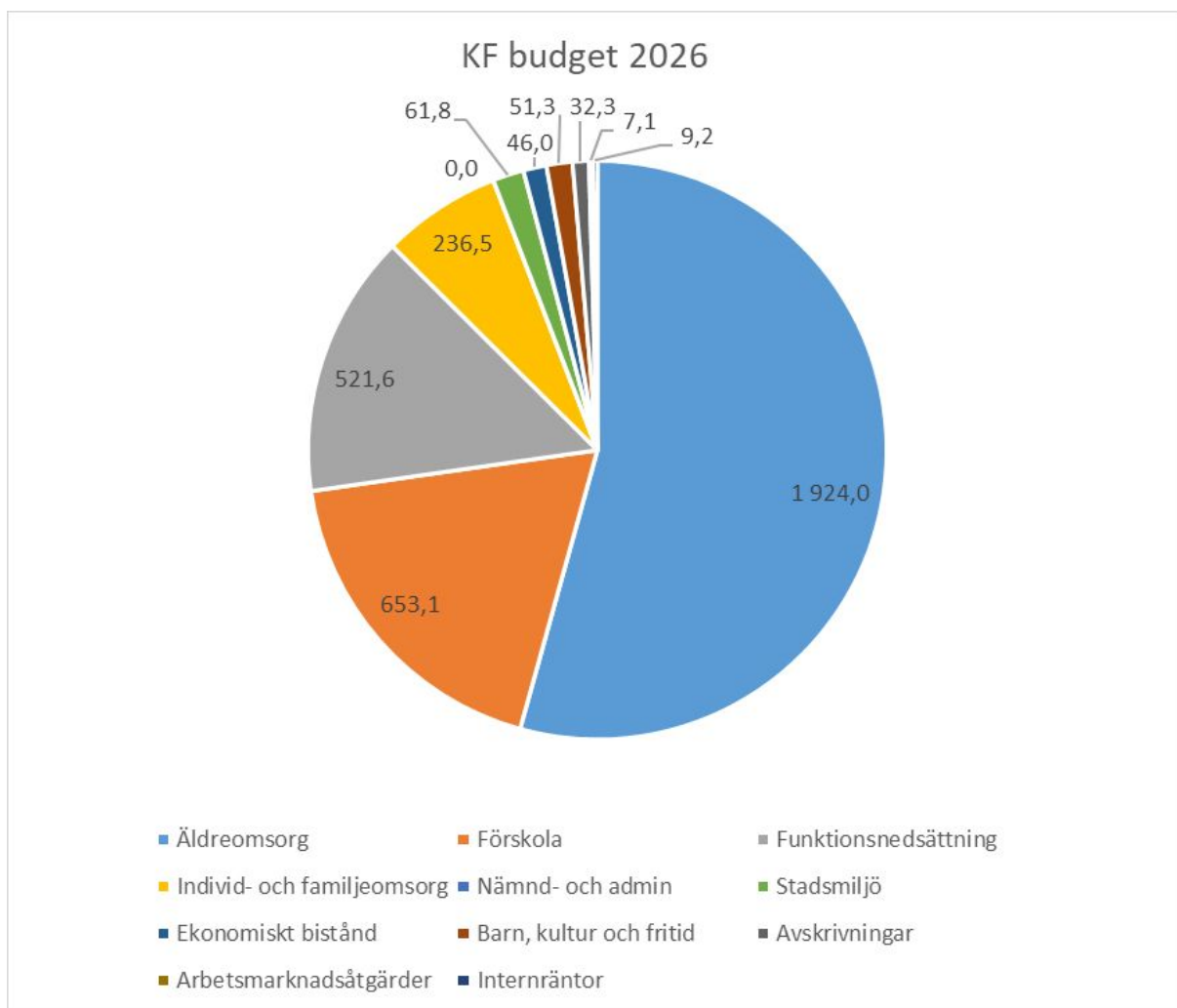
Norra innerstadens stadsdelsnämndsområde har idag omkring 155 600 invånare och kommer enligt Swecos prognos växa till drygt 155 700 invånare 2028, 156 400 år 2029 och till 158 900 invånare 2034. Antalet personer över 80 år beräknas öka med cirka 3 800 personer eller 43,4 procent fram till år 2034. Antalet barn mellan 1-5 år beräknas att minska med cirka 500 barn eller 6,3 procent till 2034. Inom stadsdelsnämndsområdet finns stadsdelarna Hjorthagen, Norra Djurgården, Gärdet, Djurgården, Östermalm, Vasastan, Norrmalm och Skeppsholmen.

Stadens resursfördelningssystem utgår endast från stadsdelsnämndsområdets befolkning och behov. Stora delar av resurserna riktas till förskolebarn samt äldre personer över 80 år. Under perioden 2026–2029 beräknas en minskning av antal förskolebarn med 5,5 procent medan

gruppen över 80 år beräknas öka med 13,7 procent. Allt mer resurser läggs även åt säkerhetsfrågor. I dagsläget finns inte någon resursfördelning utifrån det utmanande arbetet kring säkerhetsfrågor som bedrivs inom samtliga stadsdelsnämnder vilket gör att detta arbete bedrivs genom att andra verksamhetsområdens resursfördelning används.

Nedan kommenteras stadsdelsnämndsområdets sammanlagda budget i plan. Budgetramarna för åren 2027-2029 är antagna av kommunfullmäktige i samband med beslutet om budget 2026. Planerna grundar sig på de prestationer som var aktuella våren 2025. Budgetramen som kommer gälla för Norra innerstadens stadsdelsnämnd är marginellt justerad under planeringsperioden. Inom verksamheterna äldreomsorg samt stöd och service till personer med funktionsnedsättning har budget för kommande år tagit hänsyn till befolkningsutvecklingen och framför allt att gruppen över 80 år ökar.

Kompensation för kostnadsökningar till följd av lönerörelse och till exempel hyreshöjningar omfattas inte av ramarna. Nettobudget för driftverksamheten 2026 uppgår till 3 542,9 mnkr och fördelas enligt följande:

Av bruttokostnader år 2025 uppgår personalkostnaderna till cirka 31 procent och lokalkostnaderna till cirka 10 procent. Kostnaderna för köp av verksamhet utgör 51 procent. Stora framtida underhållsbehov i fastigheter ägda av Micasa kommer ge fortsatta kostnadsökningar genom uppindexering av avtal och hyror som troligen överstiger det normala. De kommande kostnadsökningarna medför krav på effektiviseringar inom samtliga verksamheter. Arbetet inriktas på fortsatt minskning av sjukfrånvaro och ett effektivt lokálnyttjande.

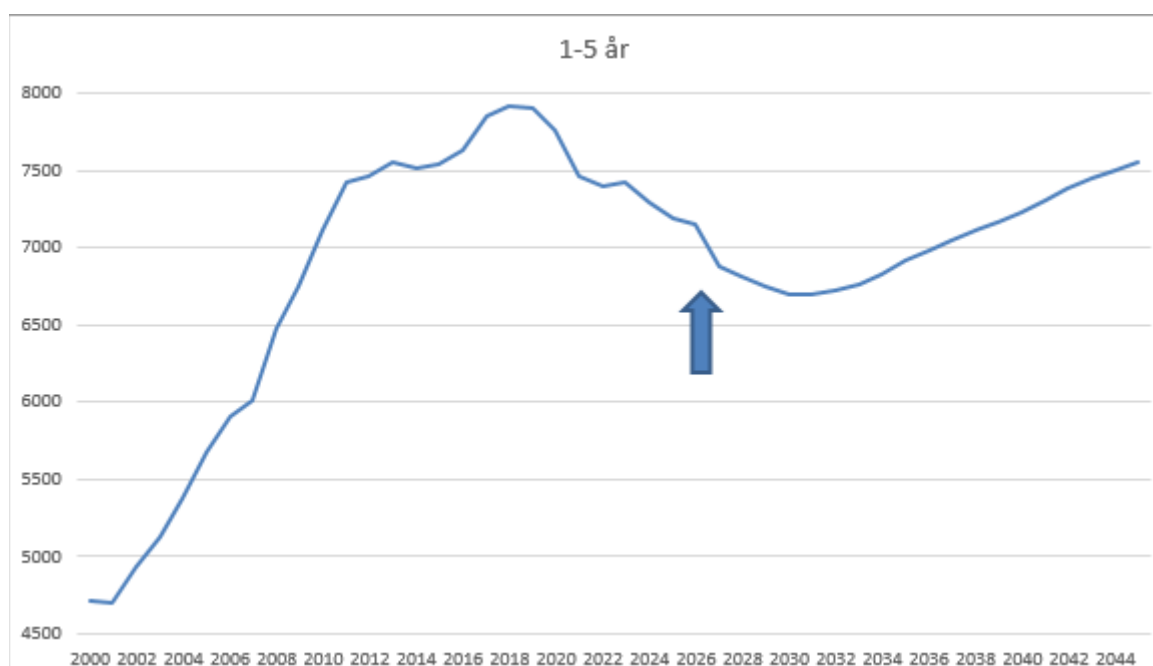
Kravet på civil beredskap samt trygghetsarbete ökar. Det finns ingen ersättning för dessa kostnader inbyggt i någon av de områden som stadsdelsförvaltningen får resursfördelning för. Det innebär att resurser tas från andra områden för att finansiera det trygghetsskapande arbetet i stadsdelsnämndsområdet.

Förskola

De senaste åren har det skett en minskning av antal barn på förskolor inom Norra innerstadens stadsdelsnämndsområde både i kommunal och enskilt driven regi. Detta har inneburit att en överkapacitet uppstått i förskolelokalerna och förskolor har avvecklats. Det pågår en genomgång av samtliga förskolelokaler för att få ett grepp om skick och underhållsbehov samt kapacitet för att anpassa lokalerna utifrån det framtida behovet av förskolor.

Andel barn i kommunal förskola i förhållande till fristående förskola fortsätter att öka när fristående förskolor lägger ned sina verksamheter. Från och med juli 2026 placeras barn med en garantiplats endast på kommunala förskolor och inte längre även på fristående förskolor. Detta kan komma att innebära både fler barn till kommunala förskolor men det ställer även krav på de kommunala förskolorna att hela tiden ha tillräckligt många lediga platser för att kunna garantera dessa barn en plats på någon av stadsdelsnämndsområdets kommunala förskolor. Detta i kombination med att fristående förskolor snabbt kan stänga sina verksamheter ställer höga krav på den kommunala förskoleverksamhetens flexibilitet, samtidigt som ett ökat intag av förskolebarn välkomnas. I dagens resursfördelningsmodell finns det inte utrymme att ge kommunala huvudmannen medel för att tillhandahålla denna extra kapacitet då bidrag på lika villkor gäller.

Befolkningsprognosen för antalet barn i åldern 1-5 år visar på en minskning med 6,1 procent från år 2025 till år 2029 och 5,0 procent till år 2032 då kurvan för antalet barn förväntas börja öka igen. Anledningen till ökningen är främst att nybyggnationsområden börjar bli färdigställda då och fler familjer beräknas flytta in till stadsdelsnämndsområdet.

Under 2025 låg hyreskostnaden i snitt på 35 198 kronor per barn. De flesta av nämndens förskolor ägs av fristående fastighetsägare. Fastighetsägarnas hyreskostnadsindex för år 2026 utgår från konsumentprisindex i oktober månad 2025 som ökade med 0,92 procent vilket innebär den lägsta uppräkningsen för hyror under flera år. Kommunfullmäktige har beslutat att av den schablon som ges per barn i budgettilldelning ska minst 80 procent av denna gå direkt till förskolorna som peng. Inom Norra innerstadens stadsdelsnämndsområde är peng 80,5 procent vilket innebär att mellanskillnaden om 19,5 procent ska finansiera bland annat hyror, avdelningsstöd och kostnader för gemensamma verksamhetssystem. Under 2025 utgick denna mellanskillnad på 30 150 kronor (barn 4-5 år) till 35 915 kronor (barn 1-3 år) per förskolebarn, vilket kan jämföras med tidigare nämnda hyreskostnad om 35 198 kr per barn under 2025. På grund av de höga hyreskostnaderna används i dagsläget en del av det socioekonomiska tilläggsbeloppet till att betala dessa. Förvaltningen omfördelar dessutom medel från äldreomsorgen.

Förvaltningen upplever att det finns brister i samverkan med stadens fastighetsägande bolag och nämnder. Bristande helhetssyn leder till höga kostnader och högre hyror än vad som är skäligt. Hyresutjämningsystemet för stadsdelsförvaltningarna behöver även fortsättningsvis ses över. Ytterligare samverkan där verksamheternas behov och ekonomi styr mer vore fördelaktigt för staden som helhet.

En ytterligare utmaning för nyetablering av förskolor utgörs av fördyringar under byggprojektens gång. Detta ger i sin tur höga kostnader för förgävesprojekteringar om projekten inte godkänns alternativt höga framtida hyreskostnader vid godkända projekt. Förvaltningen hamnar på så sätt i svåra dilemman gällande kostnader och lokalbehov.

Under planperioden fortsätter arbetet med att minska klimatavtrycket och insatser som främjar en kemikaliesmart och plastfri förskola, detta medför att extra medel för dessa ändamål är en

förutsättning för fortsatt arbete. Arbetet med att öka andelen ekologiska livsmedel fortsätter vilket medför ökade kostnader för livsmedel.

Barn, kultur och fritid

I takt med att stadsdelsnämndsområdet växer med byggandet av Hagastaden och Norra Djurgårdsstaden ökar behoven av medel för ungdomssatsningar så att till exempel parklekar, ungdomsgårdar och fältassistenter kan möta invånarnas behov av aktiviteter och bidra till en ökad trygghet i stadsdelsnämndsområdet. Förvaltningen ser att det blir allt viktigare att möta barn och ungdomar på nya platser vilket kommer innebära ökade kostnader under planperioden.

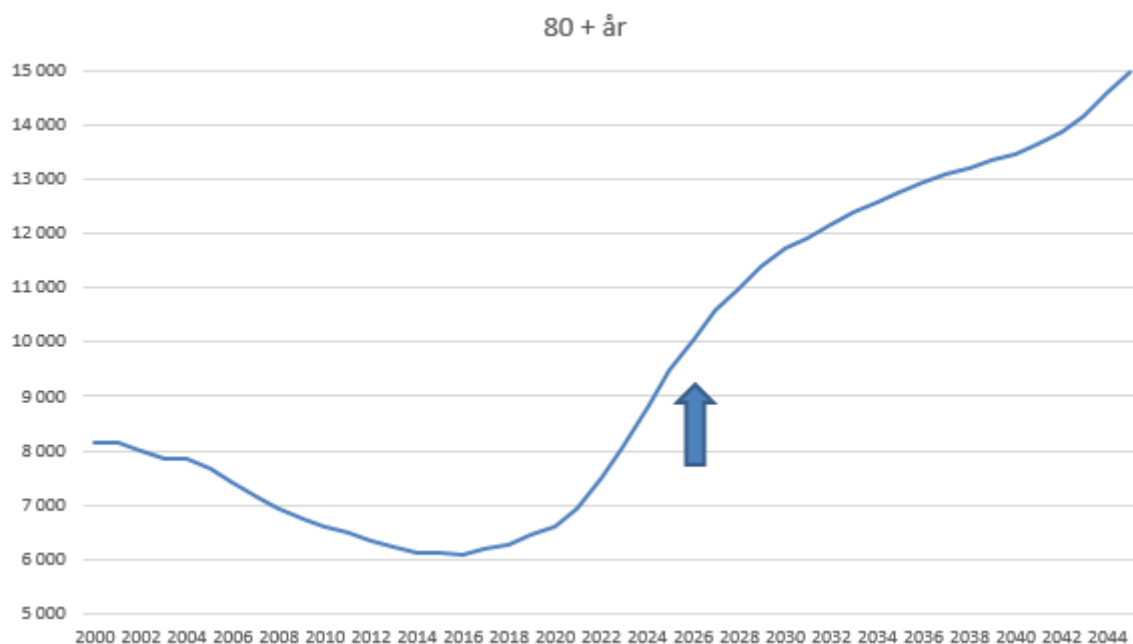
Många ungdomar från andra stadsdelsnämndsområden samt kommuner i regionen åker till Norra innerstadens stadsdelsnämndsområde på fritiden samt deltar i nämndens verksamheter. Förvaltningen utgör därmed också en viktig aktör för att fånga upp även dessa ungdomar och ge dem en meningsfull fritid för att stärka tryggheten i hela regionen. Någon extra tilldelning för detta utgår inte i nuvarande resurstilldelning.

Äldreomsorg

Andelen invånare över 80 år beräknas öka med 13,7 procent eller med 1 377 personer under planperioden. Dessa är i huvudsak målgruppen för insatser inom äldreomsorgen. För att möta ett ökande behov av omsorg ska två nya vård- och omsorgsboenden byggas som beräknas vara klara tidigast 2031. Förhoppningsvis kan även nya platser tillskapas vid renoveringar av befintligt bestånd.

Delar av Micasas fastigheter behöver renoveras samt nya vård- och omsorgsboenden byggas vilket kommer innebära stora ökningar av hyreskostnader för berörda vård- och omsorgsboenden. Hyresökningen kommer inte fullt ut kunna debiteras hyresgästerna inom de särskilda boendena vilket kommer medföra en ökad nettohyreskostnad efter färdigställandet av renoveringarna. Det är viktigt att planeringen av framför allt underhållsåtgärder sker i nära dialog med verksamheten.

En effekt av ökade kostnader för lokaler är att den ersättning som fördelas för respektive boendeplats i större utsträckning går till kostnadstäckning för hyra. Exempelvis kommer en ny lägenhet i det planerade vård- och omsorgsboendet i Hagastaden kosta nämnden cirka 33 tkr i månaden varav den boende betalar cirka 9 tkr i hyra. Totalt innebär det för 90 bostäder en kostnad om 27 mnkr i hyror som inte ersätts. Utrymmet för personal minskar vilket kan påverka kvaliteten i omsorgen. Staden bör utreda möjligheten till ersättning för hög hyra för att skapa likvärdiga förutsättningar för god vård oavsett lokalkostnad.

Gruppen äldre med psykosociala problem, missbruk och hemlöshet kommer öka enligt förvaltningens prognos. En farhåga är att effekter efter pandemin och händelseutvecklingen i världen bidrar till att denna grupp ökar ytterligare. Det förväntas också ske en ökning av personer som drabbas av stroke eller demenssjukdom.

Vasaträffen är en kommunövergripande, öppen verksamhet (KÖV) och spelar en viktig roll för att motverka social isolering och ensamhet. Anslaget i stadens budget för denna verksamhet har varit detsamma sedan före år 2008. Anslaget för Vasaträffen har därför justerats med omfördelning av budget inom äldreomsorgen för att möta ökade kostnader som löner och hyror. Sammantaget innebär ett ökat behov av insatser för dessa grupper ökade kostnader för äldreomsorgen på längre sikt. Införandet och utveckling av välfärdsteknik kommer också att innebära högre kostnader på verksamhetsnivå i form av utbildningssatsningar och eventuellt ökade personella resurser.

För att kunna möta den ökande gruppen äldre över 80 år behöver förvaltningen öka satsningarna inom de förebyggande och hälsofrämjande verksamheterna. Förutom de öppna verksamheterna har förvaltningen dagverksamheter med olika inriktningar. Ersättningsnivån behöver sättas så det blir en förstärkning till dagverksamheterna utan att de behöver göra åtstramningar på grund av låg höjning av ersättningsnivåerna.

Hemtjänsten kommer också få en viktigare funktion i framtiden och behöva ta en större andel av äldre med behov av stöd. En utmaning med ersättningsökningen är att fortsätta göra yrket i hemtjänsten attraktivt. Med låga ersättningsökningar kan det innebära en påfrestning att hålla den linjen.

Hemtjänsten har återkommande utmaningar med kunder som nekar utförande i dörren. En avgift för kund och en ersättning till utförare skulle kunna möta en del av kostnaden som utföraren har då tiden är planerad med personal.

Socialtjänst

De höga kostnaderna för persontransporter innebär en utmaning för att nå en budget i balans. Kostnaderna för persontransporter belastar idag det fasta anslaget trots att de i stor utsträckning är kopplade till att brukarna har insatser som daglig verksamhet inom LSS som tillhör det rörliga anslaget. En lösning skulle kunna åstadkommas om medel för persontransporter fördelades via det rörliga anslaget. Inom stadsdelsnämndsområdet finns en ungdomsmottagning som är en kommunövergripande verksamhet (KÖV) där anslaget varit detsamma sedan start. Anslagen för KÖV behöver uppräknas för att bibehålla en god verksamhet. Ungdomar har möjlighet att söka till valfri ungdomsmottagning varför förvaltningen vill lyfta att samtliga ungdomsmottagningar bör finansieras som kommunövergripande verksamhet.

Nya socialtjänstlagen innebär nya arbetssätt. Det går inte i dagsläget att uppskatta kostnaderna för att genomföra detta i ett inledningsskede. Det bör dock på längre sikt ge effekter genom färre placeringar. Regeringen har meddelat att de avsätter totalt åtta miljarder kronor fram till 2028 för kommuner att arbeta med kompetens- och bemanningssatsningar inför införandet av ny socialtjänstlag. Beskedet möjliggör för kommuner att långsiktigt kunna planera för insatser kopplat till införandet av den nya socialtjänstlagen under förutsättning att staden får ta del av detta statsbidrag.

Behovet av ekonomiskt bistånd är till stora delar beroende på arbetsmarknadens utveckling. Enligt Sveriges kommuner och regioners analys kommer sysselsättningen och arbetade timmar att åter öka något under 2026. Under åren 2027-2028 prognostiseras en starkare återhämtning avseende sysselsättning. Då en stor del av målgruppen har komplex problematik och långvarig eller ingen etablering på arbetsmarknaden är vägen till ordinarie arbetsmarknad ofta lång. I processen krävs olika former av anpassat stöd för att kunna delta i arbetslivsinriktade insatser. Det kommer innebära fortsatt behov av ekonomiskt bistånd men att behovet beräknas minska under 2027 och 2028. Till år 2026 infördes nya variabler i resursfördelningsnyckeln för ekonomiskt bistånd. Förvaltningen efterlyser en uppföljning av hur denna förändring har slagit i förhållande till utfallet i staden. Innerstadens individer som är beroende av ekonomiskt bistånd har ofta en multiproblematik som gör att det tar tid för individerna att komma ut i arbete. Här måste samarbetet med Jobbtorg förstärkas så att rätt insats ger arbete och därigenom kan kostnaderna för ekonomiskt bistånd minska och individerna kan bli självförsörjande.

Stadsmiljöverksamhet*Högt tryck på parkerna*

På grund av att många förskolor och skolor saknar eller har begränsad tillgång på egna gårdar blir det ett mycket högt slitage på vissa parker och lekplatser. Förvaltningen ser att det behövs ett fördjupat samarbete med både kommunala och fristående aktörer för att hantera finansiering av drift och underhåll av parker som påverkas av förskolors och skolors nyttjande.

Förvaltningen efterfrågar ett övergripande arbete med bland annat hur stadens inkomster från nyttjande av allmän mark ska fördelas. I dagsläget kommer inga inkomster från upplåtelse av parkmark stadsdelsförvaltningarna till dels, trots ett ökat behov av både parkunderhåll,

administration och uppföljning.

Ny lag om sortering och återvinning av skräp

Från den 1 januari 2026 infördes en ny lag som innebär att kommunerna ska samla in vanligt förpackningsavfall separat på torg eller i parker som är över 2 000 kvadratmeter och där det förekommer betydande mängder förpackningsavfall. Lagen innebär bland annat att berörda förvaltningar, via Naturvårdsverket, ska få ersättning från förpackningsindustrin. Förvaltningen ser en osäkerhet kring hur och när denna ersättning ska tilldelas till förvaltningen, vilket påverkar möjligheten för en hållbar verksamhets- och budgetplaneringen. Implementering av lagstiftningen pågår.

Oförutsedda kostnader

Det osäkra världsläget kan påverka kostnadsbilden för olika varor och tjänster. Det finns också ett behov av medel för oförutsedda klimatkonsekvenser, till exempel hantering av nedfallna träd efter kraftiga vindar eller erosionsskador efter kraftiga regn.

4.2 Investeringar

Nedan redovisas den sammanlagda investeringsbudgeten för Norra innerstadens stadsdelsområde.

Investeringar totalt (mnkr)	Prognos 2026	2027	2028	2029
Parkinvesteringar	12,5	12,0	14,0	16,0
Investeringar med nycklade medel	25,4	25,4	25,4	25,4
Inventarier och maskiner	8,5	9,5	8,5	10,5
Trädplantering	3,4			
Klimatinvesteringar	0,5	9,9	3,9	2,9
Totalt	50,3	56,8	51,8	54,8

Parkinvesteringsmedel och reinvesteringar

Innerstaden har ett stort reinvesteringsbehov eftersom besöksstrycket och slitaget i parkerna är högt. Investeringsprojekt i innerstaden innebär ofta att upprusta redan befintlig miljö och inte nyanläggning då ytorna här till stora delar redan är tagna i anspråk. Reinvesteringar i innerstaden är kostsamma då upprustningarna behöver vara i samklang med de kulturhistoriska värdena på platsen vilket nästan uteslutande handlar om exempelvis naturstensbeläggningar och murar.

Förvaltningen ser att nivåerna av investeringsmedel som fördelas genom trafikkontoret har minskat så pass mycket att man nu kan ifrågasätta den modellen, då det innebär mycket extra administration för alla inblandade förvaltningar.

Klimatanpassning

Utmaningar kopplat till klimatförändringar innebär ökade kostnader. Planering och åtgärder för att kunna möta både långa torrperioder och skyfall är kostnadsdrivande.

Klimatinvesteringsmedel är ettåriga och ansöks årligen. För att få till en mer hållbar projektmodell efterfrågas ett flerårsperspektiv på klimatinvesteringarna, vilket skulle minska

administration och ge bättre planeringsförutsättningar. Förvaltningen önskar därför att organisation och rutiner för klimatinvesteringar ses över samt även att möjligheten att öka de fasta anslagen utreds.

Bevattningsanläggningar

Förvaltningen ser att behovet av att på ett hållbart och effektivt sätt kunna bevattna delar av parker och nya planteringsytor, ökar i takt med ett förändrat klimat och i takt med att andelen nyplanterade träd ökar. Det kan exempelvis handla om att reinvesteringar i befintliga bevattningsanläggningar, installera nya spolposter, bygga pumpanläggningar för att kunna nyttja sjövattnen och pröva nya metoder med anläggningar där vatten lagras och återbrukas. Förvaltningen har goda förutsättningar för att kunna minska andelen vattentransporter och minska förbrukning av färskvatten men det krävs tillskott av medel för detta.

Marksaneringar

På många håll i staden finns behov av sanering av miljögifter som finns i marken till följd av tidigare verksamheter på platsen. Förvaltningen ser behov av att centralt i staden utreda och tydliggöra ansvarsgränser, prioriteringar och hur detta ska bekostas.

Projektspecifika ekonomiska utmaningar

I Bellevueparken finns behov av renovering av befintliga strandskoningar i form av stenblock och murar vilka skyddar mot erosion av strandlinjen mot Brunnsviken. Åtgärden bedöms både vara kostsam och tekniskt komplicerad och därmed svår att rymma i ordinarie investeringsbudget.

Klimatinvesteringar

Sökta och beviljade klimatmedel för 2026 redovisas nedan, liksom planerade investeringar för 2027 till 2029.

Klimatinvesteringar	Prognos 2026	2027	2028	2029
Klimatanpassningsinvesteringar				
Skyfallsmagasin Humlegården	0,5	7	2	0
Hållbara bevattningssystem, dagvatten	0	2	0,5	0
Hållbara bevattningssystem, sjövattnen	0	0	0,5	2
Motverka värmeöar	0	0,5	0,5	0,5
Klimatinvesteringar utsläppsminskning				
Utbyte av äldre vitvaror	0	0,2	0,2	0,2
Hållbara transporter	0	0,2	0,2	0,2
Totalt	0,5	9,9	3,9	2,9

Klimatinvesteringar i plan redovisas mer ingående i bilaga 3 och 4.

Maskiner och inventarier

På sikt ser förvaltningen behov av ytterligare investeringsbudget för inköp av inventarier i samband med uppstart av en ny förskola samt vid flytt till nytt förvaltningskontor.

Investeringar - Maskiner och Inventarier	Prognos 2026	2027	2028	2029
Reinvesteringar	8,5	8,5	8,5	8,5
Nytt förvaltningskontor	0	0	0	2
Uppstartskostnader fsk	0	1	0	0
Totalt	8,5	9,5	8,5	10,5

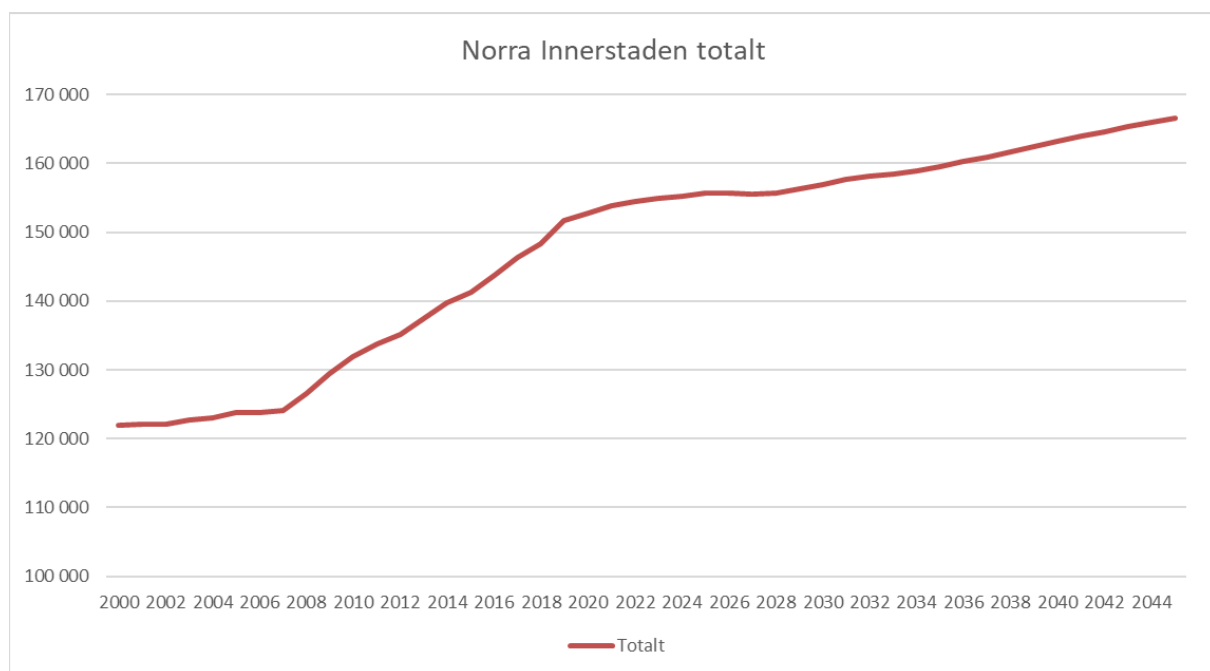
På längre sikt ses även ett utökat behov av inventarieinköp i samband med övertagandet av Hjorthagens gamla skola samt vid öppnandet av Hagastadens vård- och omsorgsboende.

4.3 Verksamhetsprojekt

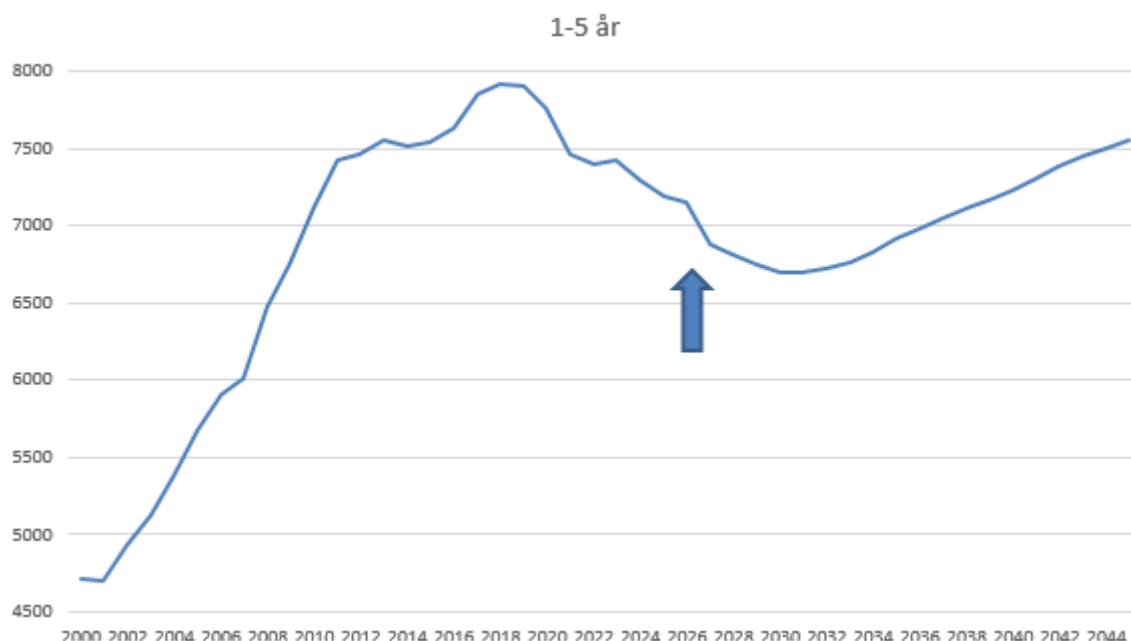
5 Lokalförsörjningsplan

5.1 Sammanfattning

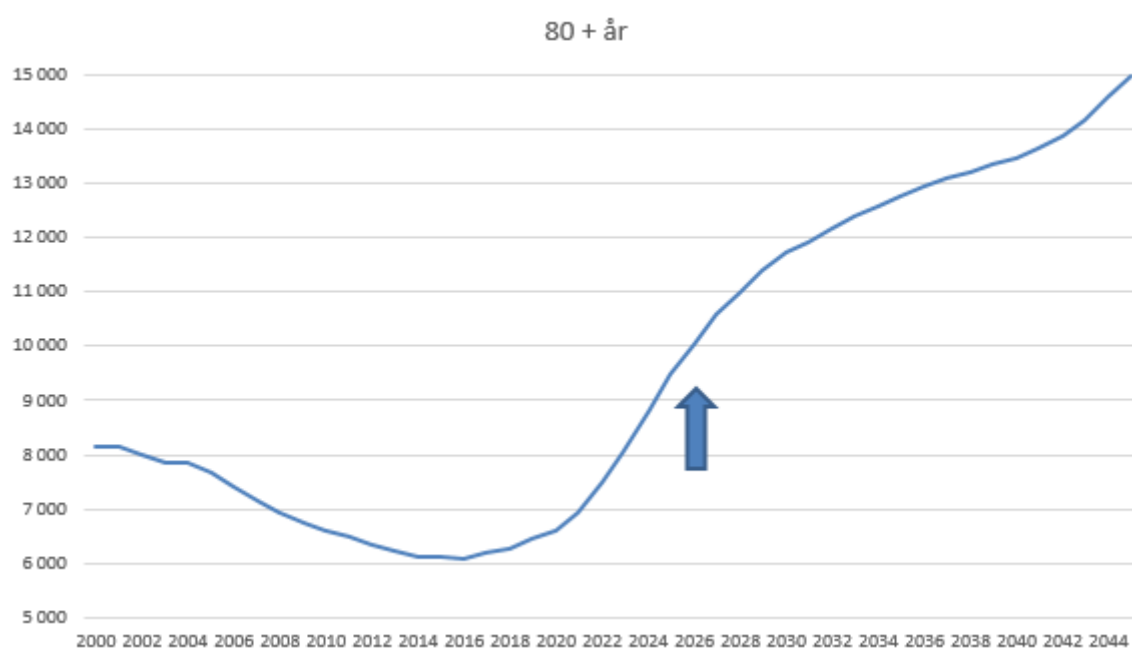
Norra innerstadens stadsdelsnämndsområde har idag cirka 155 700 invånare och befolkningsantalet prognostiseras, utifrån Swecos befolkningsprognos, hålla en relativt jämn nivå växande nivå tills år 2044 då befolkningstillväxten ökar och uppnår cirka 166 000 invånare. Tabellen visar Norra innerstadens populationsutveckling mellan år 2000 till 2044:

Prognoser gällande barnantalet är vikande mellan åren 2025 till 2036. Barnantalet minskar från 7 200 1-5 åringar år 2025 till 6 600 barn år 2032 för att sedan öka till 7 500 år 2044. Detta illustreras med följande tabell.

Personer över 80 år förväntas öka kraftigt från 9 500 personer år 2025, till 14 600 personer år 2044 enligt följande tabell.

En viktig del i lokalplaneringen är att bevaka att tillräckligt med lämpliga verksamhetslokaler byggs i nya stadsutvecklingsområden. Bedömningar och analyser är gjorda utifrån de prognoser som finns tillgängliga och ser till behovet av verksamheter oavsett framtida regiform. Det är en utmaning att på förhand prognostisera ålder, familjekonstellationer samt behov hos de som flyttar in till Norra innerstadens stadsutvecklingsområden, vilket leder till

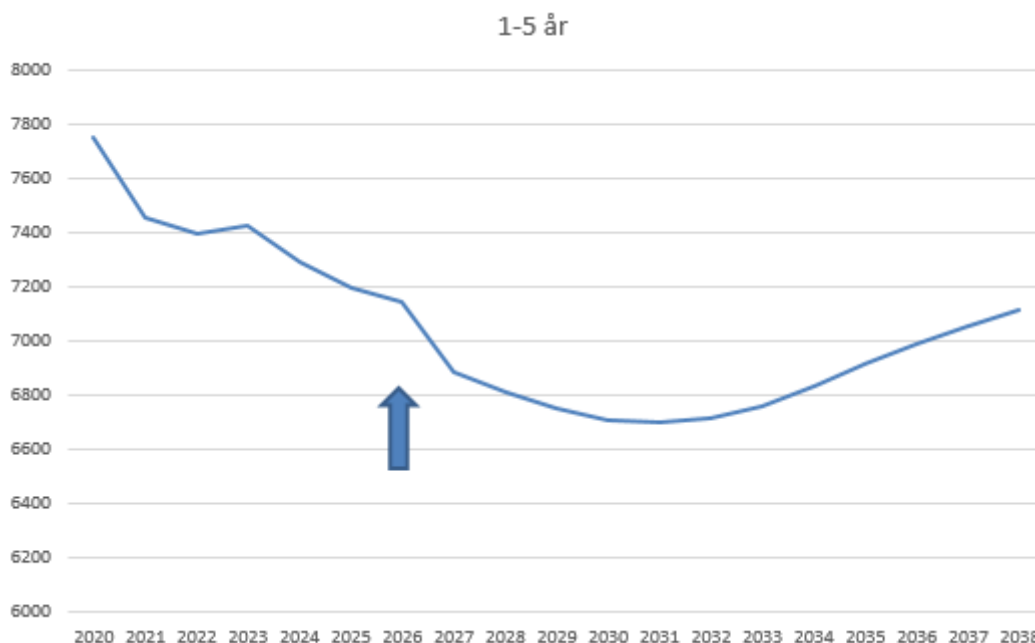
en osäkerhet vid planeringen av verksamhetslokaler.

Det finns behov av att utveckla samverkan med övriga förvaltningar, inte minst med utbildningsförvaltningen i syfte att effektivisera lokalnyttjandet. Kontinuerligt pågår arbete för bättre lokalsamordning och avveckling av lokaler som inte behövs.

På grund av rådande lågkonjunktur står många byggprojekt still och medför också en osäkerhet kring när nya invånare förväntas flytta in. Kostnaderna för att etablera nya lokaler är resurskrävande ur flera perspektiv för en stadsdelsförvaltning och en förutsättning ur ett kostnadsperspektiv är att kunna fylla de nya lokalerna med verksamhet. Planering för framtiden behövs med att säkerställa verksamhetslokaler i stadsutvecklingsområdena, men det blir allt svårare att motivera nyproduktion när prognoserna visar på ett lägre behov av förskoleplatser.

En utmaning inom stadsdelsnämndsområdet är lokalernas hyreskostnader som ligger över stadens rekommenderade högsta hyresnivåer. Hyresnivån i innerstaden är generellt högre än i andra delar av staden. Det finns även utmaningar kopplat till den befintliga utformningen på en del av de befintliga lokalerna som är kostnadsdrivande ur ett verksamhetsperspektiv. Bedömningen utifrån de prognoser som finns idag är att det inte behövs fler förskoleplatser inom Norra innerstadens stadsdelsnämndsområde de närmaste åren, men behovet av förskoleplatser väntas öka i stadsutvecklingsområdet Norra Djurgårdsstaden preliminärt 2028-2032. Med den ökande gruppen äldre finns ett framtida behov av lokaler som kan inhysa fler sociala träffpunkter, dagverksamheter samt hemtjänst.

5.2 Planeringsförutsättningar

Prognoser gällande barnantalet är sjunkande för Norra innerstadens stadsdelsnämndsområde

mellan åren 2025 till 2032, då antalet barn minskar från 7 200 till 6 700. Ökningen i slutet av perioden beror framför allt på en ökad nybyggnation och inflyttning till området Norra Djurgårdsstaden vilket förväntas leda till att behovet av förskoleplatser ökar något.

Det är en utmaning att på förhand prognostisera vilka invånare och grupper som förväntas flytta in till stadsutvecklingsområdena Hagastaden, Norra Djurgårdsstaden samt kommande utvecklingsområde Sabbatsberg. Detta påverkar behovet av förskolor, parklekar, grupp- och servicebostäder, vård- och omsorgsboenden, lokaler för daglig verksamhet samt träfflokaler. Inom stadsdelsnämndsområdet som helhet förväntas gruppen äldre öka markant vilket innebär ett ökat framtida behov av lokaler som kan inhysa fler vård- och omsorgsboenden, sociala träffpunkter, dagverksamheter samt hemtjänst.

Det finns också en inneboende problematik i att det tenderar att bli kostnadsdrivande att bygga nytt samt bedriva verksamhet i innerstadens stadsutvecklingsområden. Ofta blir det svårt att hålla sig inom stadens givna budgetramar och här ser förvaltningen gärna att dessa ramar ses över. Förvaltningen ser ett behov av ramar specifikt för nyproduktion av verksamhetslokaler i komplexa stadsutvecklingsområden där marken och tomträttsavgälden är dyr. Samtidigt är nybyggda förskolor ofta bättre anpassade för verksamheten.

Behov av flexibel lokalplanering i stadsutvecklingsområden

Analys- och prognosarbetet blir viktigt för att kunna ta fram ett så bra beslutsunderlag som möjligt. I stadsutvecklingsområden är behoven av förskoleplatser för åldersgruppen 1-5 initialt ofta stora, men behovet övergår efter cirka 3-5 år till behov av skolplatser. Därför bör skolor som planeras i dessa områden inrättas för förskoleverksamhet för att sedan kunna växla över till skola allt eftersom behov uppstår.

För att stärka och effektivisera arbetet kring att skapa funktionella och resurseffektiva verksamhetslokaler inom förskola pågår ett samarbete med SISAB för att hitta lokaler i deras bestånd som kan användas mer effektivt och ändamålsenligt jämfört med nybyggnation i flerbostadshus. Ett exempel är utredningen om en möjlig förskola i Hjorthagens gamla skola.

5.3 Hyreskostnadsutveckling

Hyreskostnaden för förvaltningen för år 2025 var 320 miljoner kronor. Bedömningen är att hyrorna under planperioden utan ordinarie hyresökningar kommer öka till 328 miljoner kronor. I tabellerna i detta ärende finns ingen ordinarie hyresökning med utan man utgår från oförändrad hyra. Många av stadsdelsnämndsområdets fastighetsägare är fristående och ökningen av hyror utgår från konsumentprisindex i oktober. Det har de senaste åren varit en hög inflation som nu avtagit. Om utvecklingen bibehålls under planperioden så är det positivt för hyresutvecklingen. Om hyrorna antas öka i snitt med två procent per år skulle hyrorna vid planperiodens slut ökat till 348 mnkr.

Stadens resursfördelningssystem tar inte hänsyn till de höga hyresnivåerna i innerstaden där det vid varje omförhandling av hyreskontrakt sker en marknadsanpassning av hyrorna och ansvar för inre underhåll övergår till nämnden, vilket medför betydande kostnadsökningar.

Hyreskostnader inom administrativa lokaler (5.3.1)

Nämnden utreder möjligheten att flytta in i ett gemensamt förvaltningskontor i en fastighet

som ägs av staden. Detta kommer troligtvis ske i slutet av planperioden. Eftersom processen är lång görs bedömningen utifrån försiktighetsprincipen det vill säga att hyresnivån bör ligga kvar på samma nivå som nu.

Hyreskostnader inom förskola (5.3.3)

Stadsdelsförvaltningar erhåller en förskoleschablon per barn för verksamheten enligt stadens resursfördelningssystem. Ersättningsmodellen ger dock inte full kostnadstäckning och inom nuvarande fördelning täcks förskolans totala kostnader inte inom tilldelad ram. Pågående uppbyggnad av förskolelokaler i stadsutvecklingsområden innebär också höga hyresnivåer. Hyreskostnaderna inom förskolan har ökat bland annat till följd av utbyggnad av förskolelokaler. Nya lokaler som tagits i bruk har högre hyresnivåer vilket ställer krav på effektivt lokalutnyttjande. Det blir även ökade kostnader för investeringar i inventarier som uppstår vid etablering av nya förskolor. Förskoleavdelningen arbetar med att nå ett effektivt lokalutnyttjande i förhållande till det nu sjunkande barnantalet i stadsdelsområdet. Utveckling av möjligheterna till lokalsamordning pågår och att avveckla lokaler som inte behövs är också ett led i effektiviseringsarbetet.

Det är en utmaning att redan beslutade projekt kraftigt ökar i kostnad, och att den summa förvaltningarna har fått beslutat inte längre överensstämmer med projektets kostnader. Hyreskostnaderna för nyproduktion har ökat till följd av den höjda internräntan.

I flertalet lokaler svarar förvaltningarna för underhåll av både lokaler och gårdsutrustning. Samtliga förskolor har underhållsplaner och arbete pågår med hålla dessa aktuella för samtliga kommunalt drivna förskolor i stadsdelsnämndsområdet. Behoven är särskilt stora inom ett antal förskolor vad gäller ventilation, slitna kök och ytskikt, vilket på sikt kan medföra höga underhållskostnader.

Hyreskostnader inom kultur (5.3.3)

Under året planeras att öppna en fritidsgård i Hjorthagen som förklarar hyresökningen inom området.

Hyreskostnader inom särskilda boenden (5.3.4)

Hyreskostnaderna inom planperioden bedöms som att inte öka dock kommer större ökningar från 2030 och framåt då renoveringar planeras inom befintligt bestånd samt även nytt vård- och omsorgsboende i Hagastaden planeras vara färdigställt.

5.3.1 Administrativa lokaler

Bedömning hyreskostnad

38 012 233

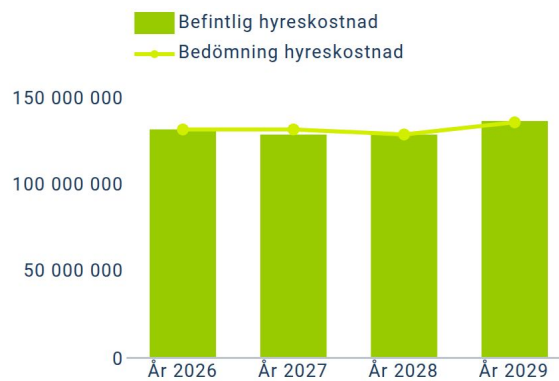
Befintlig hyreskostnad

38 012 233

5.3.2 Arbetsmarknad

Inga tillgängliga data

5.3.3 Förskolor

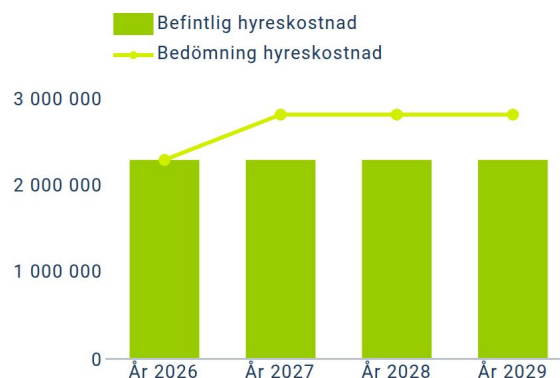
Bedömning hyreskostnad

130 903 219

Befintlig hyreskostnad

130 903 219

5.3.4 Kultur

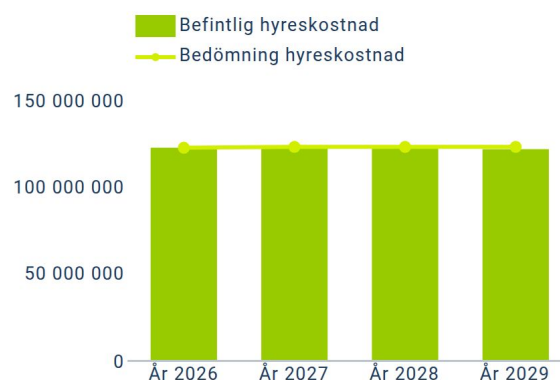
Bedömning hyreskostnad

2 278 747

Befintlig hyreskostnad

2 278 747

5.3.5 Särskilda boenden för äldre

Bedömning hyreskostnad

122 104 736

Befintlig hyreskostnad

122 104 736

5.4 Samverkan

Samverkan pågår bland annat med utbildningsförvaltningen vid samplanering av lokaler i stadsutvecklingsområden. Samverkan bedrivs också med närliggande stadsdelsförvaltningar avseende platstillgång. Löpande samverkan sker även med exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret. Bedömningen är att samverkan, inte minst med utbildningsförvaltningen, behöver förstärkas och utvecklas. I synnerhet gäller det i så kallade nybyggnadsområden där planeringen av förskola respektive skola bör ske i samråd för att kunna nyttja lokalerna effektivt över tid. Ytor som initialt inrättas för förskoleverksamhet ska vid senare skede kunna växla över till skola allt eftersom behov uppstår samt tvärt om då det

behovet finns.

Inom förvaltningen bedrivs flera verksamheter i samverkan med Kungsholmens och/eller Södermalms stadsdelsförvaltningar. Samverkan sker inom verksamhetsområdena försörjningsstöd, parkmiljö, budget- och skuldrådgivning, ungdomsmottagning, hemtjänst samt samhällsvägledning till nyanlända.

Vid Sandhamnsgatan delar hemtjänstverksamheten en lokal med flera andra verksamheter, bland annat med hälsofrämjande verksamhet för personer över 65 år, RIO-träffen samt med Vuxenskolan Stockholm. Lokal för platssamverkan på Sergels torg är en samverkanslokal som nyttjas av aktörer som socialförvaltningen, stadens mobila ordningsvakter och polisen. Här sker även en samverkan med Kulturhuset/Stadsteatern kring bland annat skalskyddet.

En platssamverkanslokal på Centralstationen drivs i samverkan med fastighetsägaren Jernhusen för att bättre stödja människor i utsatthet som stadigvarande uppehåller sig på Stockholms centralstation och Cityterminalen. Det finns även en lokal för öppen fritidsverksamhet i Vasastans ungdomsgård.

5.5 Lokalplanering - ej pedagogisk verksamhet

5.5.1 Nuläge 31 januari 2026

Totalgruppering	Area	Kapacitet arbetsplatser	Hyreskostnad	Summering
Administrativa lokaler	Area 7 645		Befintlig hyreskostnad 38 012 233	Hyreskostnad/area 4 972
Arbetsmarknad				
Kultur och fritid	Area 4 483		Befintlig hyreskostnad 2 278 747	Hyreskostnad/area 508

I arean för Kultur och fritid ingår arrende för bland annat en skatepark. Detta gör att hyreskostnaden är låg eftersom det inte avser en lokalkostnad utan kostnad för mark.

Arbete med att strukturera och effektivisera hanteringen av det befintliga lokalbehovet pågår löpande. Nedan redogörs för nuläget av ett urval av nämndens befintliga lokaler som inte omfattas av äldreboendeplaneringen eller planeringen för bostäder inom omsorgen om personer med en funktionsnedsättning.

Förvaltningskontor

Inom Norra innerstadens stadsdelsnämndsområde finns för närvarande två förvaltningskontor. Ett förvaltningskontor ligger på Sankt Eriksgatan 117 med cirka 140 kontorsarbetsplatser belägna i en öppen planlösning som samnyttjas av cirka 160 medarbetare, fördelat på 2 361 kvm. Lokalerna har omförhandlats och kan lämnas tidigast 31 december 2028. Det andra förvaltningskontoret är beläget vid Karlavägen 104. Ytan för de administrativa lokalerna uppgår till 3 484 kvadratmeter. I lokalerna finns reception, besöks- och mötesrum i en separat del samt cirka 220 arbetsplatser belägna i öppen planlösning. Lokalerna är nyligen ombyggda

och togs i bruk januari 2020. Även dessa lokaler är omförhandlade och kan tidigast lämnas 31 december 2028. Bägge lokalerna har en uppsägningstid om nio månader.

Ambitionen är att förvaltningen ska ha ett gemensamt förvaltningskontor. Behov finns av en lokal som rymmer cirka 380 medarbetare och mer publika delar samt möteslokaler för större grupper av medarbetare. Andra viktiga parametrar är närhet till kollektivtrafik samt en skälig hyresnivå. Närhet till kollektivtrafik är en viktig tillgänglighetsfråga ur ett invånarperspektiv men också viktig för förvaltningen som en attraktiv arbetsgivare. En viktig aspekt i formandet av ett nytt förvaltningskontor är att på ett bra sätt möta olika avdelningars och enskilda funktioners behov av miljö, teknik och arbetssätt.

Lokal för platssamverkan

Inom uppdraget för platssamverkan bedrivs en lokal inom ramen för Vision Klara och På Sergels torg, inom stadsdelen Klara. Både Vision Klara och På Sergels torg är verksamheter som bedrivs i samverkan med andra aktörer både inom Stockholms stad men även med andra myndigheter som polisen och fastighetsägare samt näringslivet. Båda verksamheterna samnyttjar en lokal, Sergelgången 33. Här finns ett antal kontorsarbetsplatser men lokalen nyttjas framför allt för gemensamma möten och utsättningar mellan de olika samverkande aktörerna.

Den andra lokalen på Sergels torg ligger på Sergelsgatan 29, också den i fastigheten Skansen 23. Lokalen anpassades under 2025 för att rymma den nya verksamheten Klaranavet. Klaranavet ska via uppsök och drop in ta emot unga och unga vuxna för "en till en-vägledning" i syfte att hjälpa dem att hitta nya vägar.

Parklekslokaler

Inom stadsdelsnämndsområdet finns det totalt fem parklekar; Vasaparken, Humlegården, Gustav Adolf, Tessinparken samt Hjortgläntan belägen i Hjorthagen. Slitaget på parklekarna är stort då skolor och förskolor använder miljöerna som komplement till den egna utemiljön. Några av parklekarna är samlokaliserade med öppen förskola, som har andra krav på inomhusmiljön avseende till exempel ventilation.

Det finns behov av upprustning av de befintliga parklekarna inom stadsdelsområdet. Det gäller såväl parklekarnas inomhusmiljö som utomhusmiljö. Humlegården och Vasaparkens parklekar har under 2025 upprustas. En upprustning av parklekarnas lokaler innebär höjda hyreskostnader men dessa kan man ansöka om medel för från staden.

Individ- och familjeomsorg

Det finns behov av en ny gemensamhetslokal inom omsorgen för personer med en funktionsnedsättning. Lokalen ska vara tillgänglighetsanpassad och ligga i nära anslutning till de boendes egna lägenheter.

Hemtjänsten

På grund av ökat behov av hemtjänst undersöks möjligheten att hitta en ny lokal i kollektivtrafiknära läge. Hemtjänsten kommer fortsätta att utöka sin verksamhet med bland annat nattinsatser vilket också innebär behov av en lokal i kollektivtrafiknära läge.

Övriga lokaler

Det finns ett uppdrag att öppna en fritidsgård i Hjorthagen/Norra Djurgårdsstaden. Arbetet pågår. En lokal utreds men denna har stora underhållsbehov samt behov av anpassning utifrån tillgänglighet.

Idag finns det tre lokaler i stadsdelsnämndsområdet som hyrs in som kontorsarbetsplatser för förskolan.

5.5.2 Behov och planering av lokaler för (första planeringsperioden)

Det är en utmaning att på förhand prognostisera vilka invånare och grupper som förväntas flytta in till de nya stadsutvecklingsområdena. Förändringarna påverkas av faktorer som förändrade prognoser för till exempel antal barn och äldre inom stadsdelsnämndsområdet men även av nybyggnation i stadsutvecklingsområden och underhållsbehov samt driftskostnader i lokaler.

Hagastaden

I Östra Hagastaden, kvarter 13, planeras ett vård- och omsorgsboende med plats för 90 boende. Inom boendet planeras också en lokal som möjliggör till exempel dagverksamhet för personer med demens. Detaljplanen för Östra Hagastaden antogs av kommunfullmäktige i december 2023, överklagades men vann laga kraft den 28 februari 2025. Tidplanen är osäker men preliminärt kan byggstart av kvarter 13 ske 2029–2030. Hyreskostnaden beräknas till cirka 33 mnkr per år.

Sabbatsbergsområdet

Behov av verksamhetslokaler i de planerade kvarteren i Sabbatsbergsbyn bevakas. I den första av fyra detaljplaner byggs cirka 250 lägenheter men byggstart är ännu osäker.

Norra Djurgårdsstaden

När stadsutvecklingsområdet Norra Djurgårdsstaden är helt utbyggt beräknas cirka 12 000 nya bostäder ha uppförts. I de färdigbyggda etapperna i Hjorthagen har förvaltningen i planeringen utgått från ett behov motsvarande 10 förskoleplatser per 100 bostäder. I den kommande planeringen av förskolor i nya etapper av utbyggnaden är det svårare att avgöra det exakta behovet av antal förskoleplatser. Perioden av minskat antal förskolebarn pågår något längre än tidigare prognostiserat. Prognosen visar också att antalet barn minskar mest i de centrala delarna av stadsdelsnämndsområdet. Från 2028 börjar antalet barn sakta öka igen i stadsdelen Hjorthagen-Värtahamnen främst till följd av Norra Djurgårdsstaden. Följsamheten utifrån barnunderlag och efterfrågan på förskoleplatser är därmed mycket viktig för att säkerställa en rätt dimensionerad organisation.

5.5.3 Behov och planering för lokaler (andra planeringsperioden)

Det finns inga idag kända lokalförändringar för övrig kommunal verksamhet inom denna planperiod.

5.6 Lokalplanering - pedagogisk verksamhet stadsdelsnämnder

5.6.1 Nuläge 31 januari 2026

Totalgruppering	Area och antal brukare	Kapacitet	Hyreskostnad	Summering
Pedagogiska lokaler som hanteras av stadsdelsnämnder	Area 42 445	Total kapacitet 3 912 Bedömning av behov 3 508 Differens 404	Total kapacitet grupper 387 Befintlig hyreskostnad 130 903 219	Hyreskostnad/area 3 084 Area/kapacitet 11 Kostnad/Plats 33 462

5.6.2 Planering av lokaler för år 2027-2034 (första planeringsperioden)

Beskrivningen av lokalbehovet görs utifrån prognos med avräkning för befintlig kapacitet (både kommunal och enskilt driven förskola/fristående skola) och resulterar i ett totalt behov för förskola.

Förvaltningarna planerar behov av förskoleplatser i egen regi med stöd av förskoleprognosen och förskoleframskrivningen kopplat till befintliga hyresavtal avseende förskolelokaler. Förvaltningarna räknar in fristående förskolor i sina prognoser samt bevakar eventuell nedläggning och etablering av fristående förskolor. I de fall en fristående verksamhet väljer att avveckla en förskola är hemkommunen skyldig att bereda plats för de barn som påverkas, varför nämnden alltid bör planera för en viss överkapacitet.

Förskoleframskrivningen samt Sweco:s befolkningsprognos visar på en minskning av antalet barn i förskoleåldern inom stadsdelsnämndsområdet de närmaste åren. Enligt senaste prognosen beräknas antal barn i åldern 1-5 år att minska fram till 2032 för att därefter långsamt öka fram till 2044. Beräkningar visar på ett övergripande kapacitetsöverskott av förskoleplatser generellt i Norra innerstadens stadsdelsnämndsområde under perioden. Redan beslutade avvecklingar kommer inom de närmsta åren ge något lägre hyreskostnader för förvaltningen.

I dagsläget har de enskilt drivna förskolorna inte alltid full täckningsgrad i sina verksamheter utan har ett beräknat överskott på platser. Det är flera olika faktorer som påverkar framtida behov. Exempelvis kan förseningar i nybyggnadsprocesserna innebära att förskolor uppförs innan de nya bostäderna, som utgjort underlag för förskolorna, är färdigställda. Det kan leda till att stadsdelsnämndsområdena får ett oväntat överskott på platser. Även demografiska faktorer och trender som den ökade utflyttning från staden kan leda till att efterfrågan på förskoleplatser minskar.

Ett överskott av lokaler ska inte råda, samtidigt medför uppsägning av befintliga hyreskontrakt utmaningar avseende att återfå lokaler vid eventuellt framtida behov. Det är även kostsamt att avveckla lokaler då det påverkar verksamheten även utifrån andra perspektiv. Flera byggprojekt står still på grund av lågkonjunktur och detta medför också en osäkerhet kring när inflytt faktiskt sker i planerade bostäder. Eftersom barnantalet i sin helhet

prognostiseras att minska under första planeringsperioden behöver det ske ett arbete kring vilken nybyggnation som behövs och en översyn av vilka lokaler i det övriga beståndet som kan sägas upp alternativt ställas om till annan verksamhet.

Då barnantalet minskar men den äldre befolkningen ökar så behöver förvaltningen se över om till exempel en förskolelokal kan omvandlas till träffpunkt för äldre. Denna typ av omställning gör att lokalen skulle finnas kvar som förskolelokal igen om barnantalet skulle öka.

Hagastaden

Hagastaden förväntas vara helt etablerad år 2032. I planeringen av förskolor ser förvaltningen till stadsdelsnämndsområdet som helhet och hur Hagastadens behov och utbud påverkas av befintligt förskolebestånd. Förskoleprognosen samt förvaltningens egna beräkningar visar på en minskning av barn i förskoleålder inom stadsdelsnämndsområdet. I detaljplanen för Östra Hagastaden är en skola med idrottshall samt en förskola planerad i kvarter 14. Under 2024 meddelade dock utbildningsförvaltningen att det inte finns behov av den planerade skolan och att den nu stryks.

Även prognoserna för antal förskolebarn visar på minskat behov vilket gör att även planeringen av förskolan är pausad. Prognoser är dock osäkra och kan ändras över tid. Förvaltningen följer därför befolkningsprognoserna och ser över behovet löpande. Behovet av idrottshall och idrottsytor är fortsatt stort och exploateringskontoret tillsammans med idrottsförvaltningen utreder nu hur kvarter 14 kan utvecklas med idrott, både permanent och tillfälligt.

Norra Djurgårdsstaden

Byggtakten i stadsutvecklingsområdet Norra Djurgårdsstaden har bromsat in något jämfört med vad som tidigare planerats. I projekt Gasklocka 3 och 4, med ett förväntat bostadstillskott om 320 lägenheter. Förskolan kommer att uppföras och bedrivs i privat regi, beräknad starta vårterminen 2030 för totalt 80 platser.

I kvarteret Ängsbotten uppförs cirka 520 nya bostäder, vilket beräknas innebära ett behov av cirka 80 förskoleplatser. Vidare uppförs nya bostäder både i kvarteret Hjorthagskransen och Elektriciteten där det sammanlagda behovet av platser också beräknas till cirka 80.

Förvaltningen undersöker och planerar för olika alternativ till nyproduktion. De pågående bostadsprojekten under perioden 2028-2031, bland annat i området Ropsten om cirka 600 lägenheter och vid Kolkajen om cirka 1 500 lägenheter beräknas innebära ett behov av motsvarande 440 platser. Hittills har det planerats för totalt cirka 160 nya förskoleplatser i Norra Djurgårdsstaden, men bedömningen är att behovet förväntas uppgå till ytterligare cirka 280 platser. I området planeras Kolkajen med fem avdelningar samt Tjärkajen med fyra avdelningar. Dessa kommer tidigast bli aktuella cirka år 2035.

Förvaltningen håller på att utreda möjligheten att inrymma en förskola om sex avdelningar i Hjorthagens gamla skola, kvarteret Hagelbössan 3 samt även tomställd fristående förskola på Jaktgatan som tidigare drivits av enskild aktör.

Sabbatsbergsområdet

Sabbatsbergsområdet är uppdelat i fyra olika detaljplaner och närmast i planeringen ligger utvecklingen av fastigheten Silverskopian 3 (innefattar cirka 250 lägenheter). Det föräldrakooperativ som finns i fastigheten idag är fortsatt intresserade av att vara kvar och de har dialog med exploateringskontoret och fastighetsägaren om framtida förskola i kvarteret.

Lokalbehovet under den första planeringsperioden

Huvudgruppering	Nuvarande år	År +1	År +2	År +3	År +4
Förskolor	Bedömning av behov 3 508 Total kapacitet 3 912 Differens 404	Bedömning av behov 2027 3 373	Bedömning av behov 2028 3 334	Bedömning av behov 2029 3 334	Bedömning av behov 2030 3 292

Planerade lokalförändringar under den första planeringsperioden

Under perioden ses kontinuerligt antalet förskoleplatser över. Det sker en förflyttning av behovet mot nybyggnadsområdena som Hjorthagen och Norra Djurgårdsstaden. Där utreds möjligheten dels att hyra in bättre lämpade förskolelokaler för att lämna sämre lämpade förskolelokaler men de större förändringarna som planeras ske i nästa planperiod.

Överskottsplatser finns främst på ett fåtal förskolor. Där ser förvaltningen kontinuerligt över om lokalen kan användas på annat sätt. Delvis sägas upp eller delas med annan verksamhet. Vidare finns det en osäkerhet då fristående aktörer kan stänga sina verksamheter och dessa barn snabbt ska få platser inom det kommunala alternativet. Garantiplatser fördelas numera endast ut till kommunala förskolor vilket också innebär att extra platser måste tillhandahållas. Under det senaste året har andelen barn i kommunal förskola ökat från 54 procent till 57 procent.

5.6.3 Planering av lokaler för år 2035-2046 (andra planeringsperioden)

Lokalbehov under den andra planeringsperioden. Med utgångspunkt av den planerade tillväxten och förväntad fortsatt utbyggnadstakt i staden så bedöms behoven av platser inom förskola och skola fortfarande finnas. Behoven kommer dock växla över tid. Initialt är det behov av platser för åldersgruppen 1-5 år som sedan övergår till skolåldern. Det motiverar än mer till att öka samverkan och samarbetet mellan förskola och skola. Framtida lokaler inom förskola och skola behöver samnyttjas mer effektivt för att kunna möta de växlande behoven över tid. Nämnden ser i dagsläget inte att det finns lokalbehov under den andra planperioden som ännu inte omhändertagits.

Centralstationen

Genom en överdäckning av spårområdena mellan Kungsgatan och Klarabergsviadukten, Centralstationen och Vattugatan kan ny mark skapas som möjliggör för kontor, handel, bostäder och offentliga miljöer. Planeringen och eventuellt behov av verksamheter bevakas.

City

Enligt stadens *Program för City* är ambitionen att området bland annat utvecklas med fler bostäder. Bevakning pågår om nya detaljplaner innebär behov inom nämndens verksamheter.

Sabbatsbergsbyn

Inom Sabbatsbergsområdet finns planer på fler nya bostäder, men plan- och byggstart är ännu inte fastställd vilket är en osäkerhetsfaktor. Planeringen och eventuellt behov av verksamheter bevakas.

Södra Värtan och Loudden

Planering för förskoleplatser finns i båda områdena. Viss samverkan sker men bör utvecklas och förstärkas med utbildningsförvaltningen.

Lokalförändringar enskilt driven förskola eller fristående skola

Vid eventuell nedläggning eller etablering av fristående förskolor meddelar utbildningsförvaltningen detta.

5.7 Boendeplanering- särskilda boenden för äldre

5.7.1 Nuläge 31 januari 2026

Totalgruppering	Area och antal brukare	Kapacitet	Hyreskostnad	Summering	Lokalförändringar
Bostäder	Area 50 941	Total kapacitet 623 1 346 Differens -527	Befintlig hyreskostnad 122 104 736	Hyreskostnad/ area 2 397 Area/kapacitet 149 Kostnad/Plats 195 995	

5.7.2 Behov och planering år 2027-2034 (första planeringsperioden)

Huvudgruppering	Nuvarande år	År +1	År +2	År +3	År +4
Särskilda boenden för äldre	Bedömning av behov 1 346 Total kapacitet 623 Differens -527	Bedömning av behov 2027 1 374 Total kapacitet 2027 623 Differens 2027 -555	Bedömning av behov 2028 1 402 Total kapacitet 2028 623 Differens 2028 -583	Bedömning av behov 2029 1 213 Total kapacitet 2029 623 Differens 2029 -611	

Varav 21 platser servicehus och 606 platser vård och omsorgsboende

Gruppering	Nuvarande år	År +1	År +2	År +3	År +4	År +5	År +6	År +7	År +8	År +9	År +10
Dagverksamhet	Bedömnin g av	Bedömnin g av	Bedömnin g av								

Gruppering	Nuvarande år	År +1	År +2	År +3	År +4	År +5	År +6	År +7	År +8	År +9	År +10
	beho v 217	beho v 2027 217	beho v 2028 217								
Personer över 65 år inom grupp- och servicebostäder (LSS, SoL)											
Servicehus	Total kapacitet 21	Total kapacitet 2027 21	Total kapacitet 2028 21	Total kapacitet 2029 21							
Vård- och omsorgsboende	Bedömnin g av beho v 1 129 Total kapacitet 602 Differens -527	Bedömnin g av beho v 2027 1 157 Total kapacitet 2027 602 Differens 2027 -555	Bedömnin g av beho v 2028 1 185 Total kapacitet 2028 602 Differens 2028 -583	Bedömnin g av beho v 2029 1 213 Total kapacitet 2029 602 Differens 2029 -611							

Behovet är baserat på hela befolkningen inklusive externa placeringar.

Stadsövergripande behovsanalys av vård- och omsorgsboenden 2027-2034

Enligt Stockholms stads befolkningsprognos ökar antalet äldre kraftigt under de kommande åren vilket medför ett ökat behov av vård- och omsorgsboenden. Stadens planering utgår från två planeringsperioder: år 2027–2034 och år 2035–2045.

Under den första planeringsperioden beräknas antalet äldre med behov av vård- och omsorgsboende öka från cirka 6 300 personer till cirka 8 250 personer. Det innebär en ökning med omkring 1 950 äldre personer fram till år 2034. Ökningen bedöms vara särskilt tydlig i innerstaden under denna period.

I nuläget finns cirka 4 850 platser i vård- och omsorgsboenden inom staden, varav cirka 2 650 drivs i kommunal regi och cirka 2 200 drivs i enskild regi. Därutöver finns cirka 2 800 platser utanför staden som är potentiellt möjliga inom ramen för valfrihetssystemet (LOV).

Kapaciteten påverkas av renoveringsbehov inom stadens befintliga bestånd. Under den första

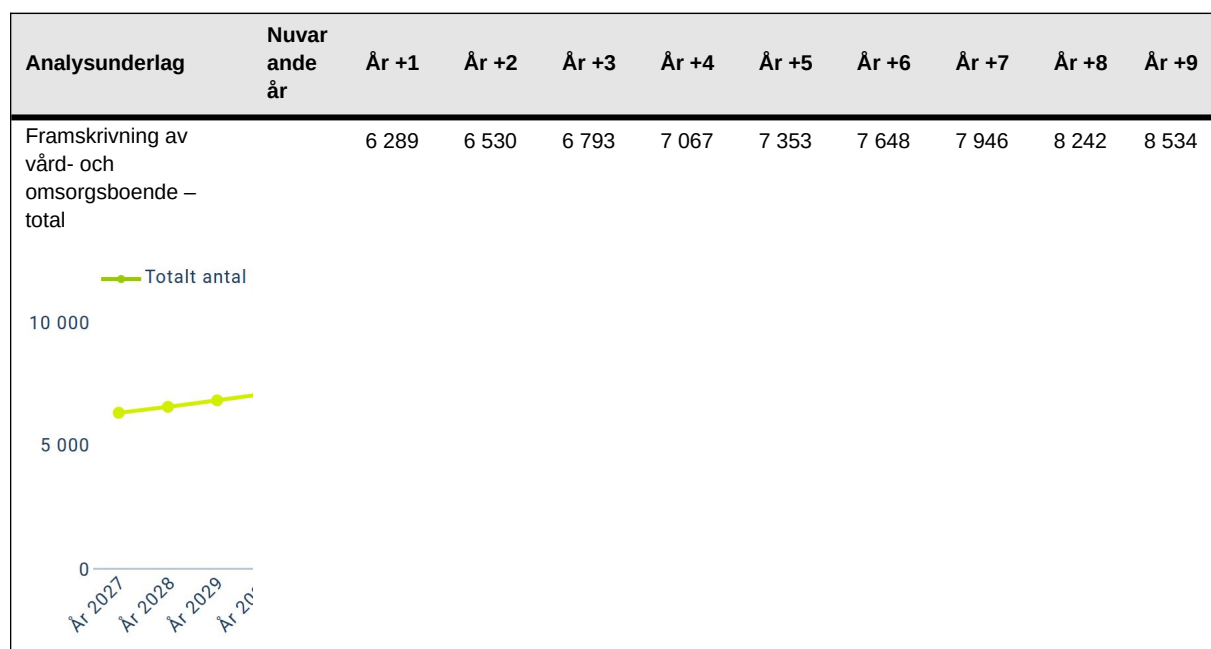
planeringsperioden berörs cirka 240 servicehuslägenheter och 252 lägenheter i vård- och omsorgsboenden av renoveringar som kräver evakuering.

I staden planeras för byggnation av cirka 430 platser i kommunal regi samt cirka 350 platser i enskild regi under perioden 2027–2034. Det nu planerade nytillskottet av vård- och omsorgsboenden bedöms inte möta det prognosticerade behovet. Med hänsyn till ökat behov, befintlig och planerad kapacitet, renoveringsrelaterade bortfall samt möjliga val inom LOV bedöms ett ytterligare tillskott om cirka 1 500 platser behövas fram till år 2034 vilket motsvarar cirka 18 nya vård- och omsorgsboenden. Inriktning och behov för perioden kommer att preciseras inom ramen för Samordnad äldreboendeplanering (SÅB) i samverkan med stadsdelsförvaltningarna.

Kostnaden för nya platser påverkar det planerade tillskottet av nyproduktion och region innerstaden ser en stor risk att underskottet av platser i innerstaden kommer att bli ännu större än vad prognosen visar. Alternativ till nybyggnation, till exempel ombyggnationer av befintliga fastigheter behöver också ses över.

Underlag för bedömning

Totalgruppering
Bostäder

Planerade lokalförändringar under den första planeringsperioden

5.7.3 Planering av lokaler för år 2035-2046 (andra planeringsperioden)

Stadsövergripande behovsanalys av vård- och omsorgsboenden 2035-2045

Under den andra planeringsperioden 2035–2045 ökar enligt Stockholms stads prognos antalet äldre med behov av vård- och omsorgsboende från cirka 8 500 personer till cirka 11 000 personer. Den största ökningen av antalet äldre beräknas ske i Östra söderort och Västerort.

Under första delen av planeringsperioden beräknas fortsatt renovering inom stadens bestånd av cirka 100 platser inom vård- och omsorgsboenden och drygt 200 servicehuslägenheter. I den planering av nybyggnation som fortfarande är i ett mycket tidigt skede förväntas i början av perioden ett nytillskott om cirka 300 platser vård- och omsorgsboende i kommunal regi.

Sammantaget kommer att ytterligare omkring 2 500 äldre beräknas ha behov av vård- och omsorgsboende år 2045 vilket motsvarar ett behov av cirka 30 nya vård- och omsorgsboenden. Inriktning och behov för perioden kommer att preciseras inom ramen för Samordnad äldreboendeplanering (SÄB) i samverkan med stadsdelsförvaltningarna.

5.8 Övrig information

Gruppboendestäder och LSS

Bedömningen är att det fortfarande finns behov av lägenheter inom samtliga kategorier. Gemensamt bedömer region innerstaden att störst behov föreligger gällande gruppboendestad med normal tillgänglighetsanpassning. Behov finns även för ytkrävande respektive friliggande gruppboendestad LSS. Det råder också större behov av lämpliga boendeformer för personer med omfattande stöd- och omvårdnadsbehov inom den socialpsykiatriska målgruppen.

6 Övriga redovisningar

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Jesper Ackinger, Stadsdelsdirektör	2026-04-08
Maria Härenstam, Avdelningschef	2026-04-08